

Tilinpäätös ja hallituksen toimintakertomus

Sisällysluettelo

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	51
KONSERNITILINPÄÄTÖS	
Liiketoiminnan keskeiset tunnusluvut	62
Konsernitase	63
Konsernin laaja tuloslaskelma	64
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	65
Konsernin rahavirtalaskelma	66
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	67
EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS	
Emoyhtiön tase	102
Emoyhtiön tuloslaskelma	103
Emoyhtiön rahoituslaskelma	104
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	105
ALLEKIRJOITUKSET	110
TILINTARKASTUSKERTOMUS	111

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet	67
Liite 2. Segmenttiraportointi	75
Liite 3. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	78
Liite 4. Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet	79
Liite 5. Liikearvon ja muiden taloudelliselta vaikutus-ajaltaan rajoittamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus	80
Liite 6. Liiketoimintahankinnat	82
Liite 7. Yhteisyritykset	83
Liite 8. Laskennalliset verot	83
Liite 9. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot	85
Liite 10. Rahoitusriskien hallinta	86
Liite 11. Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset	89
Liite 12. Vaihto-omaisuus	89
Liite 13. Rahavarat	89
Liite 14. Osakepääoma ja oman pääoman rahastot	89
Liite 15. Korolliset velat	90
Liite 16. Eläkevelvoitteet	91
Liite 17. Muut pitkäaikaiset velat	92
Liite 18. Osto- ja muut velat	92
Liite 19. Vakuudet ja vastuusitoumukset	92
Liite 20. Liiketoiminnan muut tuotot	92
Liite 21. Materiaalit ja palvelut	93
Liite 22. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	93
Liite 23. Liiketoiminnan muut kulut	93
Liite 24. Poistot ja arvonalentumiset	93
Liite 25. Rahoitustuotot ja -kulut	94
Liite 26. Tuloverot	94
Liite 27. Osakekohtainen tulos	95
Liite 28. Muut ei-rahavirta-vaikutteiset oikaisut	95
Liite 29. Korolliset velat rahoituksen rahavirrassa	95
Liite 30. Osakeperusteiset maksut	95
Liite 31. Lähipiiritapahtumat	98
Liite 32. Konserniyritykset	99
Liite 33. Raportointikauden päättymispäivän jälkeiset tapahtumat	99
Liite 34. Tunnuslukujen laskentakaavat	100
Liite 35. Osakkeet ja osakkeenomistajat	100

Hallituksen toimintakertomus

Cramon orgaaninen liikevaihto kasvoi ja kannattavuus parani vuonna 2017. Liikevaihto kasvoi 2,4 prosenttia ja oli 729,5 miljoonaa euroa. Paikallisissa valuutoissa liikevaihto kasvoi 3,3 prosenttia. Orgaaninen liikevaihdon kasvu oli 4,6 prosenttia. Vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto oli 120,0 (111,1) miljoonaa euroa tai 16,5 (15,6) prosenttia liikevaihdosta.

Cramo on palveluyritys, joka tarjoaa kone- ja laitevuokrauspalveluja sekä vuokraa siirtokelpoisia tiloja (Cramo Adapteo). Kone- ja laitevuokraus koostuu rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrauksesta sekä vuokraukseen liittyvistä palveluista. Liittännäisiä palveluja ovat muun muassa työmaa- ja asennuspalvelut. Kone- ja laitevuokraustoimintaa harjoitettiin katsauskauden lopussa 300 (324) vuokrauspalvelupisteen kautta 11 eri maassa. Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminta muodostuu moduulien myynnistä ja vuokrauksesta. Yleisimmät vuokra-ajat ovat 2–5 vuotta. Tyypillisiä käyttökohteita ovat koulut, päiväkodit, toimistot sekä majoitustilat, kuten opiskelija-asunnot. Cramo harjoittaa siirtokelpoisten tilojen liiketoimintaa Pohjoismaissa, Saksassa ja Baltian maissa.

Cramo-konserniin kuuluivat katsauskauden päättyessä konsernipalveluja tarjoava emoyhtiö Cramo Oyj sekä liiketoimintaa harjoittavina yhtiönä sen täysin omistamat yhtiöt Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Virossa, Liettuassa, Puolassa, Tsekin tasavallassa, Slovakiassa, Saksassa, Itävallassa ja Unkarissa. Cramo Oyj omistaa myös konsernipalveluja tarjoavan yhtiön Ruotsissa.

Lisäksi Cramo omistaa 50 prosenttia Venäjällä ja Ukrainassa toimivasta tasapuolisesti omistetusta yhteisyrityksestä, Fortrentistä, Ramirent Oyj:n kanssa.

STRATEGIA JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Cramo julkisti vuoden 2017 alussa uuden Shape & Share -strategiansa ja uudet taloudelliset tavoitteensa. Cramo pyrkii hyödyntämään mahdollisuudet päämarkkinoillaan tukemalla henkilöstöään huippusuoritusten saavuttamisessa, laajentamalla merkittävästi ydinliiketoimintamallejaan, kasvattamalla siirtokelpoisten tilojen toimintaa valikoiduilla Euroopan markkinoilla sekä kehittämällä uudenlaisia ratkaisuja resurssien jakamiseksi.

LIIKETOIMINNAN KESKEISET TUNNUSLUVUT (M€)	2017	2016	Muutos, %
Liikevaihto	729,5	712,3	2,4 %
Vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto	120,0	111,1	8,1 %
% liikevaihdosta	16,5 %	15,6 %	
EBITA-liikevoitto	120,7	106,7	13,1 %
% liikevaihdosta	16,5 %	15,0 %	
Vertailukelpoinen katsauskauden tulos	83,3	75,6	10,2 %
Katsauskauden tulos	84,2	68,6	22,9 %
Vertailukelpoinen tulos/osake (EPS), €	1,87	1,70	10,1 %
Tulos/osake (EPS), €	1,89	1,54	22,8 %
Sidotun pääoman tuotto (ROCE), %	11,9 %	10,6 %	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto (ROCE), %	11,9 %	11,4 %	
Oman pääoman tuotto, %	15,6 %	13,6 %	
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto, %	15,4 %	14,9 %	
Nettovelat/ käyttökatte	1,65	1,77	
Korolliset nettovelat	382,3	387,0	-1,2 %
Bruttoinvestoinnit (ml. yrityshankinnat)	213,9	207,3	3,2 %
Liiketoiminnan rahavirta	186,5	172,2	8,3 %
Rahavirta investointien jälkeen	33,1	7,3	351,8 %
Henkilöstö keskimäärin	2 538	2 550	-0,5 %

Cramon käyttämien vaihtoehtoisten tunnuslukujen määritelmät on esitetty Hallituksen toimintakertomuksen sivulla 61 ja muut tunnuslukujen määritelmät tilinpäätöksen liitetiedoissa sivulla 100.

Cramon pitkän ajan taloudelliset tavoitteet ovat seuraavat: oman pääoman tuotto (ROE) >15 %, Nettovelat/käyttökate < 3, Kone- ja laitevuokrauksen liikevaihdon orgaaninen kasvu > markkina-kasvu ja sidotun pääoman tuotto (ROCE) > 14,5 % sekä Siirtokelpoisten tilojen vuokrausliikevaihdon orgaaninen kasvu > 10 % ja sidotun pääoman tuotto (ROCE) >12,5 %. Cramon voitonjakotavoitteina on vakaa voitonjakopolitiikka sekä se, että osinkoina maksetaan noin 40 prosenttia tilikauden osakekohtaisesta tuloksesta (EPS). Tilikaudella 2017 saavutettiin kaikki konsernitason sekä Kone- ja laitevuokrausdivisioonan taloudelliset tavoitteet.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Rakennusmarkkinat kehittyivät positii-visesti Cramon toimintamaissa vuoden 2017 aikana. Parantunut taloudellinen tilanne, alhainen korkotaso sekä kaupungistuminen tukivat rakennusmarkkinoiden kasvua. Markkinatutkimuslaitos Euroconstructin arvion mukaan kasvu vuodelle 2017 oli 10 prosenttia Ruotsissa, 7 prosenttia Norjassa ja 3,5 prosenttia Suomessa. Saksassa ja Itävallassa rakentaminen kasvoi noin 3 prosenttia ja Tsekin tasavallassa, Slovakiassa,

Unkarissa ja Puolassa keskimäärin 9 prosenttia. Baltian maissa rakennusmarkkinat kasvoivat noin 3 prosenttia Foreconin ennusteen mukaan. Venäjän rakennusmarkkinoiden odotettiin pienevän 2 prosenttia vuonna 2017.

European Rental Association (ERA) ennusti kone- ja laitevuokrauksen lisäntyvän vuonna 2017 kaikissa ERA:n ennusteiden piirissä olevissa maissa, joissa Cramolla on toimintaa.

LIIKETOIMINTAKATSAUS

1.1.2017 alkaen Cramo on päättänyt julkistaa taloudelliset tietonsa uuden segmenttirakenteen mukaisesti. Uudet segmentit ovat Kone- ja laitevuokraus Skandinavia, Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa, Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa sekä Siirtokelpoiset tilat. Kone- ja laitevuokraus ja Siirtokelpoiset tilat muodostavat kaksi liiketoimintadivisioonaa.

Kone- ja laitevuokrausdivisioonan vuoden 2017 tulos oli vahva. Liikevaihto kasvoi 1,4 prosenttia (paikallisissa valuutoissa 2,2 prosenttia) 603,7 (595,3) miljoonaa euroon, elokuussa myydyistä liiketoiminnoista huolimatta. Liikevaihdon orgaaninen kasvu ilman yritysostojen, -myyntien sekä valuuttakurssien

vaikutusta oli 4,0 prosenttia. Koko kauden hyvänä jatkunut kysyntä Cramon päämarkkinoilla tuki liikevaihdon positiivista kehitystä. Divisioonan kannattavuus ja sidotun pääoman tuotto (ROCE) paranivat merkittävästi tilikaudella vertailuvuoden vastaavasta ajankohdasta. Tähän vaikuttivat erityisesti liikevaihdon kasvu sekä hyvä kulujen hallinta, joka näkyi korkeampana bruttomarginaalina. Vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto parani 13,2 prosenttia ja oli 102,5 (90,5) miljoonaa euroa eli 17,0 (15,2) prosenttia liikevaihdesta. Kannattavuus parani kaikissa divisioonan maissa Suomea ja Saksaa lukuun ottamatta.

Skandinaviassa liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla nousten 0,3 prosenttia (1,8 prosenttia paikallisissa valuutoissa) ja oli 380,1 (378,8) miljoonaa euroa huolimatta Tanskan kone- ja laitevuokrausliiketoiminnon myynnistä elokuun lopussa. Segmentin orgaaninen liikevaihdon kasvu oli 3,8 prosenttia. Ruotsissa liikevaihto kasvoi 2,9 prosenttia (4,7 prosenttia paikallisessa valuutassa), mitä tuki rakentamisen vireä markkinatilanne kaikilla alueilla. Koko vuoden vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto kasvoi 12,6 prosenttia ja oli 72,7 (64,5) miljoonaa euroa. Kannattavuus parani sekä

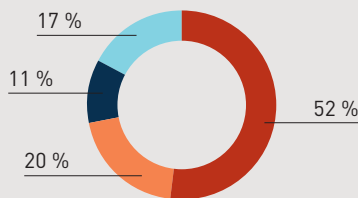
liikevaihdon kasvun että korkeamman bruttomarginaalin ansiosta.

Suomen ja Itä-Euroopan liikevaihto kasvoi 3,2 prosenttia (2,9 prosenttia paikallisissa valuutoissa) edellisvuoteen verrattuna ja oli 143,0 (138,6) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi Latvian ja Kaliningradin toimintojen osakekannan myynnistä huolimatta. Orgaaninen liikevaihdon kasvu oli vahva 5,1 prosenttia, mitä tuki erityisesti Itä-Euroopan erittäin hyvä markkinatilanne. Suomessa liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla ja nousi 0,3 prosenttia. Vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto kasvoi 13,0 prosenttia ja oli 25,2 (22,3) miljoonaa euroa eli 17,6 (16,1) prosenttia liikevaihdesta. Kannattavuus parantui enimmäkseen liikevaihdon hyvän kehityksen sekä parantuneen bruttomarginaalin ansiosta. Fortrent-konsernin koko vuoden liikevaihto kasvoi 8,9 prosenttia ja oli 31,8 (29,2) miljoonaa euroa. Vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna liikevaihto laski 1,1 prosenttia. Fortrentin EBITA-liikevoitto kasvoi 4,4 (3,2) miljoonaa euroon. Cramo ja Ramirent ilmoittivat joulukuussa 2017 harkitsevansa tasapulisesti omistamalleen yhteisyritys Fortrentille strategisia vaihtoehtoja, joista yksi on yrityksen myyminen.

Keski-Euroopassa liikevaihto kasvoi 3,3 prosenttia (3,0 prosenttia paikallisissa valuutoissa) ja oli 80,5 (77,9) miljoonaa euroa. Liikevaihto laski Saksassa, mutta Itävallassa, Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa liikevaihdon kasvu oli voimakasta. Segmentin EBITA-liikevoitto kehittyi myönteisesti edellisvuoteen verrattuna ja nousi 17,2 prosenttia 4,4 (3,8) miljoonaa euroon. Tulokseen vaikuttivat negatiivisesti Saksan alhaisempi uusien koneiden jälleenmyynti sekä koko segmentin kasvanut kulu-pohja, mikä johtui panostuksista tulevaan kasvuun. Sidotun pääoman tuotto (ROCE) parani edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

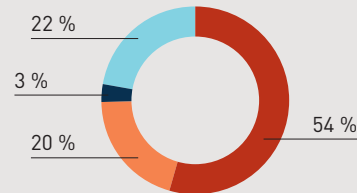
Siirtokelpoisten tilojen liikevaihdon kasvu jatkui vahvana. Vuokrausliikevaihto kasvoi 9,8 (10,7 paikallisissa valuutoissa) ja kokonaisliikevaihto 7,6 (8,5 paikallisissa valuutoissa) prosenttia, kun projektitoimituksien määrä kasvoi toisella vuosipuoliskolla. Vastaavat orgaanisen liikevaihdon kasvuluvut ilman Just Pavillon A/S yritysoston vaikutusta olivat vuokrausliikevaihdolle 9,3 prosenttia ja kokonaisliikevaihdolle 7,5 prosenttia.

Siirtokelpoisten tilojen koko vuoden EBITA-liikevoitto laski 6,3 prosenttia

OSUUS KONSERNIN LIIKEVAIHDESTA 2017 (2016), M€

- Kone- ja laitevuokraus Skandinavia 380 (379)
- Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa 143 (139)
- Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa 81 (78)
- Siirtokelpoiset tilat 127 (118)

OSUUS KONSERNIN EBITA-LIIKEVOITOSTA 2017 (2016), M€

- Kone- ja laitevuokraus Skandinavia 72 (61)
- Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa 27 (22)
- Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa 4 (4)
- Siirtokelpoiset tilat 29 (31)

M€	Liikevaihto			EBITA		
	2017	2016	Muutos %	2017	2016	Muutos %
Kone- ja laitevuokraus, Skandinavia	380,1	378,8	0,3	71,5	60,9	17,5
Kone- ja laitevuokraus, Suomi ja Itä-Eurooppa	143,0	138,6	3,2	27,0	21,7	24,5
Kone- ja laitevuokraus, Keski-Eurooppa	80,5	77,9	3,3	4,4	3,8	17,2
Eliminoinnit	0,0	0,0	-5,5	0,1	-0,2	
Kone- ja laitevuokraus	603,7	595,3	1,4	103,1	86,2	19,7
Siirtokelpoiset tilat	126,5	117,6	7,6	28,8	30,8	-6,3
Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	-0,6	-0,6	0,0	-11,2	-10,2	10,3
Konserni	729,5	712,3	2,4	120,7	106,7	13,1

ja oli 28,8 (30,8) miljoonaa euroa. Lasku johtui pääasiassa kuluylityksistä Suomessa ja Saksassa kauden aikana. Segmenttiasolla resurssuja lisättiin kasvun tukemiseen, mikä vaikutti negatiivisesti kannattavuuteen. Organisaatiomuutoksista ja tehостetusta projektinhallinnasta odotetaan positiivisia vaikutuksia vuoden 2018 aikana. Joulukuussa 2017 Cramo tiedotti arvioivansa strategisia vaihtoehtoja Siirtokelpoiset tilat (Cramo Adapteo) -liiketoiminnalleen. Arviointiin sisältyy yhtiön mahdollinen jakautuminen ja Cramo Adapteon erillinen listautuminen.

LIKEVAIHTO JA TULOS

Cramo-konsernin koko vuoden liikevaihto kasvoi 2,4 prosenttia ja oli 729,5 (712,3) miljoonaa euroa. Paikallisissa valuutoissa liikevaihto kasvoi 3,3 prosenttia. Liikevaihdon kasvua pienensivät elokuussa 2017 toteutuneet Tanskan kone- ja laitevuokraustoimintojen sekä Latvian ja Kaliningradin toimintojen myynnit. Konsernin orgaanisen liikevaihdon kasvu oli vakaa 4,6

prosenttia, ja sitä tukivat molemmat liiketoimintadivisioonat.

Koko vuoden EBITA-liikevoitto oli 120,7 (106,7) miljoonaa euroa. Vuonna 2017, EBITA-liikevoitto sisälsi vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä yhteensä 0,6 miljoonaa euroa liittyen Tanskan kone- ja laitevuokraustoimintojen sekä Latvian ja Kaliningradin toimintojen myyntivoittoihin. Vuonna 2016, EBITA-liikevoitto sisälsi vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä yhteensä -4,3 miljoonaa euroa liittyen pääasiassa arvonalennuksiin Tanskan kone- ja laitevuokraustoimintoissa ja Latvian, Liettuan ja Kaliningradin toiminnoissa. Cramo-konsernin tilikauden vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto kasvoi 8,1 prosenttia ja oli 120,0 (111,1) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen EBITA-marginaali oli 16,5 (15,6) prosenttia liikevaihdosta. Kannattavuus parani lähinnä liikevaihdon kasvun ja korkeamman bruttomarginaalin ansiosta. Koko vuoden liikevoitto oli 117,3 (98,7) miljoonaa euroa. Nettorahoituskulut olivat 12,0 (11,8) miljoonaa euroa. Tulos ennen veroja oli 105,2 (86,9) miljoonaa

euroa ja katsauskauden tulos 84,2 (68,6) miljoonaa euroa.

Konsernin poistot ja arvonalentumiset käyttöomaisuudesta vuonna 2017 olivat 111,5 (112,0) miljoonaa euroa. Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 3,4 (8,0) miljoonaa euroa. Vuonna 2016 Cramo teki viimeisellä vuosineljänneksellä 3,2 miljoonan euron arvonalentumisen liikearvosta ja aineettomista hyödykkeistä sekä 4,8 miljoonan euron arvonalennuksen aineellisesta käyttöomaisuudesta. Arvonalennuksista 3,0 miljoonaa euroa kohdistui Latvian ja Liettuan liiketoimintaan ja 5,0 miljoonaa euroa Tanskan kone- ja laitevuokrausliiketoimintaan. Vuonna 2017 vuosittaisessa arvonalentumistestauksessa tulevaisuuden rahavirtojen nettonykyarvo ylitti sitoutuneen pääoman määrän eikä liikearvoon, aineettomiin hyödykkeisiin tai aineelliseen käyttöomaisuuteen kohdistunut tarvetta tehdä alaskirjauksia testauksen perusteella. Liikearvon yhteismäärä katsauskauden lopussa oli 145,6 (148,0) miljoonaa euroa.

Koko vuoden vertailukelpoinen osakekohtainen tulos oli 1,87 (1,70) euroa ja osakekohtainen tulos 1,89 (1,54). Oman pääoman tuotto (viimeiseltä 12 kuukaudelta) parani 15,6 (13,6) prosenttiin. Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto (viimeiseltä 12 kuukaudelta) oli 15,4 % (14,9 %).

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT EBITA-LIIKEVOITTOSSA (M€)

	2017	2016	Muutos %
Kone- ja laitevuokraus, Skandinavia ¹	-1,1	-3,7	-69,6 %
Kone- ja laitevuokraus, Suomi ja Itä-Eurooppa ²	1,8	-0,6	
Kone- ja laitevuokraus, Keski-Eurooppa	0,0	0,0	
Kone- ja laitevuokraus	0,6	-4,3	
Siirtokelpoiset tilat	0,0	0,0	
Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	0,0	0,0	
Konserni	0,6	-4,3	

- 1 Skandinavian kone- ja laitevuokrausliiketoiminnan EBITA-liikevoiton vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat vuonna 2017 -1,1 miljoonaa euroa liittyen Tanskan kone- ja laitevuokrausliiketoiminnan myyntitappioon. Vuoden 2016 EBITA-liikevoitto sisälsi vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä yhteensä 3,7 miljoonaa euroa Tanskassa kirjattuja arvonalentumistappioita.
- 2 Suomen ja Itä-Euroopan kone- ja laitevuokrausliiketoiminnan EBITA-liikevoittoon sisältyi 1,8 miljoonaa euroa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä vuoden 2017 tilikauden aikana, liittyen Latvian ja Kaliningradin liiketoimintojen myyntivoittoon. Vuonna 2016 EBITA-liikevoitto sisälsi 1,2 miljoonaa euroa Latvian ja Liettuan liiketoimintoista kirjattuja arvonalentumistappioita sekä 0,5 miljoonaa euroa positiivista tulosvaikutusta Fortrent-konsernin lainan uudelleenluokittelemisesta.

INVESTOINNIT JA RAHAVIRTA

Cramo-konsernin investoinnit tilikaudella olivat 213,9 (207,3) miljoonaa euroa. Investoinnit kasvoivat Siirtokelpoisissa tiloissa edellisvuoteen verrattuna ja olivat 66,1 (58,4) miljoonaa euroa. Kone- ja laitevuokrausdivisioonassa investoinnit kasvoivat hieman 145,8 (144,6) miljoonaan euroon; Skandinavian kone- ja laitevuokraussegmentissä investoinnit ylittivät edellisvuoden tason, kun taas Suomen ja Itä-Euroopan sekä Keski-Euroopan kone- ja laitevuokrauksen investoinnit vähenivät katsauskaudella. Yritys- ja liiketoimintahankintojen osuus bruttoinvestoinneista oli 9,4 (4,4) miljoonaa euroa, josta pääosa liittyi Just Pavillon A/S:n liiketoiminnan hankintaan. Muut investoinnit kohdistuivat kalustohankintoihin.

Koko vuoden liiketoiminnan rahavirta kasvoi ja oli 186,5 (172,2) miljoonaa euroa, mikä johtui pääasiassa korkeammasta tuloksesta ennen veroja. Rahavirta investointien jälkeen oli 33,1 (7,3) miljoonaa euroa, johon liiketoimintojen myynneillä oli 28,0 miljoonan euron positiivinen vaikutus.

VERTAILUKELPOINEN EBITA-LIIKEVOITTO (M€)

	2017	2016	Muutos %
Kone- ja laitevuokraus, Skandinavia	72,7	64,5	12,6 %
Kone- ja laitevuokraus, Suomi ja Itä-Eurooppa	25,2	22,3	13,0 %
Kone- ja laitevuokraus, Keski-Eurooppa	4,4	3,8	17,2 %
Eliminoinnit	0,1	-0,2	
Kone- ja laitevuokraus	102,5	90,5	13,2 %
Siirtokelpoiset tilat	28,8	30,8	-6,3 %
Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	-11,2	-10,2	10,3 %
Konserni	120,0	111,1	8,1 %

HENKILÖSTÖ HENKILÖTYÖVUOSINA SEGMENTEITTÄIN VUODEN LOPUSSA

	Henkilömäärä (HTV)		
	2017	2016	2015
Kone- ja laitevuokraus, Skandinavia	1 053	1 122	1 070
Kone- ja laitevuokraus, Suomi ja Itä-Eurooppa	831	860	820
Kone- ja laitevuokraus, Keski-Eurooppa	386	363	388
Siirtokelpoiset tilat	141	145	127
Konsernitoiminnot	87	72	68
Konserni yhteensä	2 498	2 562	2 473

HENKILÖSTÖN IKÄJAKAUMA

	Henkilömäärä (HTV)		
	2017	2016	2015
-23	75	92	59
24-35	712	729	708
36-45	681	717	700
46-59	860	874	848
60-	170	151	157
Konserni yhteensä	2 498	2 562	2 473

HENKILÖSTÖN SUKUPUOLIJAKAUMA

	Henkilömäärä (HTV)		
	2017	2016	2015
Miehet	2 099	2 116	2 143
Naiset	399	446	330
Konserni yhteensä	2 498	2 562	2 473

TALOUDELLINEN ASEMA JA TASE

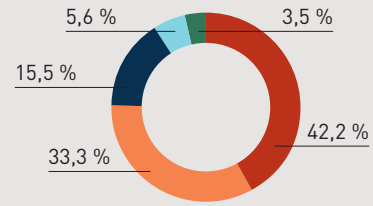
Korollinen nettovelka 31.12.2017 oli 382,3 (387,0) miljoonaa euroa. Nettovelkaantumisaste oli katsauskauden päättyessä 68,6 (74,5) prosenttia ja nettovelat/käyttökate 1,65 (1,77). Laskennassa käytetty käyttökate on rullaava eli viimeisen 12 kuukauden käyttökate.

Konsernin vaihtuvakorkoisista veloista oli 31.12.2017 suojattu koronvaihtosopimuksilla 130,0 (130,0) miljoonaa euroa, joihin sovelletaan täysimääräisesti suojauslaskentaa. Cramo-konsernilla oli katsauskauden päättyessä käyttämättömiä sitovia rahoituslimiittejä (pois lukien leasing-limiitit) yhteensä 267,2 (206,1) miljoonaa euroa, joista pitkäaikaisia rahoituslimiittejä oli 250,0 (190,0)

ja lyhytaikaisia rahoituslimiittejä 17,2 (16,1) miljoonaa euroa.

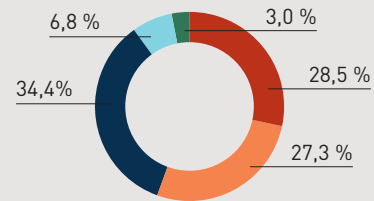
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden määrä taseessa oli katsauskauden päättyessä 794,4 (750,5) miljoonaa euroa. Taseen loppusumma oli 1 194,6 (1 155,8) miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 47,4 (45,6) prosenttia. Taseen ulkopuolisten operatiivisten leasing-sopimusten vuokravastuut olivat yhteensä 17,3 (20,7) miljoonaa euroa. Taseen ulkopuoliset vastuut toimisto- ja toimipistevuokrista olivat 101,3 (98,7) miljoonaa euroa. Konsernin investointisitoumukset olivat 37,6 (53,9) miljoonaa euroa.

Cramo ja Euroopan investointipankki (EIP) allekirjoittivat joulukuussa 50 miljoonan euron pitkäaikaisen lainasopimuksen, joka tukee Cramon Euroopan

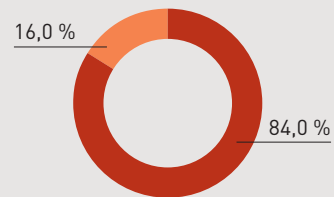
HENKILÖSTÖ SEGMENTEITTÄIN 2017 (2016)

- Kone- ja laitevuokraus Skandinavia 1 053 (1 122)
- Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa 831 (860)
- Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa 386 (363)
- Siirtokelpoiset tilat 141 (145)
- Konsernitoiminnot 87 (72)

HENKILÖSTÖN IKÄJAKAUMA

- -23 75 (92)
- 24-35 712 (729)
- 36-45 681 (717)
- 46-59 860 (874)
- 60- 170 (151)

HENKILÖSTÖN SUKUPUOLIJAKAUMA 2017 (2016)

- Miehet 2 099 (2 116)
- Naiset 399 (446)

kasvustrategiaa ja sitoutumista kiertotalouteen. Laina tullaan nostamaan vuoden 2018 aikana ja käytetään Cramon vuokrauskaluston uudistamiseen ja laajentamiseen. Lainan teki mahdolliseksi Euroopan strategisten investointien rahasto (European Fund for Strategic Investments, ESIR). EIP-ryhmän ja Euroopan komission käynnistämä ESIR on keskeinen osa Euroopan investointiohjelmia, jonka tavoitteena on Euroopan talouden kilpailukykyyn vahvistaminen.

HENKILÖSTÖ

Konsernin henkilöstömäärä oli katsauskaudella keskimäärin 2 538 (2 550). Lisäksi konsernissa työskenteli keskimäärin noin 211 (178) henkeä vuokratyvoimana. Henkilöstön määrä

henkilötyövuosina oli kauden lopussa 2 498 (2 562).

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina katsauskauden lopussa jakaantui segmentteittäin seuraavasti: 1 053 (1 122) Kone- ja laitevuokraus Skandinavia, 831 (860) Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa, 386 (363) Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa, 141 (145) Siirtokelpoiset tilat ja 87 (72) konsernitoiminnot.

Tilikauden palkkojen ja palkkioiden yhteissumma oli 116,0 (115,7; 107,1) miljoonaa euroa.

JOHTO

Cramon liiketoimintasegmentit ovat Kone- ja laitevuokraus Skandinavia, Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa, Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa sekä Siirtokelpoiset tilat. Kolme ensimmäistä segmenttiä muodostavat Kone- ja laitevuokraus -liiketoimintadivisioonan ja toinen divisioona on Siirtokelpoiset tilat.

Cramo Oyj:n johtoryhmässä oli tilikauden päättyessä toimitusjohtajan lisäksi seuraavat henkilöt: Peter Bäckström, johtaja, Skandinavia ja Cramo AB:n toimitusjohtaja; Tatu Hauhio, johtaja, Suomi ja Itä-Eurooppa sekä Cramo Finland Oy:n toimitusjohtaja; Dirk Schlitzkus, johtaja, Keski-Eurooppa ja Cramo AG:n toimitusjohtaja; Martin Holmgren, johtaja, kalustonhallinta; Aku Rumpunen, talous- ja rahoitusjohtaja; Philip Isell Lind af Hageby, johtaja, Siirtokelpoiset tilat; Petra Schedin Stergel, johtaja, henkilöstön kehittäminen ja Mattias Rådström, johtaja, viestintä, markkinointi ja sijoittajasuhteet.

Peter Bäckström, Cramo AB:n toimitusjohtaja Ruotsissa sekä Cramo-konsernin johtoryhmän jäsen, aloitti tehtävässään 1.1.2017 Göran Carlsonin seuraajana nimikkeellä Johtaja, Skandinavia. Philip Isell Lind af Hageby (MSc) nimitettiin 28.4.2017 Siirtokelpoisten tilojen liiketoimintadivisioonan johtajaksi ja Cramo-konsernin johtoryhmän jäseneksi. Isell Lind af Hageby aloitti tehtävässään 1.9.2017 ja seuraa Petri Moksénia, joka jätti Cramo-konsernin huhtikuussa. Viimeksi Isell Lind af Hageby työskenteli Inwidolla, joka on Euroopan suurin ikkunatoimittaja ja johtava ovitoimittaja.

VOIMASSA OLEVAT KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Helmikuussa 2017 Cramo Oyj:n hallitus päätti vuonna 2012 perustetun One Cramo Osakeohjelman uudesta

säästökaudesta 2017–2018. Uusi säästökausi alkoi 1.10.2017 ja päättyi 31.12.2018. Alkavan säästökauden kaikkien säästöjen kokonaismäärä voi olla enintään neljä miljoonaa euroa.

One Cramo Osakeohjelma -kannustinjärjestelmässä konsernin vakituinen työntekijä voi säästää enintään viisi prosenttia palkastaan siten, että kertyneillä säästöillä ostetaan yhtiön osakkeita. Kannustinjärjestelmän viides säästökausi alkoi 1.10.2016 ja päättyi 30.9.2017. Toinen säästökausi loppui 30.9.2014 ja siihen liittyvät lisäosakkeet yhteensä 10 837 kappaletta luovutettiin toukokuussa 2017. One Cramo Osakeohjelmassa henkilöllä on mahdollisuus saada yksi lisäosake jokaista hankkimaansa kahta osaketta kohden.

Cramo Oyj:n avainhenkilöiden osakepohjaisessa kannustinjärjestelmässä on ansaintajaksoina kalenterivuodet alkaen vuodesta 2012. Ansaintajaksojen 2012–2014 palkkiot perustuivat osakekohtaiseen tulokseen. Palkkiot vuodelta 2014 maksettiin 16.1.2017. Osakkeita jaettiin maksuttomana suunnattuna osakeantina 21 211 kappaletta, minkä lisäksi palkkioita maksettiin käteisenä 428 482 euroa.

Konsernin johtoryhmän ja avainhenkilöiden osakepohjainen kannustinjärjestelmä vuosille 2015–2017 tarjoaa mahdollisuuden ansaita Cramon osakkeita ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Ansaintajaksojen 2015–2017 palkkiot perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS) sekä oman pääoman tuottoon (ROE). Jokaista ansaintajaksoa seuraa kahden vuoden sitouttamisjakso ennen

palkkioiden maksamista. Järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 65 Cramon avainhenkilöä. Jos asetetut tavoitteet toteutuvat täysimääräisinä kaikkien kolmen ansaintajakson osalta, ansaitut palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 1 000 000:aa Cramo Oyj:n osaketta sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Palkkiot vuodelta 2015 maksettiin tilikauden jälkeen 17.1.2018. Osakkeita jaettiin maksuttomana suunnattuna osakeantina 80 411 kappaletta, minkä lisäksi palkkioita maksettiin käteisenä 1 378 199 euroa. Vuoden 2016 palkkiot vastaavat noin 213 000 osakkeen arvoa ja ne maksetaan tammikuussa 2019. Vuoden 2017 palkkiot vastaavat noin 126 000 osakkeen arvoa ja ne maksetaan tammikuussa 2020.

KESTÄVÄ KEHITYS JA EI-TALOUDELLINEN INFORMAATIO

Cramo on allekirjoittanut kestävän liiketoiminnan edistämistä koskevan YK:n Global Compact -aloitteen. Kestävä kehitys vaikuttaa suoraan sisäiseen arvonluontikykyyn liiketoiminnan kasvun, pääoman tuoton ja riskienhallinnan kautta. Kestävällä liiketoiminnalla Cramo tuottaa arvoa myös asiakkailleen sekä muille sidosryhmille lisäämällä kustannustehokkuutta, tuomalla turvallisuus- ja ympäristöstandardien mukaisia ratkaisuja helposti saataville sekä vähentämällä toiminnan ympäristövaikutuksia.

Vuokraaminen on omistamiseen verrattuna resurssitehokasta ja mahdollistaa merkittäviä parannuksia

YLEISET, KESTÄVÄN KEHITYKSEN ERI OSA-ALUEISIIN LIITTYVÄT MITTARIT

KPI	Tavoite
Asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyysindeksi vakaasti yli 70
ISO 9001 -standardisoidun liiketoiminnan osuus (suhteessa liikevaihtoon)	Kaikki toiminta ISO 9001 -standardin mukaista vuoteen 2020 mennessä
Oikeustapausten määrä (ympäristö, työterveys ja -turvallisuus, ihmisoikeudet, korruptio)	0 oikeustapausta (ympäristö, työterveys ja -turvallisuus, ihmisoikeudet, korruptio)
Osuus työntekijöistä, jotka vuosittain koulutetaan eettiseen liiketoimintaan toimintatapa- ja eettisten periaatteiden noudattamiseen*	Eettisen liiketoiminnan ja toimintaperiaatteiden koulutus koko henkilöstölle vuosittain
Osuus toimittajista, jotka ovat allekirjoittaneet toimittajia koskevat toimintaperiaatteet*	Kaikki sopimustoimittajat allekirjoittaneet toimittajia koskevat toimintaperiaatteet vuoteen 2020 mennessä

* Sisäisissä henkilöstössä koskevilla toimintaperiaateilla ja toimittajia koskevilla toimintaperiaateilla huomioidaan ympäristö, työhyvinvointi ja -turvallisuus, ihmisoikeudet sekä korruption ja lahjonnan vastaisuus

CRAMO CARE OLENNAISET NÄKÖKOHDAT

ASIAKKAISTA VÄLITTÄMINEN <ul style="list-style-type: none"> • asiakastyytyväisyys • hyvinvointi ja turvallisuus • resurssitehokkuus • liiketoimintaetiikka • vastuulliset toimittajat 	TYÖNTEKIJÖISTÄ VÄLITTÄMINEN <ul style="list-style-type: none"> • henkilöstötyytyväisyys • hyvinvointi ja turvallisuus • osaamisen kehittäminen • monimuotoisuus ja tasa-arvo
YMPÄRISTÖVASTUU <ul style="list-style-type: none"> • resurssitehokkuus • ekologisen jalanjäljen pienentäminen • kiertotalouden lisääminen 	SOSIAALINEN VASTUU <ul style="list-style-type: none"> • paikallisten osallistuminen • liiketoimintaetiikka

YMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄT MITTARIT

KPI	Tavoite
Siirtokelpoisten tilojen vuokrausenaikainen energiankulutus	13 %:n vähennys energiankulutuksessa neliömetriä kohden vuoteen 2020 mennessä (v. 2016 tilanne)
Dieselläkäyttöisten lämmityslaitteiden osuus	40 %:n vähennys vuoteen 2020 mennessä (v. 2016 tilanne)
Dieselmoottorien osuus (pakokaasupäästöt, stage I-III)	70 %:n vähennys vuoteen 2020 mennessä (v. 2016 tilanne)
Oikeustapaukset (ympäristö)	0 oikeustapausta (ympäristö)
CO ₂ -päästöt (suhteessa liikevaihtoon; scope 1 ja 2)	> 20 %:n vähennys vuoteen 2020 mennessä (v. 2016 tilanne)
Energiankulutus (suhteessa liikevaihtoon; scope 1 ja 2)	> 20 %:n vähennys vuoteen 2020 mennessä (v. 2016 tilanne)
Kierrätykseen päätyvän jätteen määrä	> 60 % vuoteen 2020 mennessä
Kaatopaikalle päätyvän jätteen määrä	< 15 % vuoteen 2020 mennessä
Sekajätteen määrä	< 20 % vuoteen 2020 mennessä
ISO 14001 -standardisoitujen toimintojen osuus (suhteessa liikevaihtoon)	Kaikki toiminnot ISO 14001 -standardin mukaisia vuoteen 2020 mennessä

YHTEISÖÖN JA HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT SUORITUSKYKYMITTARIT

KPI	Tavoite
Ulkoiseen turvallisuuskoulutukseen osallistuneiden henkilöiden määrä	10 %:n vuosikasvu vuodesta 2018 alkaen
Turvallisuuskoulutusta ulkoisille sidosryhmille tarjoavien maiden osuus (pois lukien maat, joissa on alle 3 toimipistettä)	100 % vuoteen 2020 mennessä
Oikeustapausten määrä (työhyvinvointi ja -turvallisuus)	0 oikeustapausta (työhyvinvointi ja -turvallisuus)
LTIR (työtaturmat)	< 5 vuoteen 2020 mennessä
OHSAS 18001 tai vastaavan viitekehyksen mukaiset toiminnot (suhteessa liikevaihtoon)	Kaikki toiminnot OHSAS 18001 tai vastaavan viitekehyksen mukaisia vuoteen 2020 mennessä
Koulutuspäivät työntekijää kohden	(Keskimäärin) 3 koulutuspäivää kutakin työntekijää kohden vuoteen 2020 mennessä
Naisten osuus työntekijöistä operatiivisessa toiminnassa ¹	> 15 % vuoteen 2020 mennessä
Johtotehtävissä toimivien naisten osuus	> 15 % vuoteen 2020 mennessä

1 Pois lukien pääkonttorin hallintotehtävät

ympäristön kannalta, kuten kuljetusten optimoimisen sekä päästöjen ja jätteiden vähentämisen. Tuomalla nykyaikaisen laite- ja konekannan ja tilaelementit helposti asiakkaiden saataville oikeaan aikaan ja juuri tarvetta vastaavaksi ajaksi Cramo auttaa asiakkaitaan saavuttamaan omat kestävän kehityksen tavoitteensa ja vähentää näin yleisesti resurssien kulu- tusta maailmassa.

CRAMO CARE

Cramon liiketoimintastrategian kanssa linjassa olevan ja samoja tavoitteita tukevan Cramo Care -strategian avulla kestävä kehitys integroidaan osaksi kaikkea konsernin liiketoimintaa. Cramo Care perustuu olennaisuustarkasteluun, jonka avulla on määritetty sidosryhmien mielestä tärkeimmät kestävän kehityksen alueet ja Cramon toiminnan merkittä- vimmat vaikutukset koko arvoketjussa.

Cramo Care -strategian avainalueet:

#1 Cramo on toimialan aktiivinen muok- kaaja ja jakamistalouden edistäjä.

#2 Arvonluontitavoitteet sisältävät sekä taloudellisia että kestävän kehityksen tavoitteita.

#3 Ylätason vastuu on konsernin johtoryhmällä, toiminnallinen vastuu ja työntekijöiden sitouttaminen ovat maajohtajien vastuulla.

#4 Merkityksellisyyttä ja jatkuvaa paran- tamista vahvistetaan jatkuvalla vuoro- puhelulla kaikkien sidosryhmien kanssa sekä kärkitoimijoiden kanssa solmit- tavilla kumppanuuksilla ja yhteisillä kehityshankkeilla.

Cramo Care osoittaa selkeät tavoit- teet ja kehityksen seuraamisen välineet sekä asettaa päätavoitteet Cramon johta- misjärjestelmille. Lisäksi se määrittelee vastuut strategian ja politiikkojen kehit- tämiselle, tavoiteasetannalle, strategian toteuttamiselle sekä jatkuvan paranta- misen varmistamiselle.

YMPÄRISTÖ

Ympäristövastuu on tärkeä osa Cramon liiketoimintamallia. Vuokraustoimialaan kohdistuu yhä enemmän laillisia velvoitteita ja asiakasvaatimuksia, jotka koskevat resurssitehokkuutta ja ilmasto- vaikutusten vähentämistä. Kyvyttömyys vastata näihin vaatimuksiin vahingoittaisi Cramon mainetta ja saattaisi johtaa asiakkaiden ja liiketoimintamahdolli- suuksien menetykseen. Siitä saattaisi myös seurata vahinkoa ympäristölle sekä oikeustoimia konsernia vastaan. Kyvyttömyys optimoida resursseja kasvattaisi toiminnallisia kustannuksia.

Cramo haluaa olla kaikkein ilmasto- ja resurssitehokkain vuokrauspalveluja tarjoava yritys, ja se työskentelee jatkuvasti ilmastovaikutustensa vähentämiseksi. Keinoina ovat energiankulutuksen ja päästöjen vähentäminen, uusiutuvien energialähteiden käyttö, materiaalihokkuuden ja kierrätyksen lisääminen, jätteiden määrän vähentäminen sekä ongelmajätteiden asianmukainen käsittely. Cramo noudattaa varovaisuusperiaatetta ympäristökysymyksissä, jotka liittyvät hankintapäätöksiin ja toimittajien valintaan, sekä käydessään vuoropuhelua asiakkaiden kanssa. Cramo tukee asiakkaidensa menestystä mahdollistamalla asiakkaiden energiankäytön vähentämisen, ilmastovaikutusten rajaamisen ja jätteiden minimoimisen.

Vuoden 2017 aikana jätteiden käsittely ja kierrätys nousivat keskiöön niin konsernin omassa toiminnassa kuin asiakkaiden keskuudessa. Vuoden lopulla Cramo käynnisti yhteisprojektin merkittävän asiakkaan kanssa jätteiden vähentämiseksi. Vuonna 2016 päätettiin, että kaikkien yli 300 toimipisteemme valokyltit päivitetään toimimaan LED-valoilla. Päivitystyöhön ryhdyttiin vuonna 2017 ja se saadaan valmiiksi vuoden 2018 aikana.

ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä on otettu käyttöön kone- ja laitevuokraustoiminnassa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa. Vuonna 2017 Cramo aloitti koko konsernin kattavan, myös ympäristöasiat käsittävän, johtamisjärjestelmän implementointiprosessin. Tavoitteena on ISO-sertifioida kaikki toiminnot konserninlaajuisesti vuoteen 2020 mennessä.

Vuoden 2017 aikana konsernia vastaan ei nostettu ympäristöasioihin liittyviä oikeuskanteita.

SOSIAALISET ASIAT JA TYÖNTEKIJÄT

Työhyvinvointi ja -turvallisuus ovat Cramon asiakkaille ja henkilöstölle äärimmäisen tärkeitä. Kyvyttömyys vastata ulkoisiin tai sisäisiin

työturvallisuutta koskeviin vaatimuksiin vahingoittaisi Cramon mainetta, saattaisi johtaa asiakasmenetyksiin ja vähentäisi houkuttelevuutta työnantajana. Siitä saattaisi myös seurata vakavia henkilövahinkoja sekä oikeustoimia konsernia vastaan.

Cramo tarjoaa kaikille työntekijöille turvallisen ja innostavan työpaikan, jossa erilaisista taustoista tulevat ja eri ikäryhmiä edustavat miehet ja naiset saavat yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä. Konserni pyrkii tarjoamaan henkilökohtaiselle ja ammatilliselle kehitymiselle suotuisan ympäristön kaikille. Järjestelmällinen ja ennalta ehkäisevä lähestyminen työturvallisuuteen sekä sisäisesti että asiakkaiden luona on Cramon toiminnassa ensisijaista.

Vuonna 2017 konsernin johtoryhmä päätti yhtenäisistä johtamisperiaatteista, jotka otetaan käyttöön koko konsernissa. Päätös on ensimmäinen askel kohti yhä vahvempaa panostusta johtamiskäytäntöjen kehittämiseen tulevana vuosina.

Cramo on ottanut OHSAS-viitekehyksen mukaisen tai sitä vastaavan työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmän käyttöön kone- ja laitevuokraustoiminnan osalta Suomessa ja Ruotsissa sekä siirtokelpoisten tilojen osalta Suomessa ja Saksassa. Työhyvinvointi- ja turvallisuusnäkökohdat otetaan huomioon myös konsernin johtamisjärjestelmässä, joka kattaa kaikki toiminnot vuoteen 2020 mennessä.

Vuoden 2017 aikana konsernia vastaan ei nostettu työhyvinvointiin tai -turvallisuuteen liittyviä oikeuskanteita.

IHMISOIKEUKSIEN KUNNIOITTAMINEN

Ihmisoikeuksien suojeleminen on Cramolle tärkeä perusarvo. Konsernin toimintaperiaatteet osoittavat selkeästi Cramon kannan kaikkia syrjintään ja häirintään luokiteltavia toimia sekä pakkotyötä vastaan. Toimintaperiaatteet

määrittävät myös kaikkien työntekijöiden oikeuden turvalliseen ja terveelliseen työpaikkaan, vapaavalintaiseen ammattiyhdistykseen kuulumiseen tai sellaisen perustamiseen sekä vapauteen neuvotella kollektiivisesti tai yksityisesti. Toimittajia koskevat toimintaperiaatteet edellyttävät turvallisia ja terveellisiä työolosuhteita, syrjinnän, pakkotyön, lapsityövoiman käytön ja epävarman työllistämisen vastaisuutta sekä oikeudenmukaista palkkatasoa, yhdistymisvapautta ja oikeutta osallistua työehtoneuvotteluihin.

Ihmisoikeusrikkomuksista aiheutuisi haittaa Cramon maineelle ja työnantajamielikuvalle, mikä saattaisi johtaa asiakasmenetyksiin. Seurauksena voisi olla myös vahinkoja yksityishenkilöille sekä oikeustoimia konsernia vastaan.

Cramo viestii konsernin arvoista ja toimintaperiaatteista järjestelmällisesti ja seuraa niiden toteutumista koko konsernissa. Toimittajia koskevien toimintaperiaatteiden allekirjoittaminen ja noudattaminen ovat edellytyksenä uusien toimittajasopimusten solmimisessa. Työntekijöillä on mahdollisuus raportoida havaitsemiaan rikkomusepäilyjä sitä varten käyttöön otetun whistleblowing-palvelun avulla.

Vuonna 2017 laadittiin ja otettiin käyttöön uusi monimuotoisuuspolitiikka, johon kuuluvat tasa-arvoiset oikeudet ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoaminen kaikille työntekijöille. Kaikilla Cramon työntekijöillä tulee olla yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet katsomatta sukupuoleen ja identiteettiin, ikään, alkuperään, kansallisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteisiin, poliittiseen tai ammatti-liiton toimintaan osallistumiseen, perhesuhteisiin, terveydentilaan, vammaan, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Kaikkiin syrjintätapauksiin puututaan. Erilaiset kokemukset ja taustat tulee nähdä vahvuuksina ja monimuotoisuutta tukeviin toimiin toimipistetasolla kannustetaan.

Vuoden 2017 aikana konsernia vastaan ei nostettu ihmisoikeusasioihin liittyviä oikeuskanteita.

KORRUPTION- JA LAHJONNAN VASTAISUUS

Cramon eettiset toimintaperiaatteet varmistavat, että asiakkaat ja työntekijät sekä koko yhteiskunta voivat luottaa siihen, että Cramon liiketoimintaa johdetaan eettisesti, läpinäkyvästi ja lakeja kunnioittaen. Lakien tai säästöjen rikkominen voisi johtaa maineen sekä

IHMISOIKEUKSIEN KUNNIOITTAMISEEN LIITTYVÄ MITTARI

KPI	Tavoite
Oikeustapausten määrä (ihmisoikeudet)*	0 oikeustapausta (ihmisoikeudet)

*Syrjintää koskevat oikeustapaukset luettuna mukaan.

KORRUPTION JA LAHJONNAN VASTAISUUTEEN LIITTYVÄ MITTARI

KPI	Tavoite
Oikeustapausten määrä (korruptio)	0 oikeustapausta (korruptio)

asiakkaiden, henkilöstön ja muiden sidosryhmien luottamuksen menettämiseen. Siitä saattaisi seurata myös oikeus-toimia konsernia vastaan.

Eettisistä toimintaperiaatteista viestitään konserninlaajuisesti, ja varmistetaan, että ne toteutuvat käytännössä. Lisäksi koko henkilöstö koulutetaan konsernin arvojen mukaiseen toimintaan. Cramo on ottanut käyttöön whistleblowing-palvelun, jonka kautta työntekijät voivat raportoida eettisiä toimintaperiaatteita koskevista rikkomusepäilyistä. Toimittajia arvioidaan liiketoimintaa koskevien eettisten kriteerien pohjalta, ja kaikkiin uusiin sopimuksiin pätevät toimittajaverkostoa koskevat toimintaperiaatteet.

Vuoden 2017 aikana konsernin tietoon tuotiin yksi rikkomusepäily whistleblowing-järjestelmän kautta. Ulkopuolinen taho tutki tapauksen, ja vaikka siitä ei seurannut lakitoimia, tehtiin tapauksen johdosta ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä vastaisuuden varalle.

Konsernia vastaan ei nostettu epäeettiseen toimintaan, kuten korruptioon, liittyviä oikeuskanteita vuonna 2017.

Cramo laatii erillisen Ei-taloudellinen informaatio-raportin ja julkaisee sen internet-sivuillaan osoitteessa www.cramogroup.com.

OSAKKEET JA OSAKEPÄÄOMA

Cramo Oyj:n kaupparekisteriin merkitty osakepääoma 31.12.2017 oli 24 834 753,09 euroa ja osakkeiden lukumäärä 44 690 554. Cramo Oyj:n hallussa oli katsauskauden päättyessä näistä 203 730 osaketta. Cramo-konsernin henkilöstölle luovutettiin 16.1.2017 yhteensä 21 211 osaketta suunnatussa maksuttomassa osakeannissa Cramo-konsernin osakepohjaisen kannustinjärjestelmän 2014 perusteella. Yhtiön hallussa oleva osakemäärä pieneni 16.5.2017 yhteensä 10 837 osakkeella, mikä johtui Cramo-konsernin henkilöstölle suunnatusta One Cramo Osakeohjelmaan 2013 perustuvasta maksuttomasta osakeannista. Cramo-konsernin osakepohjaisiin kannustinjärjestelmiin osallistuneille myytyjen liiketoimintojen työntekijöille Tanskassa ja Latviassa luovutettiin 21.8.2017 yhteensä 3 645 osaketta suunnatussa maksuttomassa osakeannissa.

MUUTOKSET OMISTAJAKUNNASSA

Cramo Oyj vastaanotti 19.5.2017 arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5. pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Massachusetts Mutual Life Insurance Company, MassMutual Holding LLC:n

ja MM Asset Management Holding LLC:n (Springfield, Massachusetts, Yhdysvallat) osuus Cramo Oyj:n osakkeista ja äänistä on 18.5.2017 ylittänyt viisi (5) prosenttia. Kyseisenä päivänä omistus- ja ääniosuus nousi 5,17 prosenttiin. Yhtiölle 5.10.2016 toimitetun viimeisimmän liputusilmoituksen mukaan omistus- ja ääniosuuden määrä on ollut 4,89 prosenttia. Ilmoituksen mukaan ilmoituksen perusteena on osakkeiden tai äänioikeuksien hankinta ja Barings LLC:n lisääminen määräysvalta-yhtiöiden ketjuun.

Cramo Oyj sai 16.11.2017 arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5. pykälän mukaisen ilmoituksen Massachusetts Mutual Life Insurance Companyta. Sen mukaan OppenheimerFunds, Inc.:n osuus Cramo Oyj:n osakkeista ja äänistä on 15.11.2017 ylittänyt viisi (5) prosenttia. Ilmoituksen päivämääränä Massachusetts Mutual Life Insurance Company omistaa Cramo Oyj:n osakkeita 2 847 171 kappaletta, mikä vastaa 6,37 %:a osakkeista ja äänistä.

YHTIÖKOKOUS 2017 JA HALLITUKSEN VALTUUDET

Cramo Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingissä 30.3.2017. Yhtiökokous vahvisti konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen tilikaudelta 2016 sekä myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että yhtiön jakokelpoisista varoista maksetaan osinkoa 0,75 euroa osakkeelta tilikaudelta 2016.

Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin seitsemän (7). Hallitukseen valittiin uudelleen Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson, Joakim Rubin, Raimo Seppänen, Erkki Stenberg ja Caroline Sundewall sekä uutena jäsenenä Veli-Matti Reinikkala.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen puheenjohtajan palkkioksi 70 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajan palkkioksi 40 000 euroa vuodessa ja muiden jäsenten palkkioksi 35 000 euroa vuodessa. Vuosipalkkiosta 50 prosenttia maksetaan Cramon osakkeina. Lisäksi päätettiin, että kaikille hallituksen jäsenille maksetaan 1 000 euron suuruisen kokouspalkkio kustakin hallituksen valiokunnan kokouksesta, johon he osallistuvat, ja että tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle maksetaan lisäksi 5 000 euron vuosipalkkio.

Yhtiökokouksen jälkeisessä kokouksessaan hallitus valitsi puheenjohtajaksi Veli-Matti Reinikkalan ja varapuheenjohtajaksi Erkki Stenbergin. Hallitus valitsi tarkastusvaliokuntaan seuraavat jäsenet:

Joakim Rubin (puheenjohtaja), Caroline Sundewall, Erkki Stenberg ja Perttu Louhiluoto. Hallitus valitsi palkitsemisvaliokuntaan seuraavat jäsenet: Veli-Matti Reinikkala (puheenjohtaja), Peter Nilsson ja Raimo Seppänen.

Cramo Oyj:n tilintarkastajaksi valittiin seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun saakka tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Toni Aaltonen. Yhtiökokous päätti, että tilintarkastajille maksetaan kohtuullinen palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja/tai pantiksi ottamisesta. Hankittavien ja/tai pantiksi otettavien omien osakkeiden lukumäärä on yhteensä enintään 4 400 000 osaketta. Omia osakkeita voidaan hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia Nasdaq Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupanäkännissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hankinnassa voidaan käyttää muun ohessa johdannaisia. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa. Omia osakkeita voidaan hankkia ja/tai ottaa pantiksi muun muassa mahdollisten yrityskauppojen yhteydessä toteutettavien osakeantien aiheuttaman laimennusvaikutuksen rajoittamiseksi, yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, luovutettavaksi mahdollisten yrityskauppojen yhteydessä, käytettäväksi yhtiön kannustinjärjestelmissä tai mitätöitäväksi edellyttäen, että hankinta on yhtiön ja sen osakkeenomistajien etujen mukaista. Yhtiön hankkimia osakkeita voidaan käyttää kuitenkin enintään 400 000 kappaletta yhtiön kannustinjärjestelmiin.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeannista sekä optio-oikeuksien ja muiden osakeyhtiölain 10. luvussa tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. Annettavat osakkeet ovat yhtiön uusia tai yhtiön hallussa olevia osakkeita. Valtuutuksen nojalla annettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 4 400 000 osaketta. Osakkeita tai osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia voidaan antaa yhdessä tai useammassa erässä. Hallitus voi myös päättää uusien osakkeiden antamisesta yhtiölle itselleen. Osakeanti ja osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antaminen voi tapahtua suunnatusti eli osakkeenomistajien etuoikeudesta poiketen edellyttäen, että tälle on painava taloudellinen syy. Valtuutusta voi käyttää

optio-oikeuksien antamista lukuun ottamatta myös kannustinjärjestelmiä varten, ei kuitenkaan enempää kuin 400 000 osaketta.

Valtuutukset ovat voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka, kuitenkin enintään 30.9.2018 asti.

Yhtiökokous päätti, että osakkeenomistajien nimitystoimikunnan työjärjestystä muutetaan. Hyväksytyn työjärjestyksen mukaan työjärjestys on hyväksyttävä yhtiökokouksessa vain, mikäli osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa muutoksia työjärjestykseen.

HALLINTO JA TILINTARKASTAJAT

Cramo Oyj:n hallitus muodostui tilikauden päättyessä seuraavista jäsenistä: Veli-Matti Reinikkala (puheenjohtaja), Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson, Joakim Rubin, Erkki Stenberg, Caroline Sundewall ja Raimo Seppänen.

Varsinaiseen yhtiökokoukseen 30.3.2017 asti hallituksen muodostivat Helene Biström (puheenjohtaja), Peter Nilsson, Joakim Rubin, Raimo Seppänen, Erkki Stenberg, Caroline Sundewall ja Perttu Louhiluoto. Tarkastusvaliokunnan muodostivat Joakim Rubin (puheenjohtaja), Erkki Stenberg ja Caroline Sundewall. Palkitsemisvaliokunnan muodostivat Helene Biström (puheenjohtaja), Peter Nilsson ja Raimo Seppänen.

Varsinaisen yhtiökokouksen päättämän osakkeenomistajien nimitystoimikunnan marraskuussa 2017 nimeämät jäsenet ovat Veli-Matti Reinikkala; Mikael Moll, Zeres Capitalin osakas; Ari Autio, Rakennusmestarien Säätiön hallituksen jäsen, ja Kalle Saariaho, toimitusjohtaja, OP-Rahastoyhtiö Oy. Nimitystoimikunnan puheenjohtaja on Mikael Moll.

Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistivat 31.12.2017 henkilökohtaisesti tai määräysvalta-yhtiöidensä kautta yhteensä 36 804 Cramo Oyj:n osaketta.

Varsinaisena tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Toni Aaltonen.

Cramo Oyj noudattaa 1.1.2016 voimaan astunutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Cramo noudattaa sisäpiiritiedon hallinnassa markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (Market Abuse Regulation, MAR) vaatimuksia, Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjeita sekä Cramon hallituksen hyväksymää sisäpiiriohjetta.

Cramo Oyj:n hallituksen antama selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä vuodelta 2017 sekä palkka- ja

palkkioselvitys vuodelta 2017 löytyvät Cramo Oyj:n verkkosivuilta.

OLENNAISET RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Cramon liiketoiminnan merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät maailmanlaajuisen talouskehityksen lisäksi kunkin maan suhdanne- ja talouskehitykseen, korkotason ja valuuttakurssien vaihteluihin, rahoituksen saatavuuteen, luottotappioriskeihin, konsernin yritysostojen ja tietojärjestelmähankkeiden onnistumiseen, henkilöstöriskeihin, pätevän johdon saatavuuteen ja rekrytointiin liittyviin riskeihin, verotukseen liittyviin riskeihin sekä muihin liiketoiminnan riskeihin.

Talouden epävarmuus voi näkyä Cramon toiminnassa esimerkiksi kysynnän heikentymisenä joko yhdellä tai useammalla markkina-alueella, kilpailun kiristymisenä, vuokraushintojen alenemisena, rahoituskulujen nousuna tai asiakkaiden maksuvaikeuksina ja kasvavina luottotappioiden. Tämän lisäksi taloudellinen epävarmuus lisää tasearvoihin kohdistuvia arvonalentumisriskejä.

Viime aikoina Ruotsin asuntomarkkinoihin liittyvät riskit ovat nousseet. Pitkittynyt asuntomarkkinoiden epävarmuus voi vaikuttaa negatiivisesti kysyntään rakennusmarkkinoilla. Tämä huomioidaan kasvavassa määrin konsernin riskien hallinnassa, Ruotsin liiketoiminnan osuuden ollessa merkittävä.

Geopoliittisista riskeistä Venäjän talouden epävarmuudet voivat vaikuttaa talouskehitykseen negatiivisesti maissa, joissa Cramo toimii. Myös Euroopan poliittiset muutokset, kuten "Brexit"-neuvotteluiden eteneminen, vuodelle 2018 ajoittuvat vaalit sekä valtioiden velkahaasteet, voivat vaikuttaa yleiseen talouskehitykseen ja sitä kautta rakentamiseen ja vuokrauspalveluiden kysyntään. Tämän lisäksi poliittisen epävarmuuden odotetaan kasvavan maailmanlaajuisesti vuonna 2018, millä voi olla vaikutusta vallitsevaan taloudelliseen ympäristöön.

STRATEGISET RISKIT

Konsernin liiketoiminta on riippuvainen yleisestä talouskehityksestä ja rakentamis- ja kiinteistömarkkinoista. Kausivaihtelut ovat tyypillisiä rakennusteollisuudelle, ja konsernin liikevaihto ja tulos vaihtelevat vuosineljänneksittäin konevuokrausliiketoiminnalle tyypillisellä tavalla. Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminta on vähemmän suhdanneherkkää kuin kone- ja laitevuokraus. Suhdannevaihteluiden vaikutusta

pyritään vähentämään myös vuokrauskaluston käyttöasteen jatkuvalla optimoinnilla.

Laajentuminen ja liiketoiminnan kehitys perustuvat osittain yritysostoihin. Yritysostojen riskit liittyvät muun muassa paikallisten markkinoiden ja sääntelyn tuntemukseen, asiakkaisiin, avainhenkilöihin ja toimittajiin. Riskit pyritään ottamaan huomioon huolellisella valmistelulla ja yrityskauppojen kohteiden integrointiin panostamalla.

Investointien määrään, kohdentamiseen ja ajoitukseen sekä muihin strategisen tason liiketoimintapäätöksiin liittyy riskejä. Tavoitteena on hallita investointeihin liittyviä riskejä muun muassa huolellisella investointien hyväksymismenettelyllä, optimoimalla kaluston käyttöä konserninlaajuisesti, rahoittamalla osa investoinneista operatiivisella leasingilla sekä hyödyntämällä tulevaa markkinakehitystä ennustavia ulkoisia ja sisäisiä mittareita. Näitä tulevaisuutta luotaavia mittareita seurataan maayhtiökohtaisesti kuukausittain.

OPERATIIVISET JA TOIMINNALLISET RISKIT

Konsernin operatiivisista riskeistä merkittävimmät ovat liiketoimintaan ja henkilöstöön liittyvät riskit, sopimusriskit, työturvallisuusriskit, ympäristöriskit, tietotekniikkaan liittyvät riskit, yleisten lakien ja säädösten noudattamiseen liittyvät riskit sekä konsernin hallinnointiperiaatteisiin liittyvät riskit. Merkittävimpien strategisten ja operatiivisten riskien hallinnoimiseksi konsernilla ja sen tytäryhtiöillä on omat valmiussuunnitelmansa.

Pätevä henkilöstö on edellytys Cramon strategisten ja liiketoimintatavoitteiden saavuttamiselle. Cramo tarjoaa kaikille työntekijöilleen turvallisen ja innostavan työpaikan, jossa erilaisista taustoista tulevat ja eri ikäryhmiä edustavat miehet ja naiset saavat yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä henkilökohtaisesti ja ammatillisesti.

Järjestelmällinen ja ennalta ehkäisevä lähestyminen työturvallisuuteen sekä sisäisesti että asiakkaiden luona on Cramon toiminnassa ensisijaista. Cramo on ottanut OHSAS-viitekehityksen mukaisen tai sitä vastaavan työterveys- ja turvallisuusjärjestelmän käyttöön kone- ja laitevuokraustoiminnan osalta Suomessa ja Ruotsissa sekä siirtokelpoisten tilojen osalta Suomessa ja Saksassa.

Cramo pyrkii järjestelmällisesti vähentämään ympäristövaikutuksiaan. Keinoina ovat muun muassa

energiankulutuksen ja päästöjen vähentäminen, uusiutuvien energialähteiden käyttö, materiaalihokkuuden ja kierätyksen lisääminen, jätteiden määrän vähentäminen sekä ongelmajätteiden asianmukainen käsittely. ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä on otettu käyttöön kone- ja laitevuokraustoiminnassa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa.

Cramon arvoista ja toimintaperiaatteista, joihin sisältyvät myös ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja liiketoiminnan eettisyys, viestitään järjestelmällisesti ja ne kiinnitetään päivittäiseen toimintaan kaikkialla konsernissa. Työntekijöillä on mahdollisuus raportoida rikkomuspäilyistä nimettömästi whistleblowing-palvelun avulla. Toimintaperiaatteet toimittajille sisällytetään kaikkiin uusiin sopimuksiin.

Konsernin liiketapahtumariskejä ovat muun muassa kaluston vuokraamiseen ja toiminnan häiriöttömään jatkumiseen liittyvät riskit, joita hallinnoidaan vakuutusin.

TALOUEDELLISET, RAHOITUS- JA VERORISKIT

Taloudellisten ja rahoitukseen liittyvien riskien hallinnan tavoitteena on turvata yhtiön korkeatasoinen ulkoinen ja sisäinen taloudellinen raportointi, rahoituksen saatavuus sekä minimoida toimintaympäristön ja rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Konsernin pääasiallisia rahoitusriskejä ovat rahavirran korkoriski, valuuttakurssiriski, luottoriski ja likviditeettiriski. Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteisiin ja vaihtuvakorkoihin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi käytetään johdannaissovimuksia kuten koronvaihtosopimuksia. Valuuttakurssiriski muodostuu pääasiassa nettosijoituksista ulkomaisiin yksiköihin sekä valuuttamääräisistä lainoista, joihin liittyvän riskin suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä.

Konsernin rahoituspolitiikassa on määritelty rahoitustoiminnon vastuut ja menettelytavat sekä suojaustoiminnan tavoitteet ja periaatteet. Konsernin maakohtainen rahoitus hoidetaan keskitetysti pääsääntöisesti konsernin sisäisillä lainoilla.

Verotusympäristö on Euroopassa kiristymässä. Uusia verolakeja säädetään ja nykyisten lakien tulkintoja kiristetään. Verovaikutusten ennakoinnin heikentyminen voi aiheuttaa odottamattomia haasteita myös Cramolle.

NÄKYMÄT VUODELLE 2018

Rakennusalan markkinanäkymät vuodelle 2018 ovat Cramon toimintamaissa pääosin myönteiset. Kasvua on odotettavissa edelleen, vaikkakin monissa maissa vuonna 2017 kiihtyneen kasvuvauhdin arvioidaan tasaantuvan. Markkinatutkimuslaitokset Euroconstruct ja Forecon arvioivat viimeisimmässä ennusteissaan rakentamisen kokonaismarkkinan kasvavan noin 3,5 prosenttia Ruotsissa ja Norjassa ja noin 1,0–1,5 prosenttia Suomessa, Itävallassa ja Saksassa. Tšekin tasavallassa, Slovakiassa, Unkarissa ja Puolassa Euroconstruct odottaa yhteensä keskimäärin 9,3 prosentin kasvua. Foreconin kasvuennuste Baltian maiden rakennusmarkkinoille on noin 3,4 prosenttia ja Venäjän rakennusmarkkinoille 5 prosenttia. Ruotsin rakennusteollisuuden (Sveriges Byggindeindustrier) ennusteen mukaan paikalliset markkinat kasvavat 4 prosenttia vuonna 2018. Suomen Rakennusteollisuus RT korotti ennustettaan lokakuussa 2017 ja arvioi rakentamisen kasvavan Suomessa vuonna 2018 noin 2 prosenttia. Näkymät ovat positiiviset myös ensi vuodelle, mitä tukeenkin asuntorakentamisen voimistunut kasvu Suomessa.

European Rental Association (ERA) ennustaa kone- ja laitevuokrauksen lisääntyvän vuonna 2018 kaikissa ERA:n ennusteiden piirissä olevissa maissa, joissa Cramolla on toimintaa. Forecon arvioi kone- ja laitevuokrauksen kasvavan noin 5 prosenttia Suomessa, 3 prosenttia Ruotsissa sekä 2 prosenttia Virossa ja Liettuassa vuonna 2018.

Kone- ja laitevuokrauksen kysyntä seuraa yleensä rakentamista viiveellä. Kysyntään vaikuttavat rakentamisen määrän lisäksi teollisuuden investoinnit ja vuokrauksen penetraatioasteen kasvu. Tiukentuva ympäristölainsäädäntö ja vaatimukset rakentamisen tehostamiselle ja laadun parantamiselle lisäävät tarvetta erilaisille vuokraukseen liittyville palveluille.

Siirtokelpoisten tilojen kysyntää lisäävät yhteiskunnan eri toimintojen muuttuvat tilatarpeet, mihin puolestaan vaikuttavat demografiset muutokset, muuttoliike ja teollisen toiminnan aktiivisuus. Cramo uskoo, että myös megatrendit, kuten kaupungistuminen, jakamistalous ja kestävä kehityksen korostuminen, tukevat sekä kone- ja laitevuokrauksen että siirtokelpoisten tilojen pitkän aikavälin kysynnän kasvua.

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Yhtiön voitonjakopolitiikan mukaan Cramo Oyj:n tavoitteena on harjoittaa vakaata voitonjakopolitiikkaa ja maksaa noin 40 prosenttia tilikauden osakekohtaisesta tuloksesta (EPS) osinkona. Cramo Oyj:n jakokelpoiset varat 31.12.2017 olivat 190 867 514,68 euroa, sisältäen jakamattomia voitovaroja 48 369 596,20 euroa. Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 1.1.–31.12.2017 jaetaan osinkoa 0,85 (0,75) euroa osakkeelta. Varsinainen yhtiökokous on suunniteltu pidettävän keskiviikkona 28.3.2018.

MERKITTÄVÄT TAPAHTUMAT TILIKAUDEN JÄLKEEN

Katsauskauden jälkeen, 16.1.2018, Cramo ilmoitti ostavansa KBS Infra GmbH:n ja sen tytäryhtiöiden koko osakekannan. Saksalainen KBS Infra on johtava työmaalogistiikkayritys, jonka arvioitu liikevaihto vuonna 2017 oli noin 35 miljoonaa euroa. Yrityksen pääkonttori sijaitsee Mainzissa, Frankfurt am Mainin lähellä. KBS Infra toimii maanlaajuisesti neljän toimipisteensä kautta ja työllistää 180 henkeä. Kauppa tulee Shape & Share-strategian mukaisesti vahvistamaan yhtiön asemaa Keski-Euroopan markkinoilla sekä laajentamaan liiketoimintamallia lisäarvoa tuottaviin palveluihin.

Cramo Oyj:n osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdotti 30.1.2018 seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle, joka on suunniteltu pidettäväksi 28.3.2018, että hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistetaan seitsemän (7) varsinaista jäsentä. Nimitystoimikunta ehdotti, että hallitukseen valitaan uudelleen hallituksen jäseniksi varsinaisen yhtiökokouksen 2019 loppuun saakka suostumustensa mukaisesti nykyisistä jäsenistä Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson, Joakim Rubin, Veli-Matti Reinikkala, Raimo Seppänen ja Caroline Sundewall, sekä uutena jäsenenä AnnaCarin Grandin. Hallituksen nykyinen varsinainen jäsen Erkki Stenberg on ilmoittanut, ettei hän ole käytettävissä uudelleenvalintaa varten. AnnaCarin Grandin (syntynyt 1967) johtaa tällä hetkellä Coor Service Managementin Ruotsin toimintoja nimikkeellä President of Sweden ja hän toiminut konsernissa lukuisissa ylemmän johdon tehtävissä vuodesta 2001 alkaen, mukaan lukien seuraavissa tehtävissä: Executive Vice President (2014–2016), Senior Account Manager (2014), President of Norway (2011–2014) ja Business Unit President,

(2004–2010). AnnaCarin on suorittanut B. Sc. in Business Administration -tutkinnon Tukholman yliopistossa ja Gävle University Collegessa.

Nimitystoimikunta ehdotti myös 30.1.2018, että palkkio maksettaisiin käteisenä ja että hallitus vahvistaisi hallituksen jäsenten osakeomistusta koskevan ohjeen. Ohjeen mukaan niiden hallituksen jäsenten, jotka eivät omista Cramon osakkeita sellaista määrää, joka vastaa vähintään yhden vuoden hallituspalkkioiden euromäärää (ennen veroja), pois lukien mahdolliset valioikuntapalkkiot, tulisi neljä (4) vuotta kestävä ajanjakson kuluessa hallitusjäsenyyden alkamisesta hankkia Cramon osakkeita vähintään edellä esitetty määrä. Nimitystoimikunta tulee osana omaa prosessiaan vuosittain seuraamaan hallituksen jäsenten osakeomistuksen määrää sekä arvioimaan, että osakeomistus on ohjeen edellyttämällä tasolla. Tämän lisäksi ehdotettiin suoritettavaksi 1 000 euron suuruinen kokouspalkkio kaikille jäsenille kustakin tarkastusvaliokunnan ja palkitsemisvaliokunnan kokouksesta, johon he osallistuvat. Kustakin M&A -valiokunnan osallistumisesta, joka odotetaan perustettavan vuoden 2018 aikana, kokouksesta maksettaisiin 500 euron kokouspalkkio. Lisäksi nimitystoimikunta ehdotti, että tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi valittavalle hallituksen jäsenelle suoritettaisiin 5 000 euron vuosipalkkio. Kohtuulliset matkakustannukset korvataan laskun mukaan.

VAIHTOEHTOISET TUNNUSLUVUT

Cramon käyttämien vaihtoehtoisten tunnuslukujen määritelmät ovat seuraavat:

EBITA-liikevoitto

= Liikevoitto + yrityshankinnoista aiheutuneet aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset

Käyttökate (EBITDA)

= EBITA + poistot ja arvonalentumiset

Nettovelat/Käyttökate (EBITDA)

= $\frac{\text{Kauden lopun nettovelat}}{\text{Viimeisen 12 kuukauden käyttökate (EBITDA)}}$

Vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto

= EBITA-liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Vertailukelpoinen tulos/osake

= $\frac{\text{Tilikauden tulos oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilikaudella keskimäärin}}$

Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto%

= $\frac{\text{Tilikauden voitto oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin tilikauden aikana)}} \times 100$

Orgaaninen (vuokraus)liikevaihdon kasvu, %

= (Vuokraus)liikevaihdon kasvu liiketoiminnoista, jotka ovat olleet yhtiön omistuksessa koko kuluva ja vertailukauden ajan (poislukien yritysostot, myynnit sekä valuuttakurssien vaikutus)

Bruttomarginaali, %

= (Liikevaihto - materiaalit ja palvelut) / Liikevaihto

European Securities and Markets Authority (ESMA) on julkaissut ohjeistuksen liittyen vaihtoehtoisiin tunnuslukuihin. Cramo esittää vaihtoehtoisia tunnuslukuja parantaakseen liiketoiminnan analysointia ja vertailukelpoisuutta eri kausien välillä. Vaihtoehtoiset tunnusluvut eivät ole IFRS-raportoinnissa käytettäviä tunnuslukuja eikä niitä tulisi pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyihin tunnuslukuihin.

Liiketoiminnan keskeiset tunnusluvut

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT		2017	2016	2015	2014	2013
Liikevaihto	M€	729,5	712,3	667,9	651,8	657,3
Muutos-%	%	+2,4	+6,6	+2,5	-0,8	-4,5
Liikevoitto	M€	117,3	98,7	76,7	34,3	66,8
% liikevaihdosta	%	16,1	13,9	11,5	5,3	10,2
Voitto ennen veroja	M€	105,2	86,9	63,8	21,5	51,9
% liikevaihdosta	%	14,4	12,2	9,6	3,3	7,9
Tilikauden tulos	M€	84,2	68,6	49,7	16,0	42,8
% liikevaihdosta	%	11,5	9,6	7,4	2,5	6,5
Oman pääoman tuotto	%	15,6	13,6	10,5	3,4	8,3
Sijoitetun pääoman tuotto	%	12,7	11,2	9,0	4,2	7,7
Omavaraisuusaste	%	47,4	45,6	45,7	43,9	47,1
Bruttoinvestoinnit	M€	213,9	207,3	175,0	159,1	129,6
% liikevaihdosta	%	29,3	29,1	26,2	24,4	19,7
josta liiketoimintahankinnat	M€	9,4	4,4	9,8	11,4	29,1
Oma pääoma	M€	557,4	519,7	490,7	455,0	500,6
Korolliset nettovelat	M€	382,3	387,0	368,4	385,4	364,8
Nettovelkaantumisaste	%	68,6	74,5	75,1	84,7	72,9
Henkilöstö keskimäärin	No.	2 538	2 550	2 486	2 528	2 463

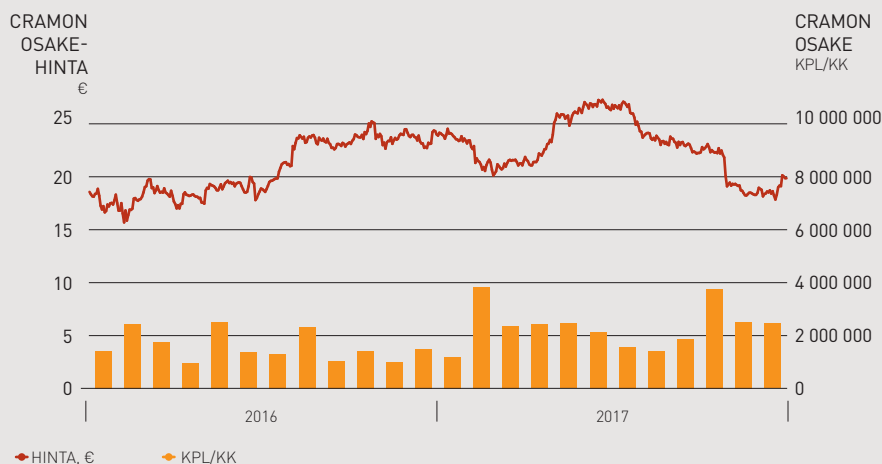
OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

Tulos/osake	€	1,89	1,54	1,13	0,37	1,01
Tulos/osake, laimennettu ¹	€	1,88	1,53	1,12	0,36	1,00
Oma pääoma/osake	€	12,53	11,69	11,05	10,40	11,56
Osinko/tulos	%	44,9*	48,6	57,6	149,3	59,3
Osinko/osake	€	0,85*	0,75	0,65	0,55	0,60
Osakkeiden vaihto	No.	27 064 057	18 385 238	33 659 526	28 710 540	23 736 696
% lukumäärästä	%	61	41	75	66	55
Osakkeiden keskimääräinen oikaistu lukumäärä	No.	44 479 685	44 444 804	44 067 946	43 455 457	42 297 421
Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilikauden lopussa	No.	44 486 824	44 451 131	44 395 004	43 748 741	43 310 671
Hinta/voitto -suhde (P/E)		10,4	15,4	16,9	32,8	15,2
Efektiiivinen osinkotuotto	%	4,3*	3,2	3,4	4,6	3,9
Osakekannan markkina-arvo	M€	879,1	1057,5	848,4	528,5	665,3
Keskikurssi	€	22,20	20,27	17,08	13,97	12,21
Tilikauden viimeinen kaupankäyntikurssi	€	19,76	23,79	19,11	12,08	15,36
Alin kaupankäyntikurssi	€	17,75	15,59	11,77	10,28	7,98
Ylin kaupankäyntikurssi	€	27,17	25,13	20,88	17,78	16,83

¹ Optioiden ja osakeohjelmien laimennusvaikutuksella oikaistuna

* Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,85 euroa osakkeelta

CRAMON OSAKKEEN HINTAKEHITYS JA VAIHTOMÄÄRÄ

Konsernitase

1 000 €	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	3	794 404	750 509
Liikearvo	4	145 583	147 985
Muut aineettomat hyödykkeet	4	60 159	62 851
Osuudet yhteisyrityksissä	7	7 069	7 292
Laskennalliset verosaamiset	8	13 692	13 874
Lainasaamiset	11	10 153	12 926
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11	909	1 348
Pitkäaikaiset varat yhteensä		1 031 969	996 785
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	12	9 073	8 721
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11	146 609	136 252
Tuloverosaamiset		3 573	4 018
Johdannaisinstrumentit	10	788	883
Rahavarat	13	2 594	9 099
Lyhytaikaiset varat yhteensä		162 636	158 973
VARAT YHTEENSÄ		1 194 605	1 155 758
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osakepääoma		24 835	24 835
Muut rahastot		327 179	326 899
Suojausrahasto		-6 296	-8 572
Muuntoerot		-53 775	-36 661
Kertyneet voittovarot		265 442	213 170
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma		557 384	519 671
Oma pääoma yhteensä	14	557 384	519 671
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	15	296 756	347 858
Johdannaisinstrumentit	10	7 817	10 451
Laskennalliset verovelat	8	79 821	75 331
Eläkevelat	16	1 916	1 610
Muut pitkäaikaiset velat	17	1 946	2 822
Pitkäaikaiset velat yhteensä		388 256	438 073
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	15	88 174	48 245
Johdannaisinstrumentit	10	680	250
Osto- ja muut velat	18	158 372	148 205
Tuloverovelat		1 051	858
Varaukset		687	457
Lyhytaikaiset velat yhteensä		248 964	198 015
Velat yhteensä		637 220	636 087
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		1 194 605	1 155 758

Konsernin laaja tuloslaskelma

1 000 €	Liite	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto	2	729 544	712 287
Liiketoiminnan muut tuotot	20	19 374	17 398
Materiaalit ja palvelut	21	-240 426	-239 402
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	22	-157 724	-155 831
Liiketoiminnan muut kulut	23	-119 651	-117 081
Poistot ja arvonalentumiset käyttöomaisuudesta	24	-111 513	-111 962
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	7	1 079	1 330
Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot ja arvonalentumiset	24	-3 428	-8 034
Liikevoitto		117 255	98 705
Rahoitustuotot		14 921	9 784
Rahoituskulut		-26 962	-21 633
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	25	-12 042	-11 849
Voitto ennen veroja		105 213	86 856
Tuloverot	26	-20 964	-18 287
Tilikauden voitto		84 249	68 569
Jakautuminen Emoyhtiön omistajille		84 249	68 569
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton, €	27	1,89	1,54
Laimennusvaikutuksella oikaistu, €	27	1,88	1,53
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT			
Tilikauden voitto		84 249	68 569
Muut laajan tuloksen erät	26		
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:			
Eläkevelvoitteiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät, verojen jälkeen		30	5
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä		30	5
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:			
Suojausrahaston muutos, verojen jälkeen		2 276	-1 498
Myytävässä olevat rahoitusvarat			
Osuus yhteisyritysten laajan tuloksen eristä		-1 290	3 348
Siirretty tulokseen likvidoinnin seurauksena (välillinen muuntoero)			-267
Muuntoerojen vaikutus	10	-15 823	-13 347
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä		-14 837	-11 764
Muut laajan tuloksen erät yhteensä, verojen jälkeen		-14 807	-11 759
Tilikauden laaja tulos		69 441	56 810
Jakautuminen Emoyhtiön omistajille		69 441	56 810

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

1 000 €	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma						
	Osakepääoma	Muut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Suojausrahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Oma pääoma yhteensä
1.1.2016	24 835	186 926	139 370	-7 074	-26 395	173 081	490 743
Muuntoerot					-9 999		-9 999
Siirretty tulokseen likvidoinnin seurauksena (välillinen muuntoero)							-267
Eläkevelvoitteiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät						5	5
Suojausrahasto				-1 498			-1 498
Tilikauden tulos						68 569	68 569
Laaja tulos				-1 498	-10 266	68 574	56 810
Omien osakkeiden luovutus			602			-602	602
Osingonjako						-28 885	-28 885
Osakeperusteiset maksut						1 002	1 002
31.12.2016	24 835	186 926	139 973	-8 572	-36 661	213 170	519 671
1.1.2017	24 835	186 926	139 973	-8 572	-36 661	213 170	519 671
Muuntoerot					-17 114		-17 114
Eläkevelvoitteiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät						30	30
Suojausrahasto				2 276			2 276
Tilikauden tulos						84 249	84 249
Laaja tulos				2 276	-17 114	84 279	69 441
Omien osakkeiden luovutus			280			-280	
Osingonjako						-33 354	-33 354
Osakeperusteiset maksut						1 626	1 626
31.12.2017	24 835	186 926	140 253	-6 296	-53 775	265 442	557 384

Lisätietoja osakepääomasta ja oman pääoman rahastoista on esitetty liitetiedossa 14.

Konsernin rahavirtalaskelma

1 000 €	Liite	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto ennen veroja		105 213	86 856
Oikaisut:			
Poistot ja arvonalentumiset	24	114 941	119 995
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	7	-1 079	-1 330
Muut ei-rahavirtavaikuttavat oikaisut	28	-14 601	-13 889
Rahoitustuotot ja -kulut	25	12 042	11 849
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		216 516	203 482
Käyttöpääoman muutos			
Vaihto-omaisuuden muutos		-869	59
Myynti- ja muiden saamisten muutos		-14 625	-8 237
Osto- ja muiden velkojen muutos		11 247	6 636
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		212 269	201 941
Maksetut korot		-10 708	-10 570
Saadut korot		818	916
Muut rahoituserät		-1 678	-5 501
Maksetut verot		-14 206	-14 596
Liiketoiminnan nettorahavirta		186 495	172 189
Investointien rahavirta			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-201 860	-195 374
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynti		29 543	34 506
Tytäryhtiö- ja liiketoimintahankintojen nettorahavirta	6	-9 064	-3 999
Investointien nettorahavirta		-153 412	-164 867
Rahoituksen rahavirta			
Korollisten saamisten muutos		2 779	2 352
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	29	-1 640	-7 592
Korollisten velkojen lisäys	29	29 042	61 320
Korollisten velkojen vähennys	29	-36 114	-29 400
Osakemerkinnät			376
Maksetut osingot		-33 348	-28 880
Rahoituksen nettorahavirta		-39 281	-1 824
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 1.1.		9 099	3 511
Rahavarat liiketoimintamyynneistä		-215	
Kurssierot		-92	89
Rahavarat 31.12.		2 594	9 099

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Cramo Oyj on palveluyritys, joka tarjoaa kone- ja laitevuokrauspalveluja sekä vuokraa siirtokelpoisia tiloja. Kone- ja laitevuokraus koostuu rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrauksesta sekä vuokraukseen liittyvistä palveluista. Cramo toimii 14 maassa Pohjoismaissa sekä Keski- ja Itä-Euroopassa 300 toimipisteessä ja sillä on 2 538 työntekijää.

Konsernin emoyhtiö Cramo Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka Y-tunnus on 0196435-4. Yhtiön kotipaikka on Vantaa ja sen rekisteröity osoite on Kalliosolantie 2, 01740 Vantaa. Cramo Oyj:n osakkeet on listattu Nasdaq Helsinki Oy:n päälistalla.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.cramogroup.com tai konsernin emoyrityksen pääkonttorista osoitteesta Kalliosolantie 2, 01740 Vantaa.

Cramo Oyj:n hallitus on hyväksynyt tämän tilinpäätöksen 8.2.2018. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

LAATIMISPERUSTA

Cramon konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2017 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardia sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpito-laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyt menettelyt mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkupe räisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta johdannaisinstrumentteja, osakeperusteisia maksuja sekä etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Tilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista, joita johto on tehnyt. Tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laadintaperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviiin lukuihin, on esitetty laadintaperiaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laadintaperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

TYTÄRYRITYKSET

Konsernitilinpäätökseen on sisällytetty Cramo Oyj:n lisäksi tytäryhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni on osallisena sijoituskohteessa ja altistuu sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käytämällä sijoituskohdetta koskevaa valtaansa. Määräysvaltaa arvioitaessa on otettava huomioon kaikki tosiseikat. Jos on viitteitä siitä, että tosiseikoissa tai olosuhteissa on tapahtunut muutoksia, tulee määräysvaltaa sijoituskohteessa arvioida uudelleen. Vallalla tarkoitetaan oikeuksia, jotka tarkasteluhetkellä tuottavat sijoittajalle kyvyn ohjata merkityksellisiä toimintoja, ts. toimintoja, joilla on merkittävä vaikutus sijoituskohteen tuottoon. Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Konsernilla on 100 % äänivalta kaikissa tytäryrityksissä. Tytäryhtiöt on lueteltu liitteessä 32 Konserniyritykset.

Liiketoimintojen yhdistäminen on käsitelty hankintamenetelmällä. Tytäryrityksen hankinnasta maksettava vastike on määritetty luovutettujen varojen, vastattavaksi otettujen velkojen ja liikkeeseen laskettujen oman pääoman ehtoisten instrumenttien hankintahetken käypään arvoon. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat varat, velat ja

ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajan kohdan käypään arvoon, josta ei ole vähennetty määräysvallattomien omistajien osuutta. Liikkeen arvona kirjataan määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankintu nettovarallisuuden käyvän arvon. Jos määrä on pienempi kuin hankinnan kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuuden käypä arvo ja kyseessä on edullinen kauppa, kirjataan erotus suoraan laajaan tuloslaskelmaan.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

YHTEISYRITYKSET

Konsernitilinpäätökseen on sisällytetty yhtiöt, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta (50/50). Yhteisyritysten tilinpäätöstiedot on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin omistuosuuden mukainen osuus yhteisyrityksien tilikauden tuloksista esitetään omana eränään liikevoiton yläpuolella. Konsernin investoinnit yhteisyrityksiin hankinta-ajankohdasta, mukaan lukien yhteisyritysten oman pääoman muutokset hankinta-ajankohdan jälkeen, on esitetty taseessa kohdassa "Osudet yhteisyrityksissä".

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISTEN ERIEN MUUTTAMINEN

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut määritetään siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämismuuttuutta.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET LIIKETAPAHTUMAT

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Käytännössä käytetään usein kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät on muutettu toimintavaluutan määräisiksi

raportointikauden päättämispäivän kurssi käyttäen. Ulkomaan rahan määräiset ei-monetaariset erät, jotka on arvostettu käyppiin arvoihin, on muutettu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen käyvän arvon määrittämispäivän kurssi. Muutoin ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuttamisesta syntyneet voitot ja tappiot on käsitelty tulosvaikutteisesti. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

ULKOMAISTEN KONSERNIYRITYSTEN TILINPÄÄTÖSTEN MUUNTAMINEN

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden painotettua keskimuutosta käyttäen ja taseet raportointikauden päättämispäivän kurssi käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla laajassa tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenoa eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuttamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun määräysvalta tytäryrityksessä muuttuu, kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi osana myyntivoittoa tai -tappiota. Ulkomaisten yksikköjen hankinnasta syntyvä liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksikköjen varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käyppien arvojen oikaisu on käsitelty paikallisessa valuutassa kyseisten ulkomaisten yksikköjen varoina ja velkoina. Ne muunnetaan euroiksi raportointikauden päättämispäivän kurssi käyttäen.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

LIKEARVO

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta, ja aina kun esiintyy jokin viite siitä, että arvo saattaa olla alentunut. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

ASIAKASSUHTEET JA TOIMIPISTEVERKKO

Liiketoimintojen yhdistämisissä on kohdistettu kauppahintaa asiakassuhteille ja toimipisteverkko. Asiakassuhteiden arvostuksessa on sovellettu Multi-period Excess Earnings -menetelmää. Toimipisteverkko on arvostettu perustuen siihen hyötyyn, jonka toimiva toimipiste tuottaa suhteessa itse perustettavaan toimipisteeseen.

BRÄNDI JA CO-BRÄNDI

Brändit ja co-brändit ovat muodostuneet liiketoimintojen yhdistämisissä. Konsernin pääbrändi on "Cramo", jonka taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska sen on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Cramo-brändistä ei kirjata poistoja, vaan se testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Brändi on konsernin yhteinen omaisuus, joka testausta varten kohdistetaan uudelleen rahavirtaa tuottaville yksiköille liikevaihdon suhteessa. Omaisuuserien kohdistaminen yksiköille on esitetty liitteessä 5. Brändi arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Liiketoimintojen hankinnan yhteydessä konsernin omistukseen siirtyneet brändit arvostetaan tuottoerusteisella "relief-from-royalty" -menetelmällä riippumatta siitä aikooko konserni ottaa brändin käyttöönsä. Nämä co-brändit ovat kuitenkin luonteeltaan väliaikaisia ja ne poistetaan 1-10 vuoden aikana. Poistot ovat etupainotteisia heijastuen co-brändin suurempaa merkitystä heti hankinnan jälkeen. Co-brändit kohdistetaan samalle segmentille, johon vastaava liiketoimintojen hankinta kuuluu.

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan silloin, kun on todennäköistä, että kehityshanke tuottaa vastaista taloudellista hyötyä ja menot voidaan luotettavasti mitata. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi.

Konsernin tämänhetkiset kehityshankkeet eivät täytä aktivointikriteereitä ja siten kehittämismenot kirjataan kuluksi niiden syntyessä.

MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenoa, kun on todennäköistä, että omaisuus tuottaa vastaista taloudellista hyötyä ja sen hankintameno on määritettävissä luotettavasti. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi niiden tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista

hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat ovat seuraavat:

Asiakassuhteet	3–10 vuotta
Toimipisteverkko	10–20 vuotta
Co-brändit	1–10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	2–8 vuotta

Aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuus on valmis käytettäväksi, ts. sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla.

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUS-HYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu hankintamenoa vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla. Hankintameno sisältää hankinnasta välittömästi aiheutuvat kustannukset. Liiketoimintojen hankinnan yhteydessä konsernin omistukseen siirtyneet aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Myöhemmin syntyneet menot sisällytetään hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai kirjataan erillisenä hyödykkeenä vain, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä ja niiden hankintameno on määritettävissä luotettavasti. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti sille kaudelle, jona ne ovat toteutuneet.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot seuraavien arvioidujen taloudellisten vaikutusajojen kuluessa:

Rakennukset ja rakennelmat	10–35 vuotta
Vuokrattavat:	
Siirtokelpoiset tilat	10–15 vuotta
Koneet ja laitteet	3–10 vuotta
Palvelutuotannon koneet ja kalusto	6–10 vuotta
Oman käytön koneet ja kalusto	3–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuus on valmis käytettäväksi, ts. sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Poistot vuokrattavista koneista ja laitteista aloitetaan, kun ne ovat vuokrattavissa asiakkaille.

Omaisuserän jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti ja ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana. Tutkimus- ja kehittämismenoja koskevat avustukset sekä sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi jo toteutuneista kuluista, kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana oikeus avustuksen saamiseen syntyy. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

AINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta riippumatta: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa ja pitkälle riippumattomia muiden vastaavien yksiköiden rahavirroista. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettora-havirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttauskorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty

määritettäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai vähimmäisvuokrien nykyarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Rahoitusleasingisopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai mikäli omistusoikeuden hankkimisesta vuorakauden päättyessä ei ole täyttä varmuutta, sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan lyhennykseen vuokra-aikana siten, että kullakin kaudella jäljellä olevalle velalle muodostuu saman suuruinen korkoprosentti. Vuokraveloitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluiksi tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

KONSERNI VUOKRALLE ANTAJANA

Vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisen vaikutusaikana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä.

Vuokrasopimusten tulouttamista on selostettu laadintaperiaatteiden kohdassa "Tuloutusperiaatteet".

RAHOITUSVARAT JA -VELAT

RAHOITUSVARAT

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: a) käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, b) lainat ja saamiset sekä c) myytävissä olevat rahoitusvarat. Konsernilla ei kuitenkaan tällä hetkellä ole olennaisia myytävissä olevia rahoitusvaroja. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella. Varat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä

niiden käyttötarkoituksen perusteella ja tätä luokittelua arvioidaan uudelleen säännöllisin väliajoin. Taseessa yli 12 kuukauden pituiset sijoitukset sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin ja alle 12 kuukauden pituiset lyhytaikaisiin varoihin.

a) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupan-käyntitarkoituksessa pidettäviä varoja. Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiallisena tarkoituksena myydä se lyhyen aikavälin kuluessa. Mikäli johdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa, luokitellaan ne kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi. Tämän ryhmän omaisuuserät sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

b) Lainat ja saamiset

Lainat ja saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin, lukuun ottamatta erä, joiden maturiteetti on tilinpäätöspäivästä lukien yli 12 kuukautta. Nämä sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Lainasaamiset esitetään taseessa omana eränä ja muut saamiset luokitellaan taseessa myyntisaamiset ja muut saamiset ryhmään (liite 11 Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset).

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä eli päivänä, jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myymään kyseisen omaisuuserän. Rahoitusvarat merkitään alun perin taseeseen käypään arvoon sisältäen transaktiomenot lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat merkitään alun perin taseeseen käypään arvoon, ja transaktiomenot kirjataan tulosvaikutteisesti. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Lainat ja saamiset arvostetaan taseessa myöhemmin jaksotettuun hankintamenoon käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

c) Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan yleensä käypään arvoon. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta laajan tuloslaskelman rahoituseriin silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Tilikaudella 2014 konsernin myytävissä olevat rahoitusvarat päätettiin uudelleen luokitella niiden

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

epäolennaisen luonteensa vuoksi alkuperäiseen hankintamenuun arvostettaviksi rahoitusvaroiksi.

Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviltä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Mahdollisen arvonalentumisen tunnistamiseksi varojen kirjanpitoarvoja tarkastellaan säännöllisesti, vähintään vuosittain. Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Arvonalentumistestauksessa otetaan huomioon niin ulkoiset lähteet, kuten merkittävä lasku markkina-arvossa, joka ei aiheudu ajan kulumisesta, normaalikäytöstä tai korkotason muutoksesta, kuin myös sisäiset lähteet, kuten todiste varojen epäkuranttudesta tai vauriosta.

RAHOITUSVELAT

Korolliset velat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Myöhemmin ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Korollisia velkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan maksua vähintään 12 kuukauden päähän tilinpäätöspäivästä, luokitellaan korolliset velat lyhytaikaisiksi.

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainasitoumuksiin liittyvät järjestelypalkkiot kirjataan transaktiomenoiksi siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että koko lainasitoumus tai osa siitä tullaan nostamaan. Tällöin palkkio merkitään taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin on todennäköistä, että lainasitoumusta ei tulla nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakkomaksuksi maksuvalmiuteen liittyvästä palvelusta ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

Kaikkien rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen määrittämisperiaatteet on esitetty liitetiedossa 9 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, kun

konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Konserni määrittää tietyt johdannaiset joko:

- taseeseen merkittyjen velkojen käyvän arvon suojausiksi (käyvän arvon suojaus); tai
  - taseeseen merkittyjen velkojen sisältämän tietyn riskin tai ennakoitun erittäin todennäköisen liiketoimen suojausiksi (rahavirran suojaus).
- Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallintatavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi myös sekä suojausta aloitettaessa, että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojaussuhteessa käytettävät johdannaiset erittäin tehokkaita kumoamaan suojattavien kohteiden käypien arvojen tai rahavirtojen muutokset.

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaissopimusten tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Suojaussuhteen tehoton osuus kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään laajan tuloslaskelman rahoituserissä. Omaan pääomaan kertyneet suojausvoitot ja -tappiot siirretään laajaan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jolla suojattu erä kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Voitto tai tappio, joka syntyy vaihtuvakoroisia lainoja suojaavien koronvaihtosopimusten käyvän arvon muutosten tehokkaasta osasta, kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti eräännytä tai se myydään tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoitun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään laajan tuloslaskelman rahoituserissä.

Johdannaiset, jotka on tehty suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei sovelleta tai ei voida soveltaa suojauslaskentaa, kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen mukaisesti. Tällaisten johdannaissopimusten käypien arvojen muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään laajan tuloslaskelman rahoituserissä.

Suojausinstrumenttien käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 10 Rahoitusriskien hallinta.

Suojausrahaston muutokset on esitetty laskelmassa konsernin oman pääoman muutoksista (liitetieto 14 Osakepääoma ja oman pääoman rahastot). Suojauslaskennassa olevien johdannaisten käyvät arvot on esitetty taseen pitkäaikaisissa varoissa tai veloissa, mikäli suojattavan erän maturiteetti on yli 12

kuukautta, muutoin ne sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin tai velkoihin. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, esitetään taseen lyhytaikaisissa varoissa tai veloissa.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenuon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Hankintamenu määritetään FIFO-menetelmällä. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenuon luetaan kaikki ostopienot mukaan lukien välittömät kuljetus-, käsittely- ja muut menot. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty myynnistä aiheutuvat menot.

MYNTISAAMISET

Myyntisaamiset on kirjattu kirjanpitoon alkuperäisen laskutuksen määräisenä. Arvonalentuminen kirjataan, kun on objektiivista näyttöä siitä, että arvonalentumistappio on syntynyt. Myyntisaamisten arvonalentuminen on konsernissa määritelty yhtenäisin perustein saamisten erääntymisen perusteella. Lisäksi arvonalentuminen kirjataan, jos on muutoin näyttöä velallisen maksukyvyttömyydestä, konkurssista tai selvitystilasta. Luottotappiot on kirjattu kuluksi muihin liiketoiminnan kuluihin.

RAHAVARAT

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta ja lyhytaikaisista pankkitalletuksista, joiden maturiteetti on enintään kolme kuukautta hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimiitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAKSI LUOKITELLUT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmän varat ja velat arvostetaan kirjanpitoarvoon tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omana eränään konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuuserät, luovutettavien erien ryhmät, myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät sekä luovutettavien erien ryhmään sisältyvät väli esitetään taseessa erillään muista eristä.

Myytävänä olevaksi luokiteltuja pitkäaikaisia omaisuuseriä tai lopetettuja toimintoja ei ole ollut tilinpäätöksessä esitetyillä tilikausilla.

OMA PÄÄOMA

Kantaosakkeet esitetään osakepääomana. Menot, jotka liittyvät oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä.

Jonkin konserniyhtiön hankkiessa emoyhtiön omia osakkeita niistä maksettu määrä sekä hankinnasta välittömästi aiheutuneet kustannukset (veroilla vähennettynä) vähennetään omasta pääomasta, kunnes omat osakkeet mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeelle.

Optiojärjestelyissä osakemerkinnöistä saadut varat, mahdollisilla transaktiomenoilla oikaistuna, kirjataan järjestelyjen ehtojen mukaisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

VARAUKSET JA EHDOLLISET VELAT

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotetavasti. Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja velvoitteeseen liittyvistä riskeistä. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoitessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka on esitetty liitetiedossa 19 Vakuudet ja vastuusitoumukset.

TYÖSUHDE-ETUJED

ELÄKEVELVOITTEET

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi tai maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty

suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset merkitään tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Konsernilla on ainoastaan sellaisia etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä, joissa edunsaajat ovat jo eläkkeellä. Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä esitetään taseessa nettovelka, jossa eläkevelvoitteen nykyarvosta on vähennetty eläkejärjestelyyn kuuluvat varat käypään arvoon arvostettuina. Konsernin eläkejärjestely on rahastoimaton ja etuuspohjainen eläkejärjestely on konsernin omalla vastuulla. Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttaus korkona yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa. Nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään rahoitususerissä. Nettovelan uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konsernilla on käytössä osakeperusteisina kannustinjärjestelminä osakepalkkiojärjestelmiä ja osakesäästöohjelmia.

Osakepalkkiojärjestelmissä ansaintajaksoina ovat kalenterivuodet ja kohderyhmälle maksetaan asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta palkkiona yhtiön osakkeita. Osa palkkiosta maksetaan rahana, joka käytetään palkkiosta aiheutuviin veroihin ja veronluonteisiin maksuihin. Palkkiot maksetaan kohderyhmälle noin kahden vuoden kuluttua palkkion vahvistamisesta, jos työssäolovelvoite täyttyy. Omana pääomana maksettavan osuuden käypä arvo määritetään palkkion myöntämishetkellä ja kirjataan kuluksi järjestelmän ansaintajaksolle. Vastaava muutos kirjataan omaan pääomaan. Kuluksi kirjattava määrä perustuu konsernin arvioon tulevien osakkeina maksettavien etuuksien määrästä ansaintajakson lopussa. Ei markkinaperusteisten ehtojen (EPS-tavoite) vaikutuksia ei sisällytetä etuuksien käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden osakkeiden määrässä, joihin oletetaan syntyvän oikeus ansaintajakson lopussa. Konserni päivittää oletuksen lopullisesta osakkeiden määrästä jokaisena raportointipäivänä. Arvioiden muutokset kirjataan laajaan tuloslaskelmaan. Rahana maksettavan osuuden käypä arvo kirjataan velaksi ja määritetään uudelleen jokaisena raportointipäivänä arvioitujen osakkeina maksettavien etuuksien perusteella. Rahana maksettava osuus kirjataan kuluksi järjestelmän ansaintajaksolle. Arvioiden muutokset kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Osakesäästöohjelmassa konsernin henkilöstöllä on mahdollisuus säästää 12 kuukauden

säästökauden aikana 2–5 % bruttokuukausipalkastaan ja säästetyllä määrällä ostetaan automaattisesti osallistujille yhtiön osakkeita markkinahintaan neljännesvuosittain tulosjulkistuksen jälkeen säästökauden aikana. Ohjelmaan osallistuva henkilö saa maksutta yhden lisäosakkeen kutakin kahta ostettua säästöosaketta kohden, jos hän omistaa säästökaudella hankitut säästöosakkeet määrätyn omistusjakson päättymiseen saakka. Lisäksi lisäosakkeiden saamisen edellytyksenä on osallistujan työsuhteen voimassaolo omistusjakson päättymiseen asti. Ensimmäinen säästökausi alkoi 1.10.2012 ja sen palkkio-osakkeet maksettiin vuonna 2016. Lisäosakkeet maksetaan osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana. Rahalla pyritään kattamaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Omana pääomana maksettavat lisäosakkeet arvostetaan käypään arvoon säästöosakkeiden hankintahetkellä. Rahana maksettavan osuuden käypä arvo määritetään säästöosakkeiden hankinnan yhteydessä ja arvostetaan uudelleen jokaisena raportointipäivänä. Osakesäästöohjelman kulut kirjataan säästökauden ansaintajaksolle.

Osakeperusteiset maksut on esitetty liitetiedossa 30.

TULOUTUSPERIAATTEET

Konsernin tuotot muodostuvat pääasiassa rakennuskoneiden ja -laitteiden sekä siirtokelpoisten tilojen vuokratuotoista, vuokrauksen oheispalveluista sekä koneiden ja laitteiden myyntituotoista. Vuokrauksen oheispalvelut sisältävät erityisesti asennus-, purku- ja kuljetuspalveluita, sekä työmaiden olosuhdehallinta- ja huoltopalveluita. Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla oikaistuna.

VUOKRATUOTOT

Vuokratuotot kone-, laite- ja siirtokelpoisten tilojen vuokrasopimuksista on kirjattu liikevaihtoon tasasuuruuksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

MYYNTITUOTOT JA VUOKRAUKSEEN LIITTYVÄT PALVELUT

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu tuotteiden sopimusehtojen mukaisen luovutuksen yhteydessä. Tuotot palveluista tuloutetaan liikevaihtoon sillä tilikaudella, jolla palvelu suoritetaan.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

1 KÄYTETYN KALUSTON MYYNITUOTOT

2 Käytetyn vuokrauskaluston myynnistä
3 aiheutuva myyntitulotulos esitetään nettona
4 liiketoiminnan muissa tuotoissa. Käytetyn
5 kaluston myynti kirjataan, kun omistamiseen
6 liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräs-
7 valta ovat siirtyneet ostajalle. Pääsääntöisesti
8 tämä tapahtuu tuotteiden sopimusehtojen
9 mukaisen luovutuksen yhteydessä.

8 KOROT JA OSINGOT

9 Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron
10 menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun
11 oikeus osinkoon on syntynyt.

12 KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON 13 PERUSTUVAT VEROT JA 14 LASKENNALLISET VEROT

15 Verokulu muodostuu kauden verotettavaan
16 tuloon perustuvasta verosta ja laskennalli-
17 sestä verosta. Verot kirjataan tulosvaikuttei-
18 sesti, paitsi kun ne liittyvät suoraan omaan
19 pääomaan tai muihin laajan tuloslaskelmaan
20 eriin kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero
21 kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotetta-
22 vaan tuloon perustuva vero lasketaan verotet-
23 tavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan
24 verokannan perusteella.

25 Laskennalliset verot lasketaan väliaikai-
26 sista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen
27 arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei
28 kuitenkaan kirjata, jos se johtuu omaisu-
29 userän tai velan alkuperäisestä kirjaami-
30 sesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen
31 yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutu-
32 misaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen
33 eikä verotettavaan tuloon. Tytäryrityksiin ja
34 yhteisyrityksiin tehdyistä sijoituksista kirja-
taan laskennallinen vero, paitsi kun konserni
pystyy määräämään väliaikaisen eron
purkautumisajankohdan eikä väliaikainen
ero todennäköisesti purkautu ennakoitavissa
olevassa tulevaisuudessa. Merkittävimmät
väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttö-
omaisuushyödykkeiden poistoista, johdan-
naissopimusten arvostamisesta käypään
arvoon, käyttämättömistä verotuksellisista
tappioista ja hankintojen yhteydessä tehdyistä
käypiin arvoihin perustuvista oikaisuista.

Laskennalliset verot lasketaan käyttä-
mällä raportointikauden päättämispäivään
mennessä säädettyjä verokantoja tai jotka on
käytännössä hyväksytty raportointikauden
päättämispäivään mennessä. Laskennallinen
verosaaminen kirjataan siihen määrään asti
kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa
syntyä verotettavaa tuloa, jota vastaan väliai-
kainen ero voidaan hyödyntää.

OSINGONJAKO

Hallituksen yhtiökoukokselle esittämää
osinkoa ei ole vähennetty omasta pääomasta,
vaan osingot kirjataan yhtiökoukoksen
päätöksen perusteella.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAADINTA- PERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään
tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia,
joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä
arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan
käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laadin-
taperiaatteiden soveltamisessa.

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAAT- TEIDEN VALINTAAN JA SOVELTAMISEEN LIITTYVÄ JOHDON HARKINTA

Konsernin johto tekee harkintaan perustuvia
ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksen
laadintaperiaatteiden valintaa ja niiden sovelta-
mista. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia,
joissa voimassaolevassa IFRS-normistossa
on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai
esittämistapoja.

Merkittävin osa-alue, jossa johto on
käyttänyt edellä kuvattua harkintaa, liittyy
aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koske-
viin vuokrasopimuksiin (konserni vuokralle
ottajana) sekä käyttöomaisuushyödykkeiden
taloudellisiin pitoaikoihin.

ARVIOIHIN LIITTYVÄT EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt
arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näke-
mykseen raportointikauden päättämispäivänä.
Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset
sekä tulevaisuutta koskevat, tilinpäätöshetkellä
todennäköisimpinä pidetyt oletukset, jotka
liittyvät muun muassa konsernin taloudellisen
toimintaympäristön odotettuun kehityk-
seen myynnin ja kustannustason kannalta.
Konsernissa seurataan arvioiden ja oletusten
toteutumista sekä näiden taustalla olevien
tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä
liiketoimintayksiköiden kanssa käyttämällä
useita, sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä.
Mahdolliset arvioiden ja oletusten muutokset
merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka
aikana arviota tai oletusta korjataan, ja kaikilla
tämän jälkeisillä tilikausilla.

Ne keskeiset tulevaisuutta koskevat
oletukset ja sellaiset raportointikauden päättä-
mispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävar-
muustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän
riskin konsernin varojen ja velkojen kirjanpito-
arvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan
tilikauden aikana, on esitetty alla. Konsernin

johto on katsonut näiden tilinpäätöksen
osa-alueiden olevan keskeisimmät, sillä niitä
koskevat laadintaperiaatteet ovat konsernin
näkökulmasta monimutkaisimmat ja niiden
soveltaminen edellyttää eniten merkittävien
arvioiden ja oletusten käyttämistä esimer-
kiksi omaisuuserien arvostamisessa. Lisäksi
näillä tilinpäätöksen osa-alueilla käytettyjen
oletusten ja arvioiden mahdollisten muutosten
vaikutusten on arvioitu olevan suurimmat.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Konsernissa testataan vuosittain mahdol-
lisen arvonalentumisen varalta liikearvo,
keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja ne
aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton
taloudellinen vaikutusaika, sekä arvioidaan
viitteitä arvonalentumisesta edellä laadintape-
riaatteissa esitetyn mukaisesti. Rahavirtaa
tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat
rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perus-
tuvien laskelmien avulla. Näissä laskelmissa
rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin
taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat 5
vuoden ajanjakson.

Lisätietoja kerrytettävissä olevan raha-
määrän herkkyydestä käytettyjen oletusten
muutoksille on annettu liitetiedossa 5
Liikearvon ja muiden taloudelliselta vaiku-
tusajaltaan rajoittamattomien aineettomien
hyödykkeiden arvonalentumistestaus.

VUOKRAUSKALUSTON ARVON TESTAAMINEN

Vuokrauskaluston käyttöasteen optimointia
ohjataan konsernitason tasoisesti. Vuokrauskaluston
arvon testaaminen perustuu käyttöarvolaskel-
miin, joissa huomioidaan kaluston siirtomah-
dollisuudet konsernin sisällä. Näiden laskel-
mien laadinta edellyttää arvioiden tekemistä.

LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMISISSÄ HANKITTUJEN HYÖDYKKEIDEN KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Aineellisten hyödykkeiden käypiä arvoja
määritettäessä konsernin talousosasto ja
tarvittaessa kalustonhallinta tekevät vertailuja
vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin ja
arvioivat myös hankittujen hyödykkeiden iästä,
kulumisesta ja muista vastaavista tekijöistä
aiheutuvaa arvon vähentymistä. Aineettomien
hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen
perustuu arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista,
sillä markkinoilta ei tyypillisesti ole saata-
vissa tietoja vastaavanlaisten hyödykkeiden
kaupoista. Lisätietoa liiketoimintojen yhdis-
tämisisä hankittujen aineettomien hyödyk-
keiden arvostamisesta on esitetty liitetiedossa
6 Liiketoimintahankinnat. Johto uskoo käytet-
tyjen arvioiden ja oletusten olevan riittävän
tarkkoja käyvän arvon määrittämisen pohjaksi.
Hyvin merkittävässä liiketoimintojen yhdistämi-
sissä konserni käyttää ulkopuolista neuvon-
antajaa arvioimaan aineellisten ja aineettomien
hyödykkeiden käypiä arvoja.

Lisäksi konsernissa käydään läpi vähintään jokaisena raportointikauden päätymispäivänä mahdolliset viitteet niin aineellisten kuin aineettomienkin hyödykkeiden arvonalentumisesta.

TULOVEROT

Konserni on verovelvollinen useissa maissa. Konsernin tuloverojen määrittäminen edellyttää merkittävien arvioiden tekemistä. Monien normaaliin liiketoimintaan liittyvien liiketapah- tumien ja laskelmien lopullisen veron määrit- täminen on epävarmaa.

Laskennalliset verot on esitetty liitetie- dossa 8 Laskennalliset verot.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konsernilla on henkilöstölle suunnattuja osakeperusteisia kannustinjärjestelmiä. Osakepalkkiojärjestelmässä palkkio-osak- keiden käypä arvo määritetään osakkeen myöntämispäivän kurssin perusteella eikä siihen kohdistu siten arvionvaraisuutta. Sen sijaan osakesäästöohjelman palkkio-osak- keiden käyvän arvon määritykseen sisältyy oletuksia muun muassa tuleviin osinkotuot- toihin sekä oman ja vieraan pääoman kustan- nukseen liittyen, mikä tekee niiden käyvän arvon arvioinnin vaikeammaksi. Oletuksia on kuvattu liitetiedossa 30 Osakeperusteiset maksut.

PÄÄTTYNEELLÄ TILIKAUDELTA SOVELLETUT UUDET JA MUUTETUT STANDARDIT SEKÄ TULKINNAT

Konserni on noudattanut vuoden 2017 alusta alkaen seuraavia voimaan tulleita uusia ja muutettuja standardeja:

- Muutokset IAS 7:ään Disclosure Initiative (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla pyritään siihen, että tilinpäätöksen käyttäjät voisivat arvioida rahoitustoiminnasta syntyvien rahavirta- vaikutteisten ja ei-rahavirtavaikutteisten velkojen muutoksia. Standardimuutos on vaikuttanut konsernitiilin päätöksen liitetietoihin.
- Muutokset IAS 12:een Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen realisoitumat- tomista tappioista (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että vähennyskelpoisen väliaikaisen eron olemassaolo riippuu yksinomaan omaisuuserän ja sen vero- tusarvon vertaamisesta tilinpäätöshetkellä, eikä siihen vaikuta mahdolliset tulevat muutokset omaisuuserän kirjanpitoarvossa tai siinä tavassa, kuinka kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy tulevaisuudessa. Standardimuutoksella ei ole olennaista vaiku- tusta konsernitiilin päätökseen.

Muilla uusilla tai muutetuilla stan- dardeilla ja tulkinnoina ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

TULEVILLA TILIKAUSILLA SOVELLET- TAVIKSI TULEVAT UUDET JA MUUTETUT STANDARDIT SEKÄ TULKINNAT

Konserni ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

* = Kyseistä säännöstä ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2017.

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): IFRS 9 korvaa nykyisen IAS 39 -standardin. Uuteen stan- dardiin sisältyy uudistettu ohjeistus rahoitu- sinstrumenttien kirjaamisesta ja arvostami- sesta. Tämä kattaa myös uuden, odotettuja luottotappioita koskevan kirjanpitokäsittelyn mallin, jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisten määrittämi- seen. Standardin yleistä suojauslaskentaa koskevat säännökset on myös uudistettu. IAS 39:n säännökset rahoitusinstrumenttien taseeseen kirjaamisesta ja taseesta pois kirjaamisesta on säilytetty. Syksyllä 2017 IFRS 9 -standardiin sisällytettiin muutos, joka muuttaa taseessa olevan uudelleenra- hoitetun joukkovelkakirjalainan efektiivisen koron määrittämää. Muutoksen mukaan korvaavan joukkovelkakirjalainan kassavirrat tulee diskontata alkuperäisen joukkovelka- kirjalainan efektiivisellä korolla.

IFRS 9:n vaikutuksia konsernitiilin pää- tökseen on arvioitu ja odotetut vaikutukset liittyvät ainoastaan aikaisemman liikkeelle lasketun joukkovelkakirjalainan korvaavan liikkeelle lasketun joukkovelkakirjalainan efektiivisen koron määrittämiseen. Odotettu vaikutus kasvattaa voittovaroja noin 3,2 miljoonaa euroa sekä vähentää joukko- velkakirjalainan määrää taseesta noin 3,2 miljoonaa euroa. Muilta osin IFRS 9 -standardin vaikutukset eivät ole olennaisia Cramo-konsernin rahoitusinstrumenttien arvostamisen osalta verrattuna nykyiseen IAS 39 -standardiin. IFRS 9 -standardilla tulee olemaan vaikutusta myös saamisten arvonalentumisprosessiin. IFRS 9 -standardi tulee myös vaikuttamaan tilinpäätöksen kvalitatiivisiin liitetietoihin liittyen:

- kuvaukseen konsernin riskienhallin- tastrategiasta ja tavoitteista liittyen suojauslaskentaan; sekä
- kuvaukseen konsernin luottoriskin arvioimisesta ja seurannasta.
- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista, IFRS 15:n voimaantuloaika ja Selvennyksiä IFRS 15:een (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18 - ja IAS 11 -standardit

ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15 sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää. Seuraavassa on kuvattu IFRS 15 -standardin keskeiset vaikutukset konsernin tulovirtoihin sekä konsernin soveltamat siirtymäsäännöt.

Konsernin liikevaihto jakaantuu IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin alla tulotut- taviin kone- ja laitevuokrauksen ja siirtokel- poisten tilojen vuokrauksen vuokratuottoihin sekä IFRS 15 -standardin alla tulotutettaviin vuokrausliitännäisiin palveluihin (rental- related sales) ja koneiden ja laitteiden myyn- tiin. Vuonna 2017 vuokrausliiketoiminnan osuus konsernin kokonaisliikevaihdosta oli 75 % (2016: 74 %) ja palveluiden osuus 25 % (2016: 26 %). IFRS 15 -standardiin siirtyminen ei aiheuta olennaisia vaikutuksia konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Standardin soveltaminen lisää esitettävien liitetietojen määrää.

IFRS 15 -standardiin siirryttäessä sopi- muksen transaktiohinnan kohdistaminen erillismyynthintojen perusteella palvelu- ja vuokrakomponenteille aiheuttaa joissakin tapauksissa täsmennyksiä suhteellisiin eril- lismyynthintoihin palvelu- ja vuokratuottojen välillä. IFRS 15 -standardi vaikuttaa myös joissakin tilanteissa palvelukomponentin tulotusajankohtaan. Laskentakäytännön muutos tulee jatkossa aikaistamaan palve- lutuottojen tulotusajankohtia vähäisessä määrin.

Asiakassopimuksiin liittyvät sopimus- saatavat ja -velat tullaan IFRS 15 mukaisesti esittämään sopimuskohtaisesti nettoeränä.

Konserni on päättänyt soveltaa IFRS 15 -standardin sallimaa siirtymäsääntöä, jonka mukaan 1. tammikuuta 2018 avoinna olevat asiakassopimukset muunnetaan IFRS 15 mukaisiksi ja muutoksen kumu- latiiviset vaikutukset kirjataan voittova- roihin. Voittovaroihin kirjattava määrä ei ole olennainen. Tilikauden 2018 tilinpäätös esitetään IFRS 15 -standardin mukaisena, mutta tilinpäätöksen liitetiedot tilikaudelta annetaan sekä IFRS 15 - että IAS 18 /IAS 11 -standardien mukaisesti.

- IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa IAS 17 -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 -standardi edellyttää vuokralle otajilta vuokrasopi- musten merkitsemistä taseeseen vuok- ranmaksuveloitteena sekä siihen liittyvänä omaisuuseränä. Taseeseen merkitseminen muistuttaa paljon IAS 17:n mukaista rahoit- tusleasingin kirjanpitokäsittelyä. Taseeseen merkitsemisestä on kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta

1 kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan
2 enintään USD 5 000 olevia hyödykkeitä.
3 Vuokralle antajien kirjanpitoikäsihtely tulee
4 säilymään suurelta osin nykyisen IAS 17:n
5 mukaisena. IFRS 16 -standardin vaikutuksia
6 konsernitilinpäätökseen on arvioitu konserni
7 vuokralle antajana ja konserni vuokralle
8 ottajana -näkökulmista. IFRS 16:n odotetaan
9 vaikuttavan merkittävästi konsernitilinpäätök-
10 töksen lukuihin.

11 Cramo-konsernin vuokratuottojen
12 tulouttaminen säilyi materiaalisesti
13 muuttumattomana nykyiseen IAS 17
14 -standardiin nähden. Kuitenkin IFRS
15 16 -standardin siirtymäpäivästä lähtien
16 siirtyvien tilojen asiakkasopimusten
17 vuokra- ja palvelukomponenttien suhteel-
18 linen erillismyyntihinta allokoidaan näille
19 komponenteille yllä kuvatun mukaisesti,
20 mikä muuttaa näiden komponenttien
21 välistä tuloutusta. Vaikutuksen ei odoteta
22 olevan materiaallinen.

23 Konserni arvioi, että IFRS 16:lla on
24 merkittävä vaikutus konsernin taloudelli-
25 seen asemaan johtuen vuokrasopimusten
26 merkitsemisestä taseeseen. Konsernilla
27 on usean tyyppisiä vuokrasopimuksia
28 nykyisen IAS 17 -standardin mukaan.
29 Nämä sisältävät eri pituisin sitoutumis-
30 jaksoin olevia vuokrauspalvelupiste- ja
31 toimitilavuokrasopimuksia, operatiivisia
32 autojen lease-sopimuksia, sekä eri
33 tyyppisiä leasingrahoituksella hankittuja
34 koneita. Vuokrauspalvelupiste- ja toimi-
tilasopimukset muodostavat suurimman
vaikutuksen konsernin tilinpäätösluvuille
IFRS 16:aan siirryttäessä.

Konsernin tuloksen ei odoteta muut-
tuvan merkittävästi IFRS 16:aa sovelletta-
essa, mutta merkittävää vaikutusta tulee
olemaan konsernin laajan tuloslaskelman
raportointirivien välillä. Esimerkiksi muut
liiketoiminnan kulut vähenevät merkit-
tävästi samalla kun poistot aineellisista
hyödykkeistä kasvavat huomattavasti.
Konsernin rahavirtalaskelmalla vaikut-
ukset tulevat koskemaan muutoksia
operatiivisen rahavirran ja rahoituksen
rahavirran välillä.

Konserni tulee soveltamaan IFRS 16
-standardin konserni vuokralle ottajana
taseeseen merkitsemiseen liittyvää kahta
helpotusta koskien lyhytaikaisia enintään
12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia
sekä arvoltaan enintään USD 5 000 olevia
hyödykkeitä. Konserni on päättänyt
soveltaa IFRS 16 -standardin sallimaa
ei-takautuvaa siirtymäsääntöä, jonka
mukaan 1. tammikuuta 2019 konserni
kirjaa IFRS 16:n siirtymävaikutukseen
omaan pääomaan.

Konserni arvioi parhaillaan IFRS
16:aan siirtymisen kokonaisvaikutuksia
vuokralle ottajan näkökulmasta.

- Muutokset IFRS 2:een Osakeperusteiset maksut – Osakeperusteisesti maksettavien liiketoimien luokittelu ja arvostaminen* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät tietyntyyppisten järjestelyjen kirjanpitoikäsihtelyä. Ne koskevat kolmea osa-aluetta: käteisvaroina maksettavien maksujen arvostaminen, osakeperusteiset maksut, joista on vähennetty lähdevero sekä osakeperusteisten maksujen muuttaminen käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaksi. IFRS 2 -standardi muuttaa konsernin käteisvaroina maksettavien maksujen arvostamista ja kirjaamista. Käteisvaroina maksettavat osakeperusteiset maksut tullaan jatkossa arvostamaan alkuperäiseen hankintamenuon ja kirjaamaan omaa pääomaa vasten, kun tähän saakka konsernin käteisvaroina maksettavat maksut on uudelleenarvostettu käypään arvoon tilikausittain ja kirjattu muihin velkoihin. Standardimuutoksella ei arvioida olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Konserni ottaa uuden IFRS 2 -standardin käyttöön 1.1.2018 alkavalla tilikaudella. Siirtymähetkellä standardimuutoksen vaikutus on 3,1 miljoonaa euroa voittovaroja kasvattava ja velkoja vähentävä.
- Tulkinta IFRIC 22 Ulkomaanrahan määräiset liiketoimet ja etukäteisvas- tike* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Kun ulkomaanrahan määräinen – omaisuuserään, kuluun tai tuottoon liittyvä – ennakkosuoritus maksetaan tai vastaanotetaan, IAS 21 Valuuttakurssien muutosten vaikutukset -standardi ei ota kantaa siihen, miten kyseisen erän muuntamisen toteutumispäivä määritetään. Tulkinta selventää, että toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhteisö alun perin kirjaa ennakkosuorituksesta ennakkomaksun tai tuloen- nakan. Liiketoimen muodostuessa useista ennakkosuorituksista, toteutumispäivä määritetään erikseen kullekin yksittäiselle suoritukselle. Tulkinnalla ei ole merkittävä vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- Vuosittaiset parannukset IFRS- standardeihin*, muutoskokoelma 2014–2016 (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat IFRS 1 ja IAS 28 -standardeja. Standardimuutoksilla ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta selventää kirjanpitoikäsihtelyä tilanteessa,

jossa yhteisön verotuksellinen ratkaisu odottaa vielä veroviranomaisen hyväksy- mistä. Olennainen kysymys on arvioida, tuleeko veroviranomainen hyväksymään yhteisön veroilmoituksessaan tekemän ratkaisun. Tätä harkittaessa oletetaan, että veroviranomaisella on pääsy kaikkeen asiaan kuuluvaan tietoon arvioidessaan vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

- Muutokset IFRS 9:ään Prepayment Features with Negative Compensation* (Alustava suomenkielinen otsikko: Ennen eräpäivää tapahtuvaa maksua koskevat ominaisuudet, joihin liittyy negatiivinen kompensatio) (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset mahdollistavat joidenkin, ennen eräpäivää tapahtuvan maksun mahdollistavien rahoitusinstrumenttien arvostamisen jaksotettuun hankintamenuon. Konsernissa arvioidaan tulkinnan vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- Muutokset IAS 28:aan Long-term Interests in Associates and Joint Ventures* (alustava suomenkielinen otsikko: Pitkäaikaiset osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä) (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että sellaisiin pitkäaikaisiin osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä, jotka muodostavat osan nettosijoituksesta osakkuus- tai yhteisry- tykseen, sovelletaan IFRS 9 -standardia. Standardimuutoksella ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- Vuosittaiset parannukset IFRS- standardeihin*, muutoskokoelma 2015–2017 (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alka- villa tilikausilla): Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonai- suudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat IFRS 3 -, IFRS 11 -, IFRS12 -, IAS 12 - ja IAS 23 -standardeja. Standardimuutoksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

2. SEGMENTTIRAPORTOINTI

Konsernin johto on määritellyt toimintasegmentit perustuen raportointiin, jota konsernin ylin operatiivinen päätöksentekijä säännöllisesti seuraa. Konsernin johtoryhmä on määritellyt konsernin ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi. Segmenttirakenne noudattaa konsernin sisäistä raportointia, jossa kone- ja laitevuokrauksen liiketoimintaa tarkastellaan maantieteellisten alueiden tasolla ja siirtokelpoisten tilojen liiketoimintaa yhtenä kokonaisuutena. Segmentti-informaation lisäksi Cramo esittää tuotealuekohtaisia taloudellisia lisätietoja kone- ja laitevuokrauksen sekä siirtokelpoisten tilojen tuotealueista.

Cramo-konserni on uudelleenallokoinut toimintaansa 1.1.2017 alkaen, ja myös raportoivat segmentit muuttuivat. Myös vuoden 2016 vertailutiedot muutettiin uuden toimintamallin mukaisiksi. 1.1.2017 alkaen Cramo-konsernin liiketoiminta-alueet jakautuvat seuraaviin raportoitaviin segmentteihin:

- Kone- ja laitevuokraus Skandinavia
- Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa*
- Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa
- Siirtokelpoiset tilat

* Venäjällä ja Ukrainassa toimiva Fortrent-yhteisyritys, jonka omistajuus ja hallinta on jaettu Cramon ja Ramirentin kesken 50/50, esitetään osana kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa -segmenttiä. Cramon osuus (50 %) tuloksesta esitetään pääomaosuusmenetelmän mukaisesti kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa -segmentin tuloksessa EBITA-liikevoiton (liikevoitto ennen yrityshankinnoista aiheutuneita aineettomien hyödykkeiden poistojen ja arvonalentumisia) yläpuolella.

Cramo tarjoaa kaikilla toimintasegmenteillään nykyaikaisia vuokrauspalveluratkaisuja Cramo Vuokrauskonseptin mukaisesti. Konseptin mukaan rakennusyrityksille, kaupan, teollisuuden ja julkisen sektorin asiakkaille sekä yksityishenkilöille tarjotaan erilaisia vuokrausratkaisuja ja -palveluja koneiden, laitteiden ja siirtokelpoisten tilojen vuokraamiseen.

Kustakin segmentistä raportoitava informaatio vastaa konsernin johtoryhmän segmenttien tulokellisuuden arvioimiseksi sekä resurssien kohdentamiseksi käyttämää konsernin sisäistä raportointia.

Konsernissa segmenttien tulokellisuuden arviointi sekä segmenteille kohdennettavia resursseja koskevat päätökset perustuvat segmenttien liiketulokseen ennen yrityshankinnoista aiheutuneita aineettomien hyödykkeiden poistojen ja alaskirjauksia (EBITA-liikevoitto). Tämä on johdon käsityksen mukaan soveltuvin mittari vertailtaessa segmenttien tulokellisuutta toimialan muihin yrityksiin. Konsernin johtoryhmälle raportoitava segmenttien tulokellisuutta kuvaava informaatio on määritellyt konsernin tilinpäätöksen laadintaperiaatteita vastaavalla tavalla.

Konsernin johtoryhmälle raportoitavien varojen ja velkojen arvostusperiaatteet ovat konsernin tilinpäätösperiaatteiden mukaiset. Varat ja velat kohdistetaan segmenteille segmentin toimintojen perusteella. Segmenteille kohdistettavat varat ja velat vastaavat johtoryhmälle raportoitavaa informaatiota. Segmenteille kohdistamattomat varat ja velat muodostuvat lainasaamisista, laskennallisista verosaamisista ja -veloista, tuloverosaamisista ja -veloista, johdannaisinstrumenteista, rahavaroista ja korollisista veloista.

Segmenttien väliset sisäiset hinnat ovat markkinaperusteiset.

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT 2017

1 000 € Tuloslaskelma	Kone- ja laitevuokraus Skandinavia	Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä- Eurooppa	Kone- ja laitevuokraus Keski- Eurooppa	Kone- ja laite- vuokraus, eliminoinnit	Kone- ja laitevuokraus yhteensä	Siirtokelpoi- set tilat	Raportoitavat segmentit yhteensä
Ulkoinen liikevaihto	379 814	143 043	80 476	11	603 344	126 626	729 970
Segmenttien välinen liikevaihto	294	3	17		314	320	634
Segmentin liikevaihto	380 108	143 046	80 493	11	603 658	126 946	730 604
Poistot ja arvonalentumiset ¹	-45 687	-26 580	-15 820		-88 088	-21 469	-109 557
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	40	1 039			1 079		1 079
EBITA-liikevoitto	71 543	26 973	4 438	140	103 094	28 811	131 905
Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot	-2 113	-1 029	-120		-3 263	-166	-3 428
Liikevoitto	69 430	25 944	4 317	140	99 831	28 645	128 477
Segmenttien varat ja velat							
Aineettomat hyödykkeet	99 409	35 612	2 011		137 031	35 110	172 141
Aineelliset hyödykkeet ja muut varat	339 518	169 015	103 136	-223	611 446	337 209	948 655
Osuudet yhteisyrityksissä	150	6 920			7 069		7 069
Segmenttien varat²	439 076	211 547	105 147	-223	755 546	372 319	1 127 865
Segmenttien velat³	72 947	23 372	13 882		110 201	38 673	148 874
Sitoutunut pääoma⁴	366 129	188 175	91 265		645 345	333 646	978 991
Muut tiedot							
Bruttoinvestoinnit	78 480	42 220	25 063		145 763	66 098	211 861
Henkilöstön lukumäärä 31.12. (HTV)	1 053	831	386		2 270	141	2 411
Henkilöstö keskimäärin	1 102	826	381		2 309	158	2 467

1 Segmenttien poistot ja arvonalennukset sisältävät yhteensä EUR 1,6 miljoonaa aineellisten hyödykkeiden arvonalennuksia jakautuen segmenteille seuraavasti: Kone- ja laitevuokraus Skandinavia EUR 1,1 miljoonaa, Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa EUR 0,2 miljoonaa, Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa EUR 0,2 miljoonaa sekä Siirtokelpoiset tilat EUR 0,1 miljoonaa.

2 Segmenttien varat sisältävät liikevaron, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, osuudet yhteisyrityksissä, vaihto-omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaiset myynti- ja muut saamiset sekä myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät.

3 Segmenttien velat sisältävät varaukset, eläkevelat sekä pitkä- ja lyhytaikaiset osto- ja muut velat.

4 Segmentin sitoutunut pääoma on segmentin varat vähennettynä segmentin veloilla.

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT 2016

1 000 €	Kone- ja laitevuokraus Skandinavia	Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa	Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa	Kone- ja laitevuokraus, eliminoinnit	Kone- ja laitevuokraus yhteensä	Siirtokelpoiset tilat	Raportoittavat segmentit yhteensä
Tuloslaskelma							
Ulkoinen liikevaihto	378 502	138 639	77 797	-31	594 907	117 355	712 262
Segmenttien välinen liikevaihto	337	-6	92		422	248	671
Segmentin liikevaihto	378 839	138 633	77 888	-31	595 329	117 603	712 933
Poistot ja arvonalentumiset ¹	-50 403	-26 727	-15 933	150	-92 912	-18 120	-111 033
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	-2	1 332			1 330		1 330
EBITA-liikevoitto	60 867	21 667	3 787	-162	86 159	30 753	116 912
Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot	-2 141	-2 561	-117		-4 819	-48	-4 867
Yrityshankinnoista aiheutuneet arvonalentumiset ¹		-1 275			-1 275		-1 275
Liikevoitto	58 726	17 831	3 670	-162	80 065	30 705	110 770
Segmenttien varat ja velat							
Aineettomat hyödykkeet	105 441	36 752	2 424		144 616	32 608	177 224
Aineelliset hyödykkeet ja muut varat	344 550	154 813	98 986	-355	597 994	296 601	894 595
Osuudet yhteisyrityksissä	121	7 171			7 292		7 292
Segmenttien varat²	450 112	198 736	101 410	-355	749 902	329 209	1 079 111
Segmenttien velat³	77 703	25 222	8 539	-2	111 461	33 270	144 732
Sitoutunut pääoma⁴	372 409	173 514	92 871	-353	638 441	295 939	934 380
Muut tiedot							
Bruttoinvestoinnit	66 674	47 506	30 402		144 582	58 366	202 948
Henkilöstön lukumäärä 31.12. (HTV)	1 122	860	363		2 345	145	2 490
Henkilöstö keskimäärin	1 107	861	376		2 344	140	2 485

1 Segmenttien poistot ja arvonalentumiset sisältävät yhteensä EUR 6,6 miljoonaa arvonalentumisia, jakautuen segmenteille seuraavasti: Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa EUR 1,4 miljoonaa, kone- ja laitevuokraus Skandinavia EUR 4,7 miljoonaa, sekä kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa EUR 0,4 miljoonaa. Kone- ja laitevuokraus Skandinavian arvonalentumistappiot aiheutuivat liikearvon ja muiden taloudelliselta vaikutusajaltaan rajattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistauksesta. Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa -segmentin arvonalentumistappioihin sisältyy vuosittaisen liikearvon ja muiden taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistauksen seurauksena kirjattuja arvonalentumisia EUR 1,2 miljoonan euron arvosta koskien aineellisia hyödykkeitä sekä yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisia EUR 1,3 miljoonan euron edestä. Kone- ja laitevuokraus Skandinavian liiketoiminnalle ja kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Euroopalle testausta varten allokoidusta Cramo-brändin osuudesta kirjattu EUR 1,9 miljoonan arvonalentumistappio sisältyy konsernin kohdistamattomiin eriin [ks. liitetieto 5 Liikearvon ja muun taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistaukset].

2 Segmenttien varat sisältävät liikearvon, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, osuudet yhteisyrityksissä, vaihto-omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaiset myynti- ja muut saamiset sekä myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät.

3 Segmenttien velat sisältävät varaukset, eläkevelat sekä pitkä- ja lyhytaikaiset osto- ja muut velat.

4 Segmentin sitoutunut pääoma on segmentin varat vähennettynä segmentin veloilla.

TÄSMÄTYTSLASKELMAT

1 000 €	2017	2016	1 000 €	2017	2016
Liikevaihto			Varat		
Raportoittavien segmenttien liikevaihto yhteensä	730 604	712 933	Raportoittavien segmenttien varat yhteensä	1 127 865	1 079 111
Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	-1 061	-646	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	35 912	35 812
Konsernin liikevaihto	729 544	712 287	Konsernin sitoutuneen pääoman varat¹	1 163 778	1 114 923
EBITA-liikevoitto			Muut varat	30 827	40 835
Raportoittavien segmenttien EBITA-liikevoitto yhteensä	131 905	116 912	Konsernin varat yhteensä	1 194 605	1 155 758
Eliminoinnit	89	46	Velat		
Kohdistamattomat erät	-11 311	-10 219	Raportoittavien segmenttien velat yhteensä	148 874	144 732
Konsernin EBITA-liikevoitto	120 683	106 739	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	14 047	8 363
Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot ja arvonalentumiset	-3 428	-8 034	Konsernin sitoutuneen pääoman velat²	162 921	153 094
Konsernin rahoituserät, netto	-12 042	-11 849	Muut velat	474 299	482 993
Konsernin tulos ennen veroja	105 213	86 856	Konsernin velat yhteensä	637 220	636 087
			Sitoutunut pääoma		
			Raportoittavien segmenttien sitoutunut pääoma yhteensä	978 991	934 380
			Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	21 865	27 449
			Konsernin sitoutunut pääoma³	1 000 857	961 828

1 Konsernin sitoutuneen pääoman varat ovat yhteneväiset segmenteille kohdistettujen varojen kanssa

2 Konsernin sitoutuneen pääoman velat ovat yhteneväiset segmenteille kohdistettujen velkojen kanssa

3 Konsernin sitoutunut pääoma on sitoutuneen pääoman varat vähennettynä sitoutuneen pääoman veloilla

MUUT TIEDOT

1 000 €	2017			2016		
	Raportoitavat segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Yhteensä	Raportoitavat segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Yhteensä
Poistot ja arvonalentumiset	-109 557	-1 956	-111 513	-111 307	-655	-111 962
Bruttoinvestoinnit	211 861	1 993	213 854	202 948	4 308	207 256
Henkilöstön lukumäärä 31.12. (HTV)	2 411	87	2 498	2 490	72	2 562
Henkilöstö keskimäärin	2 467	71	2 538	2 485	66	2 550

Konsernin siirtokelpoisten tilojen myynnin ja vuokrauksen tilauskanta vuonna 2017 oli yhteensä 151,4 miljoonaa euroa (114,7 miljoonaa euroa vuonna 2016).

MAANTIETEELLISTEN ALUEIDEN LISÄTIEDOT 2017

1 000 €	Suomi	Ruotsi	Norja	Saksa	Muut maat	Yhteensä
Liikevaihto						
Kone- ja laitevuokraus	98 493	307 204	59 572	61 658	91 945	618 871
Siirtokelpoiset tilat	32 193	60 198	7 531	11 325		111 247
Eliminoinnit		-574				-574
Yhteensä	130 686	366 828	67 103	72 982	91 945	729 544
Pitkäaikaiset varat¹	189 614	453 854	80 354	99 206	194 460	1 017 489

Maantieteellisten alueiden liikevaihto on esitetty asiakkaan sijainnin mukaisesti ja varat varojen sijainnin mukaan.

¹ Muut pitkäaikaiset varat kuin rahoitusinstrumentit, laskennalliset verosaamiset ja työsuhteen päättymisen jälkeisiin eläkejärjestelyihin liittyvät varat.

MAANTIETEELLISTEN ALUEIDEN LISÄTIEDOT 2016

1 000 €	Suomi	Ruotsi	Norja	Saksa	Muut maat	Yhteensä
Liikevaihto						
Kone- ja laitevuokraus	98 160	298 595	60 273	62 308	88 647	607 983
Siirtokelpoiset tilat	31 060	57 576	7 076	9 148		104 861
Eliminoinnit		-557				-557
Yhteensä	129 221	355 614	67 350	71 455	88 647	712 287
Pitkäaikaiset varat¹	182 016	428 631	79 768	88 587	203 026	982 028

Maantieteellisten alueiden liikevaihto on esitetty asiakkaan sijainnin mukaisesti ja varat varojen sijainnin mukaan.

¹ Konsernin muut pitkäaikaiset varat kuin rahoitusinstrumentit, laskennalliset verosaamiset ja työsuhteen päättymisen jälkeisiin eläkejärjestelyihin liittyvät varat.

3. AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

1 000 €	Maa- alueet	Rakennukset ja perus- parannukset	Koneet ja kalusto	Kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno					
1.1.2016	1 706	30 317	1 255 221	1 849	1 289 093
Kurssierot	1	-159	-17 624	-57	-17 839
Lisäykset		1 485	195 819	1 846	199 150
Liiketoimintahankinnat (liite 6)			3 299		3 299
Vähennykset		-3 531	-79 118	-179	-82 828
Siirrot erien välillä		-398	226	-1 071	-1 243
31.12.2016	1 707	27 714	1 357 822	2 388	1 389 631
Kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot					
1.1.2016		-21 588	-580 597		-602 184
Kurssierot		123	8 582		8 705
Vähennykset		3 579	59 445		63 024
Siirrot erien välillä		343	-169		174
Poistot (liite 24)		-2 288	-100 406		-102 695
Arvonalentumistappiot (liite 24)		-465	-5 681		-6 145
31.12.2016		-20 296	-618 826		-639 121
Hankintameno					
1.1.2017	1 707	27 714	1 357 822	2 388	1 389 631
Kurssierot	68	-440	-28 111	-97	-28 580
Lisäykset		2 080	199 042	3 324	204 446
Liiketoimintahankinnat (liite 6)			5 455		5 455
Vähennykset		-1 641	-119 625	-41	-121 307
Siirrot erien välillä		39	562	-2 593	-1 992
31.12.2017	1 775	27 752	1 415 146	2 980	1 447 652
Kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot					
1.1.2017		-20 296	-618 826		-639 121
Kurssierot		461	15 983		16 444
Vähennykset		524	77 093		77 618
Siirrot erien välillä		0	6		6
Poistot (liite 24)		-1 999	-104 583		-106 582
Arvonalentumistappiot (liite 24)		-26	-1 585		-1 611
31.12.2017		-21 336	-631 912		-653 249
Kirjanpitoarvo:					
1.1.2016	1 706	8 729	674 624	1 849	686 909
31.12.2016	1 707	7 418	738 997	2 388	750 510
31.12.2017	1 775	6 416	783 234	2 980	794 404

Aineellisen käyttöomaisuuden kirjanpitoarvo kasvoi 43,9 miljoonaa euroa 750,5 miljoonasta eurosta 794,4 miljoonaan euroon vuonna 2017. Kirjanpitoarvon kasvu johtui pääosin investoinneista (204,4 miljoonaa euroa) ja liiketoimintahankinnoista (5,5 miljoonaa euroa), joiden määrä ylitti poistot ja arvonalentumistappiot (108,2 miljoonaa euroa) sekä vähennykset (43,7 miljoonaa euroa). Kurssierot pienensivät kirjanpitoarvoa 12,2 miljoonalla eurolla.

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otettuja hyödykkeitä. Näiden hankintameno vuoden lopussa on 38,1 (46,0) miljoonaa euroa, kertyneet poistot 27,1 (30,8) miljoonaa euroa ja kirjanpitoarvo 11,0 (15,2) miljoonaa euroa.

Investointisitoumukset on esitetty liitetiedossa 19.

4. LIIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

EUR 1,000	Liikearvo		Muut aineettomat hyödykkeet					Yhteensä	
	Cramo-brändi	Co-brändit	Asiakas-suhteet	Toimi-piste-verkko	Kilpailu-kielto-sopimukset	Muut aineettomat hyödykkeet	Atk-ohjelmat		
Hankintameno									
1.1.2016	188 137	29 500	8 442	47 137	66 818	6 983	1 549	17 687	366 253
Kurssierot	-2 565		-24	-115	-643	-7		-259	-3 612
Lisäykset							23	3 684	3 708
Liiketoimintahankinnat (liite 6)	377			380		344			1 101
Vähennykset							-16	-73	-89
Siirrot erien välillä								1 069	1 069
31.12.2016	185 950	29 500	8 418	47 402	66 175	7 320	1 556	22 108	368 431
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset									
1.1.2016	-36 996		-8 342	-43 282	-41 334	-6 264	-1 456	-9 257	-146 932
Kurssierot	-22		22	69	189	7	13	142	419
Vähennykset								73	73
Siirrot erien välillä									
Poistot (liite 24)							-58	-2 645	-2 703
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot (liite 24)			-97	-1 913	-2 541	-316			-4 867
Arvonlennustappio (liite 24)	-948	-1 892			-324		-16	-404	-3 586
31.12.2016	-37 965	-1 892	-8 418	-45 125	-44 010	-6 574	-1 517	-12 090	-157 595
Hankintameno									
1.1.2017	185 950	29 500	8 418	47 402	66 175	7 320	1 556	22 108	368 431
Kurssierot	-3 602			-592	-792	-47	-2	-497	-5 532
Lisäykset				15				27	43
Liiketoimintahankinnat (liite 6)	1 200			2 620		86			3 906
Vähennykset								-155	-155
Siirrot erien välillä								2 022	2 022
31.12.2017	183 548	29 500	8 418	49 445	65 383	7 359	1 554	23 506	368 717
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset									
1.1.2017	-37 965	-1 892	-8 418	-45 125	-44 010	-6 574	-1 517	-12 090	-157 595
Kurssierot				547	310	47	8	385	1 296
Vähennykset								73	73
Siirrot erien välillä									
Poistot (liite 24)							-22	-3 298	-3 320
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot (liite 24)				-739	-2 339	-350			-3 428
Arvonlennustappio (liite 24)									
31.12.2017	-37 965	-1 892	-8 418	-45 317	-46 040	-6 876	-1 531	-14 930	-162 973
Kirjanpitoarvo:									
1.1.2016	151 142	29 500	99	3 855	25 484	718	93	8 430	219 321
31.12.2016	147 985	27 608		2 277	22 164	746	39	10 018	210 836
31.12.2017	145 583	27 608		4 128	19 343	482	22	8 576	205 743

Liikearvon ja aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo laski 5,1 miljoonaa euroa 210,8 miljoonasta eurosta 205,7 miljoonaan euroon vuonna 2017. Kirjanpitoarvon lasku johtui pääosin vuosittaisista poistoista

(6,7 miljoonaa euroa). Tilikauden yrityshankinnat ja muut investoinnit kasvattivat kirjanpitoarvoa yhteensä 3,9 miljoonaa euroa. Kurssierot alensivat kirjanpitoarvoa 4,2 miljoonaa euroa.

5. LIIKEARVON JA MUIDEN TALOUDELLISELTA VAIKUTUSAJALTAAN RAJOITTAMATTOMIEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVONALENTUMISTESTAUS

1.1.2017 alkaen Cramo on muuttanut liiketoimintasegmenttejään. Vastaavasti, liikearvo ja määrittelemättömän taloudellisen pitoajan omaavat aineettomat hyödykkeet on allokoitu arvonalennustestausta varten uusille rahavirtaa tuottaville yksiköille. Konsernin rahavirtaa tuottava yksikkö

on segmentti. Cramo-brändi on konsernin yhteinen omaisuuserä, joka testausta varten kohdistetaan vuosittain rahavirtaa tuottaville yksiköille liikevaihdon suhteessa. Liikevaihdon arvioidaan parhaiten kuvastavan brändin tuottamia vastaisia rahavirtoja.

Liikearvo ja Cramo-brändi on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

1 000 €	2017		1 000 €	2016	
	Liikearvo	Cramo brändi		Liikearvo	Cramo brändi
Kone- ja laitevuokraus Skandinavia	82 768	14 057	Suomi	31 500	5 347
Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa	30 164	5 452	Ruotsi	85 101	14 715
Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa		3 185	Norja	16 426	2 787
Siirtokelpoiset tilat	32 651	4 914	Keski-Eurooppa		3 249
Yhteensä	145 583	27 608	Viro	11 806	726
			Puola	3 152	432
			Tsekin tasavalta ja Slovakia		351
			Yhteensä	147 985	27 608

Arvonalentumistestauksen periaatteet

Liikearvo testataan arvonalentumisen osalta vuosittain tai useammin mikäli on viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta. Viimeisin arvonalentumistestaus on suoritettu 31. lokakuuta 2017 taseen perusteella. Liikearvon arvonalentumistestauksessa rahavirtaa tuottavan yksikön varoja verrataan kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla, joka arvioidaan diskontatun rahavirtamallin avulla. Laskelmien pohjana olevat rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymään seuraavan vuoden budjettiin ja sitä seuraavien neljän vuoden ennusteisiin. Rahavirtaennusteet, jotka kattavat yhteensä viiden vuoden jakson, perustuvat kokemukseen ja tulevaisuuden ennustettuihin markkinkehityksiin. Ennusteet ovat yhdenmukaisia ulkoisten tietolähteiden kanssa siltä osin, kun ennusteita on saatavilla. Hallitus ja konsernin johtoryhmä on hyväksynyt suunnitelmat, joihin arvonalentumistestaukset perustuvat.

Arvonalentumistestauksen lopputulos vuonna 2017

Vuoden 2017 arvonalentumistestauksen lopputuloksena ei tehty arvonalentumiskirjauksia liikearvoon tai Cramo brändiin.

Arvonalentumistappio vuonna 2016

Joulukuussa 2016 tehdyn arvonalentumistestauksen seurauksena tehtiin arvonalentumistappiokirjaus, yhteensä 8,0 miljoonaa euroa, vuoden 2016 tilinpäätökseen. Arvonalentumistappio kohdistui kassavirtayksiköihin Tanska yhteensä 5,0 miljoonaa euroa ja Latvia ja Liettua 3,0 miljoonaa euroa. Arvonalentumistappio kohdistui 1,9 miljoonaa euroa Cramo brändiin, 0,9 miljoonaa euroa liikearvoon, 0,3 miljoonaa euroa toimipisteverkkoon, 0,4 miljoonaa euroa muihin aineettomiin hyödykkeisiin ja 4,4 miljoonaa euroa aineellisiin hyödykkeisiin. Tanskan arvonalentumistappio on seurausta matalasta kannattavuudesta kone- ja laitevuokrauspuolella. Latvia ja Liettuan arvonalentumistappio on seurausta matalasta kannattavuudesta erityisesti Latviassa.

Vuosien 2017 ja 2016 arvonalennustestien keskeiset oletukset esitetään alla olevissa kahdessa taulukossa.

2017	EBITA-%	Kasvutekijä 1–5 vuotta, %	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen, %	Diskontto-korko ennen veroja, %	Diskontto-korko verojen jälkeen, %
Kone- ja laitevuokraus Skandinavia	17,5–18,9	0,7	1,0	7,7	6,2
Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa	10,9–17,8	2,1	1,0	7,8	6,6
Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa	6,5–11,0	1,6	1,0	8,8	6,9
Siirtokelpoiset tilat	22,1–25,4	0,9	1,0	7,5	6,0

2016	EBITA-%	Kasvutekijä 1–5 vuotta, %	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen, %	Diskontto-korko ennen veroja, %	Diskontto-korko verojen jälkeen, %
Suomi	19,3–22,5	0,7	1,0	7,3	6,0
Ruotsi	17,3–20,7	0,2	1,0	7,3	5,8
Norja	7,8–10,9	2,2	1,0	8,2	6,4
Tanska	10,7–12,0	0,8	1,0	8,0	6,4
Keski-Eurooppa	7,3–10,7	2,6	1,0	8,4	6,2
Itä-Eurooppa	5,5–19,5	1,6–2,9	1,5	8,3–9,1	6,9–7,9

EBITA-marginaali

Konsernin kannattavuustaso parantui edelleen vuonna 2017. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden erot olivat kuitenkin merkittäviä. Konsernin operatiivisen tehokkuuden odotetaan asteittain paranevan ennustejaksolla, minkä arvioidaan asteittain parantavan Cramon rahavirtaa tuottavien yksiköiden kannattavuutta. Kannattavuusoleukset jäännösarvolaskelmissa perustuvat pääosin historiallisesti saavutettuihin maltillisiin kannattavuustasoihin.

Kasvutekijä 1–5 vuoden ennustejaksolla

Tulevaisuuden kasvuennusteet perustuvat pääosin parempiin käyttöasteisiin ja hintoihin. Kasvuinvestoinnit ja niiden vaikutukset on jätetty laskelmista pois. Tulevaisuuden ennusteissa liikevaihdon ennustetaan kasvavan ajanjaksolla 2018–2022 keskimäärin 0,7–2,1% prosenttia vuodessa rahavirtaa tuottavasta yksiköstä riippuen. Kone- ja laitevuokraus Skandinavia -segmentissä kasvun oletetaan olevan keskimäärin 0,7 % ennusteperiodilla, Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppaa segmentissä kasvun oletetaan olevan puolestaan 2,1 % ennusteperiodilla, Kone- ja laitevuokraus Keski-Euroopassa 5 vuoden periodin kasvuksi oletetaan 1,6 % ja vastaavasti Siirtokelpoiset tilat -segmentissä oletus on 0,9 %.

Kasvutekijä viiden vuoden jälkeen

Viiden vuoden ennusteperiodin jälkeinen kasvuennuste on yksi prosentti vuodessa, mikä vastaa maltillista pitkän aikavälin inflaatiotasoa.

Diskonttokorko

Tulevaisuuden rahavirrat diskontataan nykyhetken rahavirtayksikkökohtaisella diskonttokorolla. Cramo-konsernin painotettu keskimääräinen pääomakustannus (Weighted Average Cost of Capital, WACC) muodostaa perustan diskonttokorolle. Pääomakustannus sisältää oletukset pääomarakenteesta, riskittömästä korkotasosta, riskipreemiasta, vieraan ja oman pääoman kustannuksesta sekä oman pääoman betasta. Rahavirtayksikkökohtaisia diskonttokorkoja määritettäessä painotettua keskimääräistä pääomakustannusta korotetaan yksikkökohtaisesti määriteltävällä markkinariskitekijällä, joka sisältää arvion kuhunkin rahavirtaa tuottavaan yksikköön kohdistuvasta maa-, valuutta- ja hintariskistä.

Keskeisten muuttujien herkkyyshanalyysi

Alla olevat arvot kuvaavat ne maksimimuutokset keskeisten oletusten osalta kunkin oletuksen osalta erikseen, jonka jälkeen rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo vastaa sen kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Herkkyyshanalyysissä kutakin tekijää on muutettu kerrallaan pitäen muut tekijät ennallaan.

2017	EBITA-marginaali Max.muutos %-yksikköä	Kasvutekijä 1–5 vuotta Max. muutos %-yksikköä	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen Max. muutos %-yksikköä	Diskonttokorko Max. muutos %-yksikköä	Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjan- pitoarvon, miljoonaa euroa	Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjan- pitoarvon, %-yksikköä
Kone- ja laitevuokraus Skandinavia	-11,00	-20,40	-22,90	9,40	592,80	> 100
Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa	-10,60	-20,30	-24,20	9,50	231,5	> 100
Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa	-2,3	-5,3	-2,3	1,7	25,0	10–30
Siirtokelpoiset tilat	-10,8	-11,9	-6,2	3,8	211,6	50–70

2016	EBITA-marginaali Max.muutos %-yksikköä	Kasvutekijä 1–5 vuotta Max. muutos %-yksikköä	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen Max. muutos %-yksikköä	Diskonttokorko Max. muutos %-yksikköä	Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjan- pitoarvon, miljoonaa euroa	Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjan- pitoarvon, %-yksikköä
Suomi	-11,0	-17,2	-13,3	6,6	221,0	> 100
Ruotsi	-10,4	-18,3	-15,8	7,3	551,5	> 100
Norja	-1,2	-2,7	-0,9	0,7	12,2	0–20
Tanska	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Keski-Eurooppa	-1,3	-3,0	-1,0	0,8	15,6	0–20
Itä-Eurooppa	-2,6–0,0	-3,6–0,0	-1,3–0,0	0,0–1,0	0,0–6,9	0–20

6. LIIKETOIMINTAHANKINNAT

2017

Cramo allekirjoitti kesäkuussa 2017 sopimuksen hankkiakseen Just Pavillon A/S:n liiketoiminnan. Hankinta vahvistaa Cramon siirtokelpoisten tilojen tarjontaa Tanskassa. Yrityskauppaan sisältyivät Just Pavillon A/S:n siirtokelpoiset tilat, asiakassopimukset ja muu omaisuus. Just Pavillonin vuoden 2016 liikevaihto oli 27 miljoonaa Tanskan kruunua. Kaupalla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin liikevaihtoon ja tulokseen vuonna 2017.

Just Pavillonin tuotteet täydentävät Cramon liiketoimintaa Tanskassa. Yrityksen tuotevalikoima käsittää 360 siirtokelpoista tilaa, joita käytetään lähinnä kouluina ja toimistoina. Just Pavillonin laadukas Series 9000 -tuote on suunniteltu koulujen tarpeisiin. Tanskan markkinoiden parhaimmiston lukeutuva tuote on asiakkaiden hyvin tuntema ja arvostama.

2016

Vuonna 2016 Cramo teki yhden yritys Hankinnan. 1.4.2016 Cramo osti Kurottaja- ja Kuljetuspalvelu Parviainen Oy:n liiketoiminnan.

Vuonna 2004 perustettu Kurottaja- ja Kuljetuspalvelu Parviainen Oy on Suomen suurin yksityinen kurottajapalveluita tarjoava yritys. Parviaisen toiminta on keskittynyt pääasiassa Etelä-Suomeen. Yhtiön liikevaihto vuonna 2015 oli noin kolme miljoonaa euroa. Parviaisen 23 työntekijää siirtyivät vanhoina työntekijöinä Cramon palvelukseen.

Konsernin liikevaihto olisi ollut noin 0,8 miljoonaa euroa suurempi ja EBITA-liikevoitto noin samalla tasolla, jos hankinta olisi suoritettu 1.1.2016.

Hankintaan sisältyy noin 0,6 miljoonaa euroa ehdollista kauppahintavastiketta, joka maksetaan kaupan jälkeisen taloudellisen suoriutumisen perusteella. Aikaisempiin yritys Hankintoihin liittyvää ehdolliseen kauppahintavastikkeeseen liittyvää velkaa on maksettu tilikaudella 2016 0,6 miljoonaa euroa. Yhteensä yritys Hankintojen ehdolliseen vastikkeeseen liittyvää velkaa on tilinpäätöspäivän lopussa taseessa jäljellä 1,1 miljoonaa euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto hankintamenolaskelmasta.

1 000 €	2017	2016
Luovutettu vastike		
Käteisvastike	8 731	3 517
Ehdollinen vastike		600
Vastike yhteensä	8 731	4 117
Hankituista varoista ja vastattavaksi otetuista veloista kirjatut määrät		
Yksilöitävissä olevat varat		
Pitkäaikaiset varat		
Aineettomat hyödykkeet		
Asiakassuhteet	1 990	380
Kilpailukieltosopimukset	86	344
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 076	724
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Koneet ja kalusto	5 455	3 300
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet yhteensä	5 455	3 300
Pitkäaikaiset varat yhteensä	7 531	4 024
Yksilöitävissä olevat varat yhteensä	7 531	4 024
Vastattavaksi otettavat velat		
Korolliset velat		171
Osto- ja muut velat		112
Vastattavaksi otettavat velat yhteensä		283
Yksilöitävissä oleva nettovarallisuus yhteensä	7 531	3 741
Liikearvo	1 199	376

Myynti

1 000 €	2017
Tytäryhtiöosakkeiden nettomyyntihinta	4 560
Liiketoiminnan nettomyyntihinta	23 614
Vastike yhteensä	28 174

Vuonna 2017 Cramo teki kaksi yritysmyyntiä.

Heinäkuussa 2017 Cramo allekirjoitti sopimuksen myydäkseen kone- ja laitevuokraustoimintonsa Tanskassa. Tanskan kone- ja laitevuokraustoimintojen vuoden 2016 liikevaihto oli 149 miljoonaa Tanskan kruunua (20 miljoonaa euroa) ja vertailukelpoinen EBITA-liikevoitto 4,6 miljoonaa Tanskan kruunua (0,6 miljoonaa euroa). Kaupasta kirjattiin 1,1 miljoonan euron kertaluonteinen myyntitappio vuoden 2017 tulokseen.

Kyseessä oli liiketoiminnan myynti, jossa kaikki Cramon kone- ja laitevuokraukseen Tanskassa sisältyvät toiminnot, mukaan lukien vuokrat koneet ja -laitteet, varasto, asiakassopimukset ja toimipisteiden vuokrasopimukset siirtyivät ostajalle. Kauppa saatiin päätökseen 31.8.2017.

Elokuussa 2017 Cramo allekirjoitti sopimuksen myydäkseen Latvian ja Kaliningradin toimintonsa. Kaupassa Cramo myi Latviassa ja Kaliningradissa toimivien yhtiöidensä SIA Cramon ja Cramo Kaliningrad 000:n osakekannan AS Storent Investmentsille. Kauppaan sisältyivät yhtiöiden kaikki varat ja vastuut. Kauppa toteutettiin 1.8.2017.

Kaupalla oli 1,8 miljoonan euron positiivinen vaikutus Cramon vuoden 2017 tulokseen. Latvian ja Kaliningradin toimintojen vuoden 2016 yhteenlaskettu liikevaihto oli 6,3 miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen EBITA-liikevaihto -0,8 miljoonaa euroa.

1 000 €	2017
SIA Cramon ja Cramo Kaliningrad 000:n osakekannan myynti	2017
Myyntihinta	6 827
Korollisten velkojen takaisinmaksu	2 267
Tytäryhtiöosakkeiden nettomyyntihinta	4 560
Myyntiin liittyvät konsultointikulut	284
Varat	
Koneet ja kalusto	4 145
Myynti- ja muut saamiset	978
Muut lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset	209
Rahavarat	213
Varat yhteensä	5 545
Velat	
Korolliset velat	2 291
Muut velat ja varukset	743
Velat yhteensä	3 034
Myyty nettovarallisuus	2 511
Myyntivoitto	1 765
1 000 €	
Cramon Tanskan kone- ja laitevuokraustoimintojen myynti	2017
Myyntihinta	23 614
Myyntiin liittyvät konsultointikulut	292
Muut myyntitappioon vaikuttavat kulut	955
Varat	
Koneet ja kalusto	23 740
Vaihto-omaisuus	279
Muut käyttöpääomaerät	160
Myydyt varat yhteensä	24 179
Velat	
Muut velat	687
Myyty nettovarallisuus	23 492
Liiketoimintamyynnin nettotappio	-1 125

7. YHTEISYRITYKSET

Täsmäytyslaskelma

1 000 € Yhteenveto	Fortrent		Fellesutleie AS		Yhteensä	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	12 159	2 801	242	233	12 401	3 034
Tilikauden tulos	2 078	2 663	80	-4	2 158	2 659
Muut laajan tuloksen erät	-2 579	6 695	-23	13	-2 602	6 708
Kirjanpitoarvo 31.12.	11 658	12 159	300	242	11 958	12 401
Konsernin osuus yhteisyrityksestä (50 %)	5 829	6 080	150	121	5 979	6 200
Transaktiokustannukset	1 091	1 091			1 091	1 091
Investoinnin kirjanpitoarvo	6 920	7 171	150	121	7 069	7 292

Fortrent on Venäjällä ja Ukrainassa toimiva rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrausyritys. Yhtiön omistajuus ja hallinta on jaettu Cramon ja Ramirentin kesken tasan 50/50. Cramo esittää osuutensa yhteisyrityksen tuloksesta konsernin tuloslaskelmassa käyttökäteen (EBITDA) yläpuolella pääomaosuusmenetelmällä.

Cramo ja Ramirent ovat myöntäneet yhteisyritykselle lainan, josta tilikauden 2017 lopussa on jäljellä 20,3 miljoonaa euroa. Tilikaudella 2017 Fortrent on lyhentänyt lainoja 5,5 (4,7) miljoonalla eurolla.

Vuoden 2016 viimeisellä neljänneksellä lainojen uudelleenluokittelun seurauksena Fortrent käsitteli osan valuuttamääräisten lainojen kurssieroista tulosvaikuttaisesti aiemman oman pääoman kirjauksen sijaan (nettosijoituskäsittely). Muutoksen seurauksena Fortrentin tulos parani 1,0 miljoonaa euroa.

Lisäksi konserni omistaa 50 prosenttia yhteisyrityksestä Fellesutleie AS. Yhtiö harjoittaa vuokrausliiketoimintaa Norjassa. Cramo esittää osuutensa yhteisyrityksen tuloksesta pääomaosuusmenetelmällä käyttökäteen (EBITDA) yläpuolella.

1 000 € Taseen yhteenveto	Fortrent		Fellesutleie AS	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset varat				
Rahavarat	447	351	378	44
Muut lyhytaikaiset varat pois lukien rahavarat	6 129	6 837		255
Lyhytaikaiset varat yhteensä	6 576	7 188	378	299
Lyhytaikaiset velat				
Muut lyhytaikaiset velat	4 000	3 265	14	17
Lyhytaikaiset velat yhteensä	4 000	3 265	14	17
Pitkäaikaiset varat				
Liikearvo	5 023	5 421		
Yrityshankintaan liittyvät aineettomat hyödykkeet	3 666	4 760		
Muut pitkäaikaiset varat	21 630	24 513		4
Laskennalliset verosaamiset	1 658	2 287		
Pitkäaikaiset varat yhteensä	31 977	36 981		4
Pitkäaikaiset velat				
Korolliset velat	20 306	25 852		
Laskennalliset verovelat	2 589	2 893	64	45
Pitkäaikaiset velat yhteensä	22 895	28 745	64	45
Nettovarallisuus	11 658	12 159	300	242

Fortrentillä on vastuusitoumuksia 0,3 (0,2) milj. euroa.

1 000 € Laajan tuloslaskelman yhteenveto	Fortrent		Fellesutleie AS	
	2017	2016	2017	2016
Liikevaihto	32 225	29 578	251	382
Materiaalit ja palvelut	-8 963	-9 615		
Muut kulut	-11 753	-10 356	-145	-389
Poistot ja arvonalentumiset käyttöömaisuudesta	-6 980	-6 477		
EBITA-liikevoitto/-tappio	4 529	3 130	106	-7
Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot ja arvonalentumiset	-788	-702		
Korkokulut	-604	-724		
Muut rahoituskulut	-549	1 196	-52	1
Tulos ennen varauksia ja veroja	2 588	2 900	54	-7
Tuloverot	-510	-237	27	3
Tilikauden tulos	2 078	2 663	80	-4
Muut laajan tuloksen erät	-2 579	6 695	-23	13
Tilikauden laaja tulos	-501	9 358	58	9

8. LASKENNALLISET VEROT

Laskennalliset verosaamiset ja verovelat on esitetty taseessa seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Laskennalliset verosaamiset	13 692	13 874
Laskennalliset verovelat	79 821	75 331
Laskennalliset verovelat (netto)	66 129	61 457

Muutokset laskennallisissa verosaamisissa ja verovelloissa tilikauden aikana:

1000 €	1.1.2017	Kirjattu tulos- vaikutteisesti	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Ostetut/myydyt liiketoiminnot	Kurssierot	31.12.2017
Laskennalliset verosaamiset						
Vahvistetut tappiot	7 285	-200			-165	6 920
Korkotuottojen kahdenkertainen verotus ¹	862	716				1 578
Negatiivinen poistoero	866	-46			35	855
Rahoitusleasing	172	-80			3	95
Suojausrahaston arvostusero	2 090		-527			1 563
Johdannaisinstrumentit	3	347				350
Sisäisen katteen eliminointi	755	-208				547
Etuuspohjaiset eläkevelat	539	-122	-12		-4	401
Muut väliaikaiset erot	1 302	26			55	1 383
Yhteensä	13 874	433	-539		-76	13 692
Laskennalliset verovelat						
Poistoerot	60 900	6 083			-2 154	64 830
Rahoitusleasing	2 700	951			-27	3 624
Johdannaisinstrumentit	177	-19				158
Pitkäaikaisten varojen arvostaminen käypään arvoon hankituissa liiketoiminnoissa	11 134	-819			-85	10 230
Jakamattomat voittovarot	325	25				350
Muut väliaikaiset erot	95	382			152	629
Yhteensä	75 331	6 603			-2 114	79 821
Laskennalliset verovelat (netto)	61 457	6 170	539		-2 038	66 129

1000 €	1.1.2016	Kirjattu tulos- vaikutteisesti	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Ostetut/myydyt liiketoiminnot	Kurssierot	31.12.2016
Laskennalliset verosaamiset						
Vahvistetut tappiot	7 185	277			-177	7 285
Korkotuottojen kahdenkertainen verotus ¹	862					862
Negatiivinen poistoero	913	-47				866
Rahoitusleasing	252	-76			-4	172
Suojausrahaston arvostusero	1 664		426			2 090
Johdannaisinstrumentit	47	-44				3
Sisäisen katteen eliminointi	873	-118				755
Etuuspohjaiset eläkevelat	552	8	-6		-15	539
Muut väliaikaiset erot	1 115	183			4	1 302
Yhteensä	13 463	183	420		-192	13 874
Laskennalliset verovelat						
Poistoerot	53 919	8 397			-1 415	60 900
Rahoitusleasing	3 709	-906			-103	2 700
Johdannaisinstrumentit	178	-1				177
Pitkäaikaisten varojen arvostaminen käypään arvoon hankituissa liiketoiminnoissa	12 608	-967		-378	-129	11 134
Jakamattomat voittovarot	200	125				325
Muut väliaikaiset erot	22	129			-55	95
Yhteensä	70 636	6 777		-378	-1 702	75 331
Laskennalliset verovelat (netto)	57 173	6 594	-420	-378	-1 510	61 457

Viron jakamattomista voittovaroista on tilikaudesta 2013 lähtien kirjattu laskennallinen verovelka, joka vastaa puolta vuosittaisesta tuloksesta osingonjakopoliittikan mukaisesti. Aikaisempien tilikausien jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska voitonjako on konsernin päätäntävällässä, eikä voitonjakoon liittyen ole tehty sellaisia linjauksia, jotka edellyttäisivät verovelan kirjaamista.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu tytäryhtiöiden verotappioista siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että niitä voidaan hyödyntää tulevia verotettavia tuloja vastaan. Konsernitilinpäätöksessä on jätetty kirjaamatta laskennallista verosaamista 10 565 (11 559) tuhatta euroa tappiollisten konserniyhtiöiden verotappioista.

1 Cramo Oyj:n Suomen verohallinnolta saatujen jälkiverotuspäätösten mukaan yhtiön Belgian rahoitusyhtiön korkotuotot vuosilta 2009–2013 on verotettu osittain Suomessa. Cramo Oyj on valittanut Suomen hallinto-oikeuteen vuosia 2009–2012 koskevaan verotuspäätökseen liittyvästä noin miljoonan euron veronkorotuksesta. Vuonna 2017 Cramo Oyj täydensi valitusta Suomen hallinto-oikeuteen koskien vuosia 2011–2013. Valituksen täydennyksessä Cramo Oyj vaatii kumottavaksi korkotuottojen verotuksen Suomessa. Cramo Oyj on vienyt asian koskien vuosia 2009–2010 Belgian ja Suomen väliseen verosopimusmenttelyyn (MAP-prosessi) siltä osin kuin Cramo on verotettu kahteen kertaan. Tuottoihin, joihin kohdistuu kahdenkertainen verotus, on kirjattu 1,6 [0,7] miljoonan euron suuruinen laskennallinen verosaaminen.

Erittely muihin laajan tulokseen eriin liittyvistä veroista on esitetty liitetiedossa 26.

9. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

1 000 € 31.12.2017	Liite	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat erät	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjatut erät	Suojaus- laskennan alaiset johdannaiset	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Korolliset saamiset	11		10 153		10 153	10 153	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11		909		909		-
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Johdannaisinstrumentit	10	788			788	788	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11		122 230		122 230		-
Rahavarat	13		2 594		2 594	2 594	2
Yhteensä		788	135 886		136 674		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	15		296 756		296 756	307 849	2
Johdannaisinstrumentit	10			7 817	7 817	7 817	2
Muut pitkäaikaiset velat	17		1 606		1 606		-
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	15		88 174		88 174	88 174	2
Johdannaisinstrumentit	10	680			680	680	2
Ostovelat ja muut velat	18		89 121		89 121		-
Yhteensä		680	475 657	7 817	484 154		

1 000 € 31.12.2016	Liite	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat erät	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjatut erät	Suojaus- laskennan alaiset johdannaiset	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Korolliset saamiset	11		12 926		12 926	12 926	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11		1 301		1 301		-
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Johdannaisinstrumentit	10	883			883	883	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11		120 346		120 346		-
Rahavarat	13		9 099		9 099	9 099	2
Yhteensä		883	143 672		144 555		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	15		347 858		347 858	355 979	2
Johdannaisinstrumentit	10			10 451	10 451	10 451	2
Muut pitkäaikaiset velat	17		2 710		2 710		-
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	15		48 245		48 245	48 245	2
Johdannaisinstrumentit	10	250			250	250	2
Ostovelat ja muut velat	18		86 285		86 285		-
Yhteensä		250	485 098	10 451	495 799		

Johdannaisinstrumentit

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinikursseja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinakorot. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii lisäksi oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä käyttäen.

Korolliset saamiset ja velat

Saamisten ja lainojen käypä arvo pohjautuu diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttokorkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa uutta lainaa ulkopuolelta, tai tekisi uuden sijoituksen, tilinpäätöshetkellä. Kokonaiskorko muodostuu riskittömästä korosta ja yrityskohtaisesta riskipreemiosta. Rahoitusleasingosopimusten käypä arvo on laskettu diskonttaamalla tulevat rahavirrat korolla, joka peilaa vastaavien sopimusten korkoa.

Myynti- ja muut saamiset sekä osto- ja muut velat

Myynti- ja muiden saamisten sekä osto- ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten ja velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusinstrumentit jaotellaan seuraavan kolmitasoisien käyvänarvon hierarkian mukaisesti.

- Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla.
- Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina).
- Tason 3 instrumenttien käyvät arvot puolestaan perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot), vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksytyissä arvostusmalleissa.

10. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konserni altistuu liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille: markkinarisille (sisältäen valuuttariskin ja rahavirran korkoriskin), luottoriskille ja likviditeettiriskille. Konsernin riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen, rahavirtoihin ja taseeseen sekä varmistaa riittävä maksuvalmius. Konserni käyttää johdannaisinstrumentteja tiettyjen riskipositoidensa suojaamiseen.

Riskienhallinnan toteutuksesta vastaa konsernin keskitetty rahoitustoiminto. Konsernin rahoitustoiminto tunnistaa, arvioi ja suojaa rahoitusriskejä tiiviissä yhteistyössä operatiivisten yksiköiden kanssa hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mukaisesti. Rahoitustoiminnon tavoitteena on varmistaa, että yhtiöllä on riittävästi varoja harjoittaa liiketoimintaa kaikkina aikoina ilman rajoitteita, tuottaa tarpeellisia rahoituspalveluja liiketoimintayksiköille, minimoida rahoituskustannukset, hallita rahoitusriskejä (valuutta-, korko-, maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskit, luottoriskit sekä operatiiviset riskit) sekä tuottaa johdolle säännöllisesti informaatiota konsernin ja sen liiketoimintayksiköiden rahoituksellisesta tilanteesta ja riskeistä. Lisäksi konsernin rahoitustoiminto seuraa aktiivisesti konsernin taloudellisten kovenanttien toteuma-arvoja sekä ennakoii rahoituksellista liikkumavaraa suhteessa kovenanttien maksimiarvoihin osana konsernin liiketoiminnan suunnittelua.

MARKKINARISKI

Korkoriski

Markkinakorkojen muutoksilla on vaikutusta konsernin nettokorkoihin sekä korollisten saamisten ja velkojen sekä johdannaisoppimusten käypiin arvoihin. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on pienentää korkojen muutoksen vaikutusta tuloslaskelmaan, taseeseen ja kassavirtaan ottaen myös huomioon nettovelkapolitiikan markkina-arvon.

Konsernin korkoriski liittyy ensisijaisesti pitkäaikaiseen lainasalkkuun. Konserni on pääasiallisesti altistunut korkojen rahavirtariskille, joka syntyy vaihtuvakorkoisista veloista. Tätä tasapainottaa osaltaan kiinteäkorkoiset joukkovelkakirjalainat. Tilinpäätöspäivänä 76,5 (75,2) prosenttia korollisista veloista on johdannaisten vaikutus mukaan lukien kiinteäkorkoista. Tilikausien 2017 ja 2016 aikana konsernin lainat ovat olleet pääosin EUR-määräisinä. Rahoitusleasingvelkojen valuuttajakauma on esitetty myöhemmin tässä liitetiedossa. Rahoitussalkun korkosidonnaisuusaika oli 3,1 (3,8) vuotta. Rahoituspolitiikan mukainen raja kiinteäkorkoisten lainojen osuudelle koko lainasalkusta on 20–80 prosenttia sekä korkosidonnaisuusajalle 1–4 vuotta.

Konserni hallinnoi korkojen rahavirtariskiä käyttämällä koronvaihtosopimuksia rahoituspolitiikan puitteissa. Koronvaihtosopimuksia käytettävällä saadaan tavoitteen mukaisesti vaihtuvakorkoinen laina vaihdettua kiinteäkorkoiseksi. Koronvaihtosopimusten nimellisarvo 31.12.2017 oli 130,0 (130,0) miljoonaa euroa. Kaikkiin koronvaihtosopimuksiin sovellettiin IAS 39 mukaista suojauslaskentaa. Korkosuojausten erääntyminen on esitetty myöhemmin tämän liitetiedon osana.

IFRS 7 -standardin mukaisen herkkyyssanalyysin perusteella, jos konsernin euromääräisten lainojen korkotaso 31.12.2017 olisi muiden muuttujien pysyessä paikallaan ollut yhden prosenttiyksikön verran korkeampi/matalampi, olisi vaikutus konsernin tulokseen ennen veroja ollut -0,8/-0,9 (-0,7/-0,9) miljoonaa euroa, johtuen vaihtuvakorkoisten lainojen ja korkosuojausten korkovirtojen muutoksesta. Korkotason muutoksen vaikutus muihin laajan tuloksen eriin olisi ollut +5,0/-5,0 (+5,9/-5,9) miljoonaa euroa johtuen suojauslaskennan alaisten korkosuojausten markkina-arvon muutoksesta. Herkkyyssanalyysi esitetään seuraavassa taulukossa.

M€	2017				2016			
	Tuloslaskelma		Muut laajan tuloksen erät		Tuloslaskelma		Muut laajan tuloksen erät	
	+ 1%	- 1%	+ 1%	- 1%	+ 1%	- 1%	+ 1%	- 1%
Korkotason muutoksen vaikutus								
Korolliset velat	-1,8				-1,7			
Korkojohdannaiset	0,9	-0,9	5,0	-5,0	0,9	-0,9	5,9	-5,9
Yhteensä	-0,8	-0,9	5,0	-5,0	-0,7	-0,9	5,9	-5,9

Koska konsernilla ei ole merkittäviä korollisia varoja, konsernin tuotot ja operatiiviset kassavirrat eivät olennaisesti altistu markkinakorkojen vaihtelulle. Korolliset velat ja niiden keskimääräiset korkokannat esitetään liitetiedossa 15.

Valuuttariski

Konserni toimii kansainvälisesti ja on siten altistunut valuuttakurssivaihteluista aiheutuville riskeille. Konsernin merkittävimmät valuuttapositiot muodostuvat Ruotsin, Norjan ja Tanskan kruunu -määräisistä eristä. Valuuttakurssiriski syntyy pääasiassa nettosijoituksista ulkomaisiin tytäryhtiöihin (muuntoeroriski) sekä taseen valuuttamääräisistä eristä.

Konsernin sisäisen rahoituksen sekä taseen valuuttamääräisistä eristä syntyyä valuuttakurssiriskiä suojataan ensisijaisesti valuuttatermiineillä, joiden erääntyminen on esitetty tämän liitetiedon taulukoissa. Näihin

johdannaisiin ei sovellettu tilikaudella suojauslaskentaa, vaan käyvän arvon muutos kirjattiin tulosvaikutteisesti.

Konserniyhtiöiden myynti tapahtuu kunkin yksikön toimintavaluutassa eikä konserni tältä osin altistu merkittäville valuuttakurssiriskeille. Konsernin ostot tapahtuvat sekä euroissa että paikallisissa valuutoissa. Ostosta aiheutuva valuuttakurssiriski katsotaan tuloksen kannalta niin vähäiseksi, että rahoituspolitiikan mukaisesti tulevia ostoja ei suojata.

IFRS 7 -standardin edellyttämä herkkyyssanalyysi havainnollistaa konsernin tuloksen ja oman pääoman herkkyyttä valuuttakurssien muutokselle. Konsernin valuuttakurssimuutoksille avoin europositio muita toiminnallisia valuuttoja kohtaan syntyy ostovelosta, muissa kuin paikallisvaluutassa olevista leasingvastausta sekä konsernirahoituksen avoimesta positioista.

Oheisessa taulukossa on esitetty konsernin avoin positio sekä herkkyyssanalyysin mukaiset vaikutukset konsernin omaan pääomaan. Herkkyyssanalyysi perustuu euron 10 prosentin muutokseen konsernin kaikkia toimintavaluuttoja vastaan.

Muuntoeroriski ja suojaukset 1 000 €	31.12.2017		31.12.2016	
	Nettoinvestointi	Herkkyyss	Nettoinvestointi	Herkkyyss
SEK	433 704	-/+ 43 370	413 074	-/+ 41 307
DKK	21 724	-/+ 2 172	40 951	-/+ 4 095
NOK	40 350	-/+ 4 035	19 164	-/+ 1 916
Muut valuutat	28 533	-/+ 2 853	19 552	-/+ 1 955
Yhteensä	524 312	-/+ 52 431	492 741	-/+ 49 274

Vuosina 2017 ja 2016 Cramo ei ole käyttänyt rahoitusinstrumentteja tytäryhtiöihin tehdyn muun kuin euromääräisen nettoinvestoinnin suojaamiseksi.

Tilikaudella 2017 muun kuin euromääräisten nettoinvestointien muuntoeroja kertyi SEK-määräisistä nettoinvestoinneista -12,5 [-14,7] miljoonaa euroa, DKK-määräisistä -0,0 [-0,0] miljoonaa euroa, NOK-

määräisistä -3,1 (1,6) miljoonaa euroa ja muun valuutan määräisistä yhteensä -0,2 [-0,5] miljoonaa euroa. Näiden lisäksi yhteisyritys Fortrentin kautta tulevaa muuntoeroa kertyi -1,3 (3,3) miljoonaa euroa. Kumulatiivisesti muihin laajan tuloksen eriin on kirjattu kaikista yhteensä -53,8 [-36,7] miljoonaa euroa.

Transaktioriski ja suojaukset 1 000 €	31.12.2017				31.12.2016			
	Transaktiopoistio	Suojaukset	Avoin positio	Herkkyys	Transaktiopoistio	Suojaukset	Avoin positio	Herkkyys
SEK	-37 802	33 320	-4 481	+/- 448	-43 852	39 497	-4 355	+/- 436
DKK	22 436	-19 812	2 624	-/+ 262	36 166	-34 088	2 078	-/+ 208
NOK	33 616	-28 963	4 654	-/+ 465	36 325	-31 325	5 000	+/- 500
Muut valuutat	9 915	-8 917	998	-/+ 99	13 127	-11 266	1 862	+/- 186
Yhteensä	27 794	-24 371	3 423	-/+ 379	41 765	-37 181	4 584	+/- 458

Hintariski

Konsernilla on vähäinen määrä noteeraamattomia osakkeita, jotka eivät muodosta merkittävää hintariskiä. Konserni ei ole altistunut hyödykeriskeille.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

1 000 €	31.12.2017				31.12.2016			
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Netto käypä arvo	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Netto käypä arvo
Valuuttajohdannais-sopimukset	110 972	711	-603	108	116 225	813	-180	633
Koronvaihtosopimukset	130 000		-7 817	-7 817	130 000		-10 451	-10 451
Yhteensä	240 972	711	-8 420	-7 709	246 225	813	-10 631	-9 818

Yhtiön vuosina 2017 ja 2016 käyttämät johdannaisopimukset koostuivat valuuttatermiineistä sekä koronvaihtosopimuksista. Kyseisiä sopimuksia on käytetty konsernin rahoituspolitiikan mukaiseen suojaukseen.

Valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutos on kirjattu tulosvaikutteisesti. Suojauslaskentaan kuuluvien korkojohdannaisten käyvän arvon muutos on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin laskennallisella verolla vähennettynä. Tilinpäätöshetken johdannaispositio vastaa hyvin tilikauden aikana ylläpidettyä positiota.

Cramo tekee johdannaiskauppoja master netting agreement -sopimusten puitteissa. Keskinäiset velat ja saamiset kunkin vastapuolen kanssa selvitetään yleensä nettomaksuilla. Tietyissä luottoriskitapahtumissa, kuten irtisanomistilanteessa, kaikki sopimusten puitteissa olevat avoimet kaupat päätetään ja selvitetään maksamalla vain yksi nettosumma. Netotussopimusten nojalla johdannaisopimuksia ei voida esittää taseessa netotettuna. Seuraavassa taulukossa esitetään käyvät arvot rahoitusinstrumenteista, joihin sovelletaan edellä kuvattuja sopimuksia.

Johdannaisopimusten erääntymisaikataulu, 2017
1 000 €

	2018	2019	2020	2021	2022	2023+	Yhteensä
Valuuttajohdannaisopimukset	110 972						110 972
Koronvaihtosopimukset			20 000	20 000	65 000	25 000	130 000
Johdannaisopimukset yhteensä	110 972		20 000	20 000	65 000	25 000	240 972

Johdannaisopimusten erääntymisaikataulu, 2016
1 000 €

	2017	2018	2019	2020	2021	2022+	Yhteensä
Valuuttajohdannaisopimukset	116 225						116 225
Koronvaihtosopimukset				20 000	20 000	90 000	130 000
Johdannaisopimukset yhteensä	116 225			20 000	20 000	90 000	246 225

Johdannaisvarat
1 000 €

	2017	2016
Bruttomäärinä taseessa esitetyt varat	711	801
Netotusjärjestelyn piirissä olevat erät	-541	-436
Yhteensä	170	365

Johdannaisvelat
1 000 €

	2017	2016
Bruttomäärinä taseessa esitetyt varat	8 421	10 717
Netotusjärjestelyn piirissä olevat erät	-541	-436
Yhteensä	7 880	10 281

LUOTTORISKI

Konsernin politiikka määrittelee asiakkaiden, sijoitustransaktioiden ja johdannaissopimusten vastapuolten luottokelpoisuusvaatimukset sekä sijoitusperiaatteet. Konsernilla ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä, koska sillä on laaja asiakaskunta, joka on jakautunut maantieteellisesti laajalle alueelle ja konserni luotottaa yrityksiä ja yksityishenkilöitä, joilla on asianmukaiset luottotiedot. Konsernin luottoriskin enimmäismäärä on saamisten ja muiden rahoitusvarojen käypä arvo 31.12.2017.

Myyntisaamisten erääntymisjakauma on esitetty liitetiedossa 11.

Myös luottotappioiden ja luottotappiovarausten määrät esitetään liitetiedossa 11. Saamiset eivät sisällä merkittäviä riskikeskittymiä.

JÄLLEENRAHOITUS- JA LIKVIDITEETTIRISKI

Liiketoiminnan dynaamisen luonteen vuoksi konsernin rahoitustoiminto hallinnoi konsernin likviditeettiriskiä varmistamalla rahoituksen joustavuuden ja saatavuuden riittävillä sitovilla luottolimiiteillä. Konserni käyttää useita rahoituslähteitä ja velat ovat pääsääntöisesti pitkäaikaisia. Konsernilla on sitovia luottolimiittejä ja muita luottojärjestelyjä, joita se voi käyttää tasapainottaakseen likviditeettiä. Tilinpäätöshetkellä käyttämättömät sitovat luottolimiitit olivat

yhteensä 267,2 (206,1) miljoonaa euroa, joista pitkäaikaisia 250,0 (190,0) miljoonaa euroa ja lyhytaikaisia 17,2 (16,1) miljoonaa euroa.

Pientääkseen jälleerahoitusriskiä konserni pyrkii hajauttamaan lainojen erääntymisiä ja neuvottelee hyvissä ajoin tarpeen mukaan uusia sitovia luottolimiittejä. Cramo ja Euroopan investointipankki (EIP) allekirjoittivat joulukuussa 50 miljoonan euron pitkäaikaisen lainasopimuksen, joka tukee Cramon Euroopan kasvustrategiaa ja sitoutumista kiertotalouteen. Laina tullaan nostamaan vuoden 2018 aikana ja käytetään Cramon vuokrauskaluston uudistamiseen ja laajentamiseen. Lainan teki mahdolliseksi Euroopan strategisten investointien rahasto (European Fund for Strategic Investments, ESIR). EIP-ryhmän ja Euroopan komission käynnistämä ESIR on keskeinen osa Euroopan investointiohjelmaa, jonka tavoitteena on Euroopan talouden kilpailukyyn vahvistaminen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty rahoitusvelkojen ja johdannaisinstrumenttien sopimusperusteinen maturiteettianalyysi. Luvut kuvaavat diskonttaamattomia kassavirtoja. Maturiteettijakaumaan on sisällytetty johdannaiset, joiden sopimuksiin perustuvien juoksuaikojen tunteminen on välttämätöntä rahavirtojen ajoituksen ymmärtämisen kannalta.

1 000 €

Rahoitusvelkojen takaisinmaksuaikataulu 31.12.2017

	Alle 1 vuosi	1–2 vuotta	2–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Johdannaiset					
Valuuttatermiinit, kassasta maksut	-603				-603
Valuuttatermiinit, kassaan maksut	711				711
Koronvaihtosopimukset, kassasta maksut	-1 837	-1 824	-4 652	-542	-8 854
Koronvaihtosopimukset, kassaan maksut	-413	-179	1 531	286	1 224
Johdannaiset, netto	-2 142	-2 003	-3 121	-256	-7 522
Ostovelat ja muut korottomat velat	-89 121	-1 606			-90 727
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset ja rahoituskulut	-91 820	-5 490	-304 943		-402 252
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset ja rahoituskulut	-2 307	-1 213	-737		-4 257
Yhteensä	-183 248	-8 309	-305 680		-497 236

1 000 €

Rahoitusvelkojen takaisinmaksuaikataulu 31.12.2016

	Alle 1 vuosi	1–2 vuotta	2–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Johdannaiset					
Valuuttatermiinit, kassasta maksut	-180				-180
Valuuttatermiinit, kassaan maksut	813				813
Koronvaihtosopimukset, kassasta maksut	-1 647	-1 656	-4 812	-1 753	-9 868
Koronvaihtosopimukset, kassaan maksut	-365	-289	194	601	141
Johdannaiset, netto	-1 379	-1 945	-4 618	-1 152	-9 094
Ostovelat ja muut korottomat velat	-86 285	-2 710			-88 995
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset ja rahoituskulut	-48 536	-27 173	-194 067	-148 506	-418 283
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset ja rahoituskulut	-2 733	-2 037	-1 233	-275	-6 278
Yhteensä	-137 554	-31 920	-195 300	-148 781	-513 556

PÄÄOMARAKENTEEN HALLINTA

Konsernin pääomarakenteen hallinnan tavoitteena on varmistaa konsernin toimintaedellytykset kaikissa olosuhteissa sekä säilyttää pääomakustannusten kannalta optimaalinen pääomarakenne. Hallitus päättää pääomarakenteen tavoitteista ja konsernin rahoitustoiminto seuraa pääomarakenteen kehittymistä säännöllisesti. Pääomarakenteen tunnuslukuna seurataan korollisen nettovelan suhdetta omaan pääomaan (gearing) sekä korollisen nettovelan suhdetta käyttökatteeseen. Konsernin eräänä keskeisenä taloudellisenä tavoitteena on pitää nettovelat/käyttökate alle 3,0. Tässä tavoitteessa onnistuttiin hyvin 2017 ja 2016.

Konsernin nettovelat olivat 31.12.2017 382,3 miljoonaa euroa.

Nettovelat olivat 31.12.2016 387,0 miljoonaa euroa, joten vuoden 2017 aikana nettovelat pienenevät 4,7 miljoonaa euroa.

Tunnuslukujen arvot on esitetty alla olevassa taulukossa.

1 000 €	2017	2016
Korolliset velat	384 930	396 103
Rahat ja pankkisaamiset	2 594	9 099
Korollinen nettovelka	382 335	387 004
Oma pääoma	557 384	519 671
Käyttökate	232 196	218 701
Nettovelat/käyttökate	1,65	1,77
Nettovelkaantumisaste, %	68,6	74,5

11. PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2017	2016
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset yhteisyrityksiltä (ks. liite 31)	10 153	12 926
Eläkevarat (ks. liite 16)		47
Muut saamiset	909	1 301
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	11 062	14 274
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	119 330	116 937
Muut saamiset	2 900	3 410
Siirtosaamiset	24 379	15 905
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	146 609	136 252

Myyntisaamiset ovat korottomia, ja niiden pääasialliset maksuehdot ovat 14–60 päivää.

Myyntisaamisten arvonalentumisia on kirjattu tuloslaskelmaan yhteensä 2 585 (2 255) tuhatta euroa. Myyntisaamisten arvonalentumisvaraus on muuttunut alla esitetyn taulukon mukaisesti. Luottotappioriskiä on kuvattu tarkemmin liitteessä 10.

1 000 €	2017	2016
Myyntisaamisten arvonalentumisvarauksen muutokset		
1.1.	4 833	5 576
Kurssimuutokset	-18	-3
Tilikauden kulu (+) / tuotto (-)	-520	-740
31.12.	4 295	4 833

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä ottamatta huomioon vakuuksien käypää arvoa siinä tapauksessa, että toiset sopimusosapuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Konsernin toimintatapoihin ei kuulu vakuuksien hankkiminen myyntisaamisten ja muiden saamisten osalta. Myynti- ja muut saamiset eivät sisällä merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti kirjanpitoarvosta.

12. VAIHTO-OMAISSUUS

1 000 €	2017	2016
Aineet, tarvikkeet ja myytävät tuotteet	9 193	8 817
Arvonalentumisvaraus	-120	-96
Yhteensä	9 073	8 721

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät liittyvät laskuttamattoman liikevaihdon jaksotukseen sekä etukäteen maksettuihin vuokra-, vakuutus-, henkilö- ja leasingmenoihin.

1 000 €	2017	2016
Myyntisaamisten ikäjakauma		
Erääntymättömät myyntisaamiset	88 978	98 318
1–30 päivää erääntyneet myyntisaamiset	26 104	13 043
31–60 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 807	2 916
61–90 päivää erääntyneet myyntisaamiset	310	309
91–180 päivää erääntyneet myyntisaamiset	853	780
Yli 180 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 279	1 571
Yhteensä	119 330	116 937

1 000 €	2017	2016
Myyntisaamisten valuuttajakauma		
EUR	33 656	31 218
SEK	64 047	61 162
NOK	13 039	11 594
DKK	3 443	9 011
PLN	2 116	1 617
Muut	3 028	2 335
Yhteensä	119 330	116 937

Myyntisaamisissa ei ole riskikeskittymää, koska asiakasmäärä on suuri ja myyntisaamiset ovat pääasiassa euro- sekä Ruotsin ja Norjan kruunun määräisiä.

13. RAHAVARAT

1 000 €	2017	2016
Rahat ja pankkisaamiset	2 594	9 099
Yhteensä	2 594	9 099

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta sekä vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimiitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

Päättyneellä tilikaudella kirjattiin kuluksi 120 (96) tuhatta euroa, jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointi-arvoa. Arvonalentuminen on kirjattu tuloslaskelman materiaaleihin ja palveluihin.

Pankkisaamisten tuotto perustuu päivittäin vaihtuviin talletuskorkoihin.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli 267,2 (206,1) miljoonaa euroa käyttämättömiä sitovia luottolimiittejä, joiden osalta kaikki ennakoehdot olivat täyttyneet.

Rahavirtalaskelman rahavarat vastaavat taseen rahavaroja 31.12.2017 ja 31.12.2016.

14. OSAKEPÄÄOMA JA OMAN PÄÄOMAN RAHASTOT

1 000 €	Osake- määrä	Osake- pääoma	Muut rahastot	Yhteensä
Muutokset tilikaudella				
1.1.2016	44 621 294	24 835	326 297	351 132
Omien osakkeiden luovutus	69 260		602	602
31.12.2016	44 690 554	24 835	326 900	351 735
Omien osakkeiden luovutus			280	280
31.12.2017	44 690 554	24 835	327 179	352 014

Cramo Oyj:llä oli tilikauden aikana voimassa osakepalkkiojärjestelmiä sekä One Cramo osakesäästöohjelmia. Osakeperusteiset maksut on esitetty liitteessä 30.

Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa ja samansuuruiseen osinkoon. Tilinpäätöshetkellä osakepääoma oli kokonaan maksettu ja rekisteröity.

Muut rahastot

Muut rahastot sisältävät osakkeiden merkintähinnan sekä vanhan osakeyhtiölain aikana optio- tai muiden osakemerkintöjen yhteydessä syntyneen preemion. Lisäksi muihin rahastoihin sisältyy sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, joka syntyi vuonna 2010 optio-ohjelman 2006A osakemerkintöjen yhteydessä. Tämän jälkeen rahastoa ovat kasvattaneet optio-ohjelmien osakemerkintöjen lisäksi osakepohjaisten palkitsemisjärjestelyiden maksut omilla osakkeilla sekä yritysraakenteen muutoksiin liittyvät suunnatut annit.

Cramo Oyj:llä on taseessaan omia osakkeita 203 730 kpl.

Suojausrahasto

Konsernin rahavirran suojaukseen käytettävistä korkojohdannaisista kaikki kuuluu suojauslaskennan piiriin. Tehokas osuus käyvän arvon muutoksista kirjataan suojausrahastoon. Tehottoman osuuden voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

1 000 €	Suojausrahasto
Muutokset tilikaudella	
1.1.2016	-7 074
Rahavirran suojaukset	
Käypään arvoon arvostuksesta syntyneet voitot kaudella	-1 924
Verot käypään arvoon arvostuksesta	426
31.12.2016	-8 572
Rahavirran suojaukset	
Käypään arvoon arvostuksesta syntyneet voitot kaudella	2 803
Verot käypään arvoon arvostuksesta	-527
31.12.2017	-6 296

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet valuuttakurssierot.

Tilinpäätöshetkellä konserni ei ole suojannut mitään ulkomaisessa valuutassa raportoitavaa omaa pääomaa.

OSINGONJAKO

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle tilikauden 2017 osingoksi 0,85 (0,75) euroa osakkeelta.

15. KOROLLISET VELAT

1000 €	2017		2016	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Pitkäaikaiset korolliset velat				
Pankkilainat	148 914	148 914	183 391	183 391
Joukkovelkakirjalaina	145 922	157 015	161 089	169 211
Rahoitusleasingvelat	1 920	1 920	3 378	3 378
Yhteensä	296 756	307 849	347 858	355 980
Lyhytaikaiset korolliset velat	Kirjanpitoarvo		Kirjanpitoarvo	
Pankkilainat	25 976		10 636	
Rahoitusleasingvelat	2 255		2 639	
Yritystodistukset	59 943		34 970	
Yhteensä	88 174		48 245	
Korolliset velat yhteensä	384 930		396 103	

Lyhytaikaisten lainojen kirjanpitoarvot vastaavat olennaisilta osin käypää arvoa. Kaikki pankkilainat ovat vaihtuvakorkoisia, minkä vuoksi niiden käypä arvo ei poikkea merkittävästi kirjanpitoarvosta.

Muut velat muodustuvat pääosin tililimiiteistä sekä osamaksuveloista.

Konsernilla oli tilinpäätöshetkellä nostettavissa olevia sitovia luottolimiittejä yhteensä 267,2 (206,1) miljoonaa euroa, joista pitkäaikaisia 250,0 (190,0) miljoonaa euroa ja lyhytaikaisia 17,2 (16,1) miljoonaa euroa.

Cramo ja Euroopan investointipankki (EIP) allekirjoittivat joulukuussa 50 miljoonan euron pitkäaikaisen lainasopimuksen, joka tukee Cramon Euroopan kasvustrategiaa ja sitoutumista kiertotalouteen. Laina tullaan

nostamaan vuoden 2018 aikana ja käytetään Cramon vuokrauskaluston uudistamiseen ja laajentamiseen. Lainan teki mahdolliseksi Euroopan strategisten investointien rahasto (European Fund for Strategic Investments, ESIR). EIP-ryhmän ja Euroopan komission käynnistämä ESIR on keskeinen osa Euroopan investointiohjelmaa, jonka tavoitteena on Euroopan talouden kilpailukyyn vahvistaminen. Vakuudeton laina on kertalyhenteinen ja maturiteetiltaan 5-vuotinen. Lainalla on sama taloudellinen kovenanti, nettovelat/käyttökate, kuin Cramon syndikoidulla lainalla. Konsernin keskeisillä tunnusluvuilla on runsaasti liikkumavaraa ilman, että kovenantin rikkoutuminen olisi lähellä.

1 000 €	2018	2019	2020	2021	2022	2023+	Yhteensä
Korollisten velkojen erääntymisaikataulu, 2017							
Pankkilainat	9 521	202		29 783	119 131		158 637
Joukkovelkakirjalaina	16 252				145 922		162 174
Rahoitusleasingvelat	2 255	1 192	316	413			4 176
Yritystodistukset	59 943						59 943
Yhteensä	87 972	1 394	316	30 195	265 053		384 930

1 000 €	2017	2018	2019	2020	2021	2022+	Yhteensä
Korollisten velkojen erääntymisaikataulu, 2016							
Pankkilainat	10 636	202		36 638	146 551		194 027
Joukkovelkakirjalaina		16 146				144 944	161 089
Rahoitusleasingvelat	2 639	1 970	1 169	240			6 018
Yritystodistukset	34 970						34 970
Yhteensä	48 245	18 318	1 169	36 878	146 551	144 944	396 103

Korollisten velkojen painotetut erääntymisaajat ja korkokannat tilinpäätöshetkellä	2017		2016	
	Erääntymisaika (vuotta)	Korkokanta, %	Erääntymisaika (vuotta)	Korkokanta, %
Pankkilainat	2,6	1,03	3,6	1,12
Joukkovelkakirjalaina	3,8	2,58	4,7	2,58
Yritystodistukset	0,2	0,42	0,1	0,49
Rahoitusleasingvelat	1,7	1,96	1,8	1,55
Yhteensä	2,8	1,61	3,8	1,67

Rahoitusleasingvelat

Konserni on tehnyt rahoitusleasing sopimuksia vuokrauskalustoon liittyen. Nämä leasing sopimukset ovat kestoaltaan keskimäärin kolmesta viiteen vuotta. Rahoitusleasingvelat ovat pääosin muuttuvakorkoisia ja

sidottu 1-3 kuukauden markkinakorkoihin. Alla olevat taulukot kuvaavat, kuinka rahoitusleasing sopimukseen perustuvat vähimmäiskassavirrat jakaantuvat ajallisesti sekä valuutoittain tilinpäätöshetkellä.

1 000 €	2017	2016
Rahoitusleasingvelat – vähimmäisvuokrien kokonaismäärä		
Yhden vuoden kuluessa	2 307	2 733
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	1 951	3 544
Yhteensä	4 257	6 277
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	82	259
Rahoitusleasingvelkojen vähimmäisvuokrien nykyarvo	4 176	6 018

1 000 €	2017	2016
Rahoitusleasingvelat valuutoittain		
SEK	2 086	3 132
NOK	1 151	2 080
EUR	769	402
Muut	170	403
Yhteensä	4 176	6 018

16. ELÄKEVELVOITTEET

Eläkevelvoitteet on esitetty taseessa seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Taseeseen merkityt velat:		
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	1 323	1 470
Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet	593	140
Yhteensä	1 916	1 610
Taseeseen merkityt varat:		
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt (kts. liite 11)		47
Yhteensä		47

Konsernilla on useita eläkejärjestelyjä, joiden ehdot ja käytännöt riippuvat paikallisista olosuhteista konsernin toimintamaissa. Suurin osa eläkejärjestelyistä on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. Konsernilla on tilikauden päättyessä yksi eläkejärjestely, joka on luokiteltu etuuspohjaisiksi eläkejärjestelyiksi. Tilikauden aikana 2017 Ruotsin järjestely muuttui maksupohjaiseksi. Muutos on käsitelty etuuspohjaisen järjestelyn lopetuksena.

Saksan eläkejärjestely on rahastoimaton ja eläkevelvoitteet ovat konsernin omalla vastuulla. Eläkejärjestely koskee jo eläkkeelle jääneitä työntekijöitä.

Taseen etuuspohjainen nettovelka määräytyy seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo		1 426
Varojen käypä arvo		-1 379
Ylijäämä (-)/ Alijäämä (+)		47
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	1 323	1 470
Nettovelka taseessa	1 323	1 517

Etuuspohjainen velvoite on muuttunut tilikaudella seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 897	3 039
Kurssierot		-52
Maksetut etuudet	-124	-156
Korkokulut	21	71
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-43	-6
Järjestelyn lopetus	-1 426	
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 323	2 897

Varojen käypä arvo on muuttunut tilikaudella seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 379	1 413
Kurssierot		-54
Maksetut etuudet		-26
Korkotuotot		40
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		5
Järjestelyn lopetus	-1 379	
Kirjanpitoarvo 31.12.		1 379

Tuloslaskelmaan merkitty kulu on määritetty seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Nettokorkotuotto (+) / -meno (-)	-21	-31
Yhteensä	-21	-31

Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin seuraavasti:

1 000 €	2017	2016
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät:		
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+)		157
Kokemuseräiset voitot (-) / tappiot (+)	-43	-169
Yhteensä	-43	-11

Keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset olivat seuraavat:

%	2017	2016
Diskonttauskorko	1,47	1,47-2,50
Eläkkeiden nousuvauhti	2,00	2,00

Etuus pohjaisen veloitteen herkyys painotetuissa keskeisissä oletuksissa tapahtuville muutoksille:	Oletuksen muutos	Oletuksen kasvun vaikutus	Oletuksen vähentymisen vaikutus
Diskonttaus korko, %	0,50	Velvoite pienenee 3,97	Velvoite kasvaa 4,26
Eläkkeiden nousuvauhti, %	1,00	Velvoite kasvaa 2,8	Velvoite pienenee 2,7
Odotettavissa oleva elinikä	1 vuosi	Velvoite kasvaa 8,24 %	Velvoite pienenee 8,44 %

Diskonttaamattomien eläkevelvoitteiden oletettu maturiteettianalyysi:

1 000 € 31.12.2017	Vuoden kuluessa	1-2 vuoden kuluessa	2-5 vuoden kuluessa	Myöhemmin kuin 5 vuoden kuluessa	Yhteensä
Järjestelyistä suoritettavat maksut	113	214	277	115	719

Ruotsissa Alectan ITP-eläkejärjestelyt ovat monen työnantajan määrittelemiä etuus pohjaisia järjestelyjä. Alectasta ei ole mahdollista saada riittäviä tietoja työnantajan vastuiden ja etujen laskennasta, joten eläkejärjestely on tilinpäätöksessä käsitelty maksupohjaisena järjestelynä.

Lisäksi Norjassa konsernilla on etuus pohjaisia lisäeläkejärjestelyjä, joiden vaikutus ei ole merkittävä ja jotka on tästä syystä käsitelty maksupohjaisina.

17. MUUT PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 €	2017	2016
Saadut ennakot	340	112
Muut pitkäaikaiset velat ¹	1 606	2 710
Yhteensä	1 946	2 822

¹ Muut pitkäaikaiset velat koostuvat pääasiassa osakepalkkiojärjestelmän rahana maksettavasta osuudesta sekä yrityshankintoihin liittyvästä ehdollisesta kauppahintavelasta.

18. OSTO- JA MUUT VELAT

1 000 €	2017	2016
Ostovelat	71 081	69 930
Saadut ennakot	17 388	14 943
Siirtovelat	59 439	55 368
Muut lyhytaikaiset velat	10 465	7 965
Yhteensä	158 372	148 205

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät muodostuvat jaksotetuista henkilöstökuluista ja asiakasbonuksista.

Ostovelkojen ja muiden velkojen käypä arvo ei poikkea olennaisesti kirjanpitoarvosta.

Yllä mainittujen velkojen ehdot

- Ostovelat ovat korottomia ja niiden tavanomainen maksuaika on 14–60 päivää
- Muut lyhytaikaiset velat ovat korottomia ja niiden keskimääräinen maksuaika on kolme kuukautta

19. VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET

1 000 €	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Velat, joille annettu vakuuksia		
Rahoitusleasingvelat	4 175	6 018
Annetut vakuudet		
Pantit, rahoitusleasing	11 026	15 166
Muut vastuut		
Investointisitoumukset	37 612	53 874
Muut vastuut	1 792	1 344
Konsernin osuus yhteisyritysten vastuusitoumuksista	209	90

Yhteisyritysten vastuut katso liite 7.

1 000 €	2017	2016
Vuokravastuut, toimitilavuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	27 870	29 434
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	60 925	59 575
Yli viiden vuoden kuluttua	12 541	9 665
Yhteensä	101 336	98 674

1 000 €	2017	2016
Operatiiviset leasingvastuut		
Yhden vuoden kuluessa	8 940	10 394
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	8 393	10 259
Yhteensä	17 333	20 653

Konserni on tehnyt operatiivisia leasing sopimuksia vuokraus kalustoon ja ajoneuvoihin liittyen. Nämä leasing-sopimukset ovat kestoltaan enintään 5 vuotta.

20. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 €	2017	2016
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden nettomyyntivoitto ¹	17 133	14 704
Toimitilojen vuokratuotot	407	676
Vakuutus korvaukset	466	427
Muut tuotot	1 368	1 591
Yhteensä	19 374	17 398

¹ Sisältää pääasiassa oman vuokraus kaluston myyntiä

21. MATERIAALIT JA PALVELUT

1 000 €	2017	2016
Jälleenvuokrauksen kustannukset	-30 638	-32 284
Myytyjä tavaroita vastaavat kustannukset	-28 212	-25 154
Korjaus- ja huoltokustannukset	-50 824	-51 967
Kuljetuskustannukset	-54 015	-55 283
Ulkopuoliset palvelut	-76 737	-74 714
Yhteensä	-240 426	-239 402

22. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

1 000 €	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-116 015	-115 694
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	-321	-431
Osakeperusteiset maksut ¹	-2 142	-2 202
Sosiaaliturvasta aiheutuvat kulut	-25 931	-26 005
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-13 314	-11 498
Yhteensä	-157 724	-155 831
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	2 538	2 550
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä yhteisyrityksissä	324	331

1 Tilikaudella 2017 osakeperusteiset maksut sisältävät 196 (261) tuhatta euroa irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia, jotka on liitetiedossa esitetty irtisanomisen yhteydessä suoritettavina etuuksina.

Tiedot konsernin johtohenkilöiden työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 31 ja osakeperusteisiin maksuihin liittyvät tiedot esitetään liitetiedossa 30. Yhteisyritykset, kts. liitetieto 7.

23. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1 000 €	2017	2016
Toimitilavuokrat	-31 848	-31 324
Toimitilojen muut kulut	-12 845	-12 470
Leasingkulut	-9 726	-9 852
Luottotappiot	-2 585	-2 255
Markkinointikulut	-7 360	-7 996
ICT	-9 810	-10 234
Vuokratyövoima	-12 883	-11 094
Muut henkilöstökulut	-13 084	-12 381
Tappio liiketoiminnan myynnistä	-905	
Muut hallinto- ja liiketoiminnan kulut	-18 605	-19 474
Yhteensä	-119 651	-117 081
Tilintarkastajien palkkiot		
Tilintarkastusyhteisö KPMG		
Tilintarkastuspalkkiot	-422	-395
Veroneuvonta	-99	-24
Muut palvelut	-169	-72
Yhteensä	-690	-491
Muut tilintarkastusyhteisöt		
Tilintarkastuspalkkiot	-27	-27
Veroneuvonta		-3
Muut palvelut	-5	-2
Yhteensä	-32	-32
Yhteensä	-722	-523

Lakisääteisen tilintarkastajan, KPMG Oy Ab:n, suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut tilikaudella 2017 olivat yhteensä 204,7 tuhatta euroa.

24. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 €	2017	2016
Poistot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-106 582	-102 695
Poistot aineettomista hyödykkeistä	-3 320	-2 703
Yhteensä	-109 902	-105 397
Arvonalentumistappiot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-1 611	-6 145
Arvonalentumistappiot aineettomista hyödykkeistä		-419
Poistot ja arvonalentumistappiot käyttöomaisuudesta	-111 513	-111 962
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot	-3 428	-4 867
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistappiot		-3 167
Yrityshankinnoista aiheutuneet poistot ja arvonalentumistappiot	-3 428	-8 034
Poistot ja arvonalentumistappiot yhteensä	-114 941	-119 995
Poistot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-106 582	-102 695
Poistot aineettomista hyödykkeistä	-3 320	-2 703
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot	-3 428	-4 867
Poistot yhteensä	-113 330	-110 264
Arvonalentumistappiot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-1 611	-6 145
Arvonalentumistappiot aineettomista hyödykkeistä		-419
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistappiot		-3 167
Arvonalentumistappiot yhteensä	-1 611	-9 731
Poistot ja arvonalentumistappiot yhteensä	-114 941	-119 995

Vuonna 2017 ei kirjattu arvonalentumistappioita liikearvosta tai aineettomista hyödykkeistä. Vertailuvuonna 2016 kirjattiin 3,6 miljoonaa euroa arvonalentumistappioita liikearvosta tai aineettomista hyödykkeistä liittyen Itä-Eurooppaan ja Tanskaan.

Vuonna 2017 kirjattiin arvonalentumistappioita aineellisista hyödykkeistä yhteensä 1,6 miljoonaa euroa kohdistuen seuraavasti: Kone- ja laitevuokraus Skandinavia EUR 1,1 miljoonaa, Kone- ja laitevuokraus Suomi ja Itä-Eurooppa EUR 0,2 miljoonaa, Kone- ja laitevuokraus Keski-Eurooppa EUR 0,2 miljoonaa sekä Siirtokelpoiset tilat EUR 0,1 miljoonaa. Vertailuvuonna 2016 kirjattiin aineellisten hyödykkeiden arvonalentumisia yhteensä EUR 6,1 miljoonaa, josta Tanskan ja Itä-Euroopan liiketoimintoihin kohdistui yhteensä 4,4, miljoonaa euroa.

25. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1 000 €	2017	2016
Korkotuotot lainasaatavista ja rahavaroista	796	878
Valuuttakurssivoitot, ei suojauslaskennassa olevat valuuttajohdannaiset	4 363	2 851
Muut valuuttakurssivoitot	9 734	6 055
Muut rahoitustuotot	28	
Rahoitustuotot	14 921	9 784
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista rahoituslainoista	-7 696	-7 658
Korkokulut, rahoitusleasing	-104	-162
Nettokorkokulut rahavirran suojausiksi määritellyistä korkojohdannaisista	-3 049	-2 937
Valuuttakurssitappiot, ei suojauslaskennassa olevat valuuttajohdannaiset	-4 322	-5 651
Muut valuuttakurssitappiot	-10 096	-3 533
Korollisiin velkoihin liittyvät järjestely- ja varauspalkkiot	-1 647	-1 517
Muut rahoituskulut	-49	-177
Rahoituskulut	-26 962	-21 633
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	-12 042	-11 849

Konsernin rahoituspolitiikan mukaisesti suojauslaskentaan kuuluvina rahavirran suojausina käytetään koronvaihtosopimuksia, joiden määrä, maturiteetti ja muut ehdot vastaavat suojauskohteen ehtoja. Siten suojaus on täysin tehokas. Tilikauden aikana ei ole kirjattu tehostomuutta rahavirran suojauksista.

Konsernin sisäisen rahoituksen sekä taseen valuuttamääräisistä eristä syntyvää valuuttakurssiriskiä suojataan ensisijaisesti valuuttatermiineillä. Näihin johdannaisiin ei sovellettu tilikaudella suojauslaskentaa, vaan käyvän arvon muutos kirjattiin tulosvaikutteisesti. Konsernin merkittävimmät valuuttapositiot muodostuvat Ruotsin, Norjan ja Tanskan kruunu -määräisistä eristä.

26. TULOVEROT

1 000 €	2017	2016
Tuloslaskelmaan kirjatut verot		
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-14 914	-11 591
Edellisten tilikausien verot	121	-102
Laskennallisten verojen muutos	-6 171	-6 594
Tuloverot yhteensä	-20 964	-18 287

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	2017			2016		
	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	42	12	30	11	6	5
Suojausrahaston muutos	2 803	527	2 276	-1 924	-426	-1 498
Osuus yhteisyritysten laajan tuloksen eristä	-1 290		-1 290	3 348		3 348
Likvidaatiosta syntyneen muuntoeron siirtäminen tuloslaskelmaan				-267		-267
Muuntoerojen vaikutus	-15 823		-15 823	-13 347		-13 347
Yhteensä	-14 268	539	-14 807	-12 179	-420	-11 759

Efektiivisen verokannan täsmäytys

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 20 %:n (2016 20 %) verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

1 000 €	2017	2016
Voitto ennen veroja	105 213	86 856
Vero laskettuna kotimaan yhtiöverokannalla	-21 043	-17 371
Ulkomaisten tytäryhtiöiden poikkeavat verokannat +/-	-1 652	-1 226
Edellisten tilikausien verot	121	-102
Verokantojen muutos	112	33
Verovapaat tulot	594	163
Vähennyskelvottomat kulut	-1 329	-1 441
Osuus yhteisyritysten tuloksesta veroilla vähennettynä	216	266
Verotukselliset tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-641	-17
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	1 788	453
Laskennalliset verosaamiset aiemmin kirjaamattomista tappioista		1 034
Korkotuottojen kahdenkertainen verotus:saamisen lisäys ¹	716	
Muut erät	154	-79
Tuloverot tuloslaskelmassa	-20 964	-18 287
Konsernin efektiivinen verokanta, %	19,9	21,1

Laskennallisten verojen laskennassa käytettävät verokannat ovat muuttuneet seuraavasti: Norja 25 %:sta 24 %:iin (2016: Slovakia 23 %:sta 21 %:iin).

1 Ks. liitetieto 8 Laskennalliset verot

27. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2017	2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, 1 000 €	84 236	68 569
Osakkeiden lukumäärä		
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	44 479 685	44 444 804
Liikkeeseen laskettujen optioiden ja osakeohjelmien vaikutus	254 656	231 057
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	44 734 341	44 675 861
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos		
Laimentamaton, €	1,89	1,54
Laimennusvaikutuksella oikaistu, €	1,88	1,53

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

Konsernilla on laimentavana osakkeiden määrää lisäävänä instrumenttina osakeohjelmia.

29. KOROLLISET VELAT RAHOITUKSEN RAHAVIRRASSA

Korolliset velkojen muutoksen täsmäytys konsernin rahoituksen rahavirtaan, 1 000 €	1.1.2017	Rahavirrat	Kurssierot	Yritysmyyntit	IFRS oikaisut ja siirrot tilien välillä	
					31.12.2017	
Bondi	161 089				-15 167	145 922
Syndikoitu pankkilaina	183 189	-35 000			724	148 913
Yritystodistukset	34 970	30 680	-3 449	-2 259	16 252	76 194
Pankkitililimiitit	10 607	-1 113				9 494
Rahoitusleasing velat	6 018	-1 641	-171	-31		4 175
Muut	229	1				230
Rahoitusvelat yhteensä	396 102	-7 073	-3 620	-2 290	1 809	384 928

30. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Tilikauden aikana konsernissa oli voimassa osakepalkkiojärjestelmiä sekä One Cramo osakesäästöohjelmia. Vuonna 2012 päätetty osakepalkkiojärjestelmä kattaa ansaintajaksot 2012, 2013 ja 2014 ja vuonna 2015 päätetty osakepalkkiojärjestelmä ansaintajaksot 2015, 2016 ja 2017. One Cramo osakesäästöohjelman tavoitteena on kannustaa konsernin työntekijöitä yrityksen osakkeenomistajiksi. Kuudes One Cramo osakeohjelman säästökausi alkoi 1.10.2017.

Osakeohjelmien vaikutus tulokseen ja taloudelliseen asemaan

1 000 €	
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut	3 133
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut, osakkeina toteutettavat	1 626
Osakeperusteisista maksuista aiheutuva velka 31.12.2017	3 181

28. MUUT EI-RAHAVIRTAVAIKUTTEISET OIKAISUT

1 000 €	2017	2016
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden nettomyyntivoitot	-16 227	-14 704
Osakeperusteiset maksut	1 626	1 002
Välillinen muuntoero siirretty tulokseen likvidoinnin seurauksena		-267
Muut ei-rahavirtavaikutteiset oikaisut		80
Yhteensä	-14 601	-13 889

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ

Konsernilla on kaksi osakepalkkiojärjestelmää, jotka se on ottanut käyttöönsä osana konsernin avainhenkilöiden kannustin- ja sitouttamisjärjestelmää. Vuonna 2012 päätetty osakepalkkiojärjestelmä kattaa ansaintajaksot 2012, 2013 ja 2014 ja vuonna 2015 päätetty osakepalkkiojärjestelmä ansaintajaksot 2015, 2016 ja 2017. Järjestelmät tarjoavat kohderyhmälle mahdollisuuden ansaita osakkeita palkkiona ansaintajaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Järjestelmien perusteella annetaan palkkiona yhteensä enintään 2.000.000 osaketta ansaintajakoilta 2012-2017 sisältäen rahaosuuden, joka tarvitaan palkkiosta avainhenkilöille aiheutuviin veroihin ja veronluonteisiin maksuihin osakkeiden kirjaamishetkellä. Palkkiot maksetaan avainhenkilöille noin kahden vuoden kuluttua palkkioiden vahvistamisesta. Ansaintajaksolta 2014 palkkiot maksettiin tammikuussa 2017.

Osakepalkkiojärjestelmän perustiedot ja määrien muutokset on esitetty seuraavan sivun taulukoissa. Koska osakepalkkion rahana maksettava osuus katsotaan myös osakeperusteiseksi maksuksi, on määrät esitetty bruttomääräisinä eli osakekannustimien lukumääriin sisältyvä sekä osakkeina maksettava osuus että rahana maksettavan osuuden määrä osakkeiksi muunnettuna.

Osakepalkkiojärjestelmä Perustiedot	Ansaintajakso 2014	Ansaintajakso 2015	Ansaintajakso 2016	Ansaintajakso 2017
Osakkeiden maksimimäärä, kpl		1 000 000		1 000 000
Osinko-oikaisu	-	-	-	-
Myöntämispäivä	17.3.2014	14.4.2015	5.7.2016	19.5.2017
Ansaintajakso alkaa, pvm	1.1.2014	1.1.2015	1.1.2016	1.1.2017
Ansaintajakso päättyy, pvm	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Osakkeiden vapautuminen, pvm	31.1.2017	31.1.2018	31.1.2019	31.1.2020
Oikeuden syntymisehdot	EPS	EPS	EPS	EPS
	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite
Enimmäisvoimassaoloaika, vuotta	2,8	2,8	2,6	2,7
Jäljellä oleva voimassaoloaika, vuotta	0,0	0,1	1,1	2,1
Henkilöitä 31.12.2017		49	57	59
Toteutustapa	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake

Osakepalkkiojärjestelmä Tapahtumat 2017	Ansaintajakso 2014 ²	Ansaintajakso 2015 ²	Ansaintajakso 2016 ²	Ansaintajakso 2017 ²	Painotettu jäljellä oleva voimassa- oloaika, vuotta
1.1.2017					
Kauden alussa ulkona olevat ¹	286 500	289 000	243 000		
Tilikauden muutokset¹					
Kaudella myönnettyt				214 800	
Kaudella menetetyt		20 000	14 083	15 870	
Kaudella toteutetut	286 500	2 500	2 917	630	
Kaudella rauenneet					
31.12.2017					
Kauden lopussa ulkona olevat ¹		266 500	226 000	198 300	1,15
Saavutettu palkkiotavoite, %	14	56,3	87,5	61,3	
Saavutettua palkkiotavoitetta vastaava osakemäärä	82 500	150 040	197 750	121 558	

1 Palkkiona saatavien osakkeiden maksimimäärä, jos 100 %:n tavoitetaso olisi saavutettu

2 Osakkeiden lukumäärä on esitetty bruttomääräisenä eli se sisältää sekä osakkeina maksettavan osuuden että rahana maksettavan osuuden osakkeiksi muunnettuna

Osakepalkkiojärjestelmä Tapahtumat 2016	Ansaintajakso 2013 ²	Ansaintajakso 2014 ²	Ansaintajakso 2015 ²	Ansaintajakso 2016 ²	Painotettu jäljellä oleva voimassa- oloaika, vuotta
1.1.2016					
Kauden alussa ulkona olevat ¹	275 000	308 000	316 000		
Tilikauden muutokset¹					
Kaudella myönnettyt				252 000	
Kaudella menetetyt		21 500	27 000	9 000	
Kaudella toteutetut	275 000				
Kaudella rauenneet					
31.12.2016					
Kauden lopussa ulkona olevat ¹		286 500	289 000	243 000	1,5
Saavutettu palkkiotavoite, %	30	14	56	87,5	
Saavutettua palkkiotavoitetta vastaava osakemäärä	82 500	40 110	162 563	212 625	

1 Palkkiona saatavien osakkeiden maksimimäärä, jos 100 %:n tavoitetaso olisi saavutettu.

2 Osakkeiden lukumäärä on esitetty bruttomääräisenä eli se sisältää sekä osakkeina maksettavan osuuden että rahana maksettavan osuuden osakkeiksi muunnettuna.

Käyvän arvon määrittäminen

Tilikaudella 2017 myönnettyjen osakepalkkioiden käyvän arvon määrittämisessä käytetyt keskeiset parametrit on esitetty alla olevassa taulukossa. Omana pääomana maksettavan osuuden käypä arvo on määritetty myöntämispäivänä ja se kirjataan kuluksi järjestelmän ansaintajaksolle. Rahana maksettavan osuuden käypä arvo määritetään uudelleen jokaisena raportointipäivänä ja se kirjataan kuluksi järjestelmän ansaintajaksolle. Palkkion käyvän arvon kokonaismäärä perustuu 61,3 %:n tavoitetasoon saavuttamiseen sekä yhtiön 31.12.2017 tehtyyn arvioon vapautuvien osakkeiden määrästä.

Osakepalkkiojärjestelmä Arvostusparametrit	Ansainta- jakso 2017
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, €	25,67
Osinkotuotto-oletus, €	1,39
Osakkeina maksettavan palkkion käypä arvo per osake, €	24,28
Rahana maksettavan palkkion käypä arvo per osake 31.12.2017, €	19,76
Käypä arvo yhteensä 31.12.2017, tuhatta €	2 409

OSAKESÄÄSTÖOHJELMA

One Cramo osakesäästöohjelman tavoitteena on kannustaa Cramo-konsernin työntekijöitä ryhtymään yrityksen osakkeenomistajiksi sekä palkita heitä yrityksen tavoitteiden mukaisesta toiminnasta. Tavoitteena on myös vahvistaa yhteyttä Cramon osakkeenomistajien ja työntekijöiden välillä. Kuudes One Cramo osakeohjelman säästökausi alkoi 1. lokakuuta 2017.

Säästökauden aikana osallistujat voivat säästää 2–5 % bruttokuukausipalkasta. Kunkin säästökauden kaikkien säästöjen kokonaismäärä voi olla enintään 4 miljoonaa euroa. Säästöillä ostetaan osallistujille automaattisesti Cramon osakkeita markkinahintaan neljännesvuosittain tulosjulkistuksen jälkeen. Ohjelmaan osallistuva henkilö saa maksutta yhden lisäosakkeen kutakin kahta ostettua säästöosaketta kohden, jos hän omistaa säästökaudelta hankitut säästöosakkeet määrätyn omistusjakson päättymiseen asti. Lisäksi lisäosakkeiden saamisen

edellytyksenä on osallistujan työsuhteen voimassaolo omistusjakson päättymiseen asti. Lisäosakkeet maksetaan osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja.

Ensimmäinen säästökausi 2012–2013 päättyi 30.9.2013 ja siihen liittyvät lisäosakkeet luovutettiin toukokuussa 2016. Toinen säästökausi 2013–2014 päättyi 30.9.2014 ja siihen liittyvät lisäosakkeet luovutettiin toukokuussa 2017.

IFRS 2 -standardin mukaisesti omana pääomana maksettavat lisäosakkeet arvostetaan käypään arvoon säästöosakkeiden hankintahetkellä. Rahana maksettavan osuuden käypä arvo määritetään uudelleen jokaisena raportointipäivänä. Osakesäästöohjelmien kulut kirjataan ansaintajaksolle, jotka päättyvät noin kolmen vuoden kuluttua myöntämispäivästä.

Osakesäästöohjelman perustiedot ja määrien muutokset on esitetty alla olevissa taulukoissa.

One Cramo osakesäästöohjelma Perustiedot	One Cramo 2013–2014	One Cramo 2014–2015	One Cramo 2015–2016	One Cramo 2016–2017
Myöntämispäivä	26.2.2014	24.2.2015	24.2.2016	21.2.2017
Osakkeiden vapautumispäivä	15.5.2017	15.5.2018	15.5.2019	15.5.2020
Enimmäisvoimassaoloaika, vuotta	3,2	3,2	3,2	3,2
Jäljellä oleva voimassaoloaika, vuotta	0,0	0,4	1,4	2,4
Henkilöitä tilikauden päättyessä		300	310	344
Toteutustapa	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake

One Cramo osakesäästöohjelma Tapahtumat 2017	One Cramo 2013–2014 ¹	One Cramo 2014–2015 ¹	One Cramo 2015–2016 ¹	One Cramo 2016–2017 ¹
1.1.2017				
Kauden alussa ulkona olevat	20 845	16 149	15 446	
Tilikauden muutokset				
Kaudella myönnetty				15 336
Kaudella menetetyt	1 510	1 778	1 769	1 148
Kaudella toteutetut	19 335	826	705	608
Kaudella rauenneet				
31.12.2017				
Kauden lopussa ulkona olevat		13 545	12 972	13 580

¹ Palkkiona maksettavien lisäosakkeiden lukumäärä on esitetty bruttomääräisenä eli se sisältää sekä osakkeina maksettavan osuuden että rahana maksettavan osuuden osakkeiksi muunnettuna.

One Cramo osakesäästöohjelma Tapahtumat 2016	One Cramo 2013–2014 ¹	One Cramo 2014–2015 ¹	One Cramo 2014–2015 ¹	One Cramo 2015–2016 ¹
1.1.2016				
Kauden alussa ulkona olevat	25 445	23 091	17 748	
Tilikauden muutokset				
Kaudella myönnetty			1 600	16 301
Kaudella menetetyt	821	2 246		855
Kaudella toteutetut	24 624			
Kaudella rauenneet				
31.12.2016				
Kauden lopussa ulkona olevat		20 845	16 149	15 446

¹ Palkkiona maksettavien lisäosakkeiden lukumäärä on esitetty bruttomääräisenä eli se sisältää sekä osakkeina maksettavan osuuden että rahana maksettavan osuuden osakkeiksi muunnettuna.

Käyvän arvon määrittäminen

Tilikaudella 2017 myönnettyjen One Cramo osakesäästöohjelman lisäosakkeiden käyvän arvon määrittämisessä käytetyt keskeiset parametrit on esitetty alla olevassa taulukossa. Omana pääomana maksettavan osuuden käypä arvo on määritetty myöntämispäivänä ja se kirjataan kuluksi järjestelmän ansaintajaksolle. Rahana maksettavan osuuden käypä arvo määritetään uudelleen jokaisena raportointipäivänä ja se kirjataan kuluksi järjestelmän ansaintajaksolle. Palkkion käyvän arvon kokonaismäärä perustuu yhtiön 31.12.2017 tehtyyn arvioon vapautuvien osakkeiden määrästä.

One Cramo osakesäästöohjelma Arvostusparametrit	One Cramo 2016–2017
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, €	22,62
Osakkeen kurssi kauden lopussa, €	19,76
Oman pääoman kustannus	8,30 %
Omistusjakso, vuotta	1,9
Rahoituskulu per osake, €	0,90
Osinkotuotto-oletus, €	1,62
Oman pääomana maksettavan osuuden käypä arvo per osake, €	17,36
Rahana maksettavan osuuden käypä arvo per osake 31.12.2017, €	13,76
Käypä arvo yhteensä 31.12.2017, tuhatta €	246

31. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat hallituksen ja konsernin johtoryhmän jäsenet (johtoon kuuluvat avainhenkilöt), heidän läheiset perheenjäsenensä sekä organisaatiot, joihin lähipiiriin kuuluvilla henkilöillä on määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta, tytäryhtiöt ja yhteisyritykset. Tytäryhtiöt on lueteltu liitteessä 32 Konserniyritykset ja Yhteisyritykset liitteessä 7.

Lähipiiritapahtumina on esitetty sellaiset liiketoimet, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä.

1 000 €	2017	2016
Johdon työsuhte-etuudet		
Toimitusjohtajan työsuhte-etuudet		
Palkat, palkkiot ja luontoisedut	881	917
Työsuhteen päättymisen jälkeiset edut	157	155
Osakeperusteiset maksut	219	72
Yhteensä	1 257	1 143

Toimitusjohtajasopimus oli Cramo Oyj:n kanssa 1.1.–30.11.2016 ja sopimus siirtyi Cramo Services AB:lle 1.12.2016. Vuonna 2016 toimitusjohtajan palkan ja palkkioiden perusteella on kirjattu tulosvaikutteisesti työntekijän eläkelain (TyEL, 395/2006) eläkekuluja 194,4 tuhatta euroa. TyEL on osa suomalaista sosiaaliturvaa ja se on luonteeltaan kollektiivinen järjestely, jossa työnantajalla ei ole suoraa vastuuta eläkkeestä, vaan vastuu on koko eläkejärjestelmällä. TyEL-järjestelyssä eläkkeiden rahoitus tapahtuu kahdella eri tavalla: osa tulevaisuudessa maksettavista eläkkeistä rahastoidaan etukäteen, ja osa rahoitetaan niin sanotun jakojärjestelmän kautta vasta silloin, kun kyseiset eläkkeet maksetaan.

Konsernijohtajan eläkeiäksi on sovittu 65 vuotta. Lakisääteisen eläkkeen lisäksi Cramo tarjoaa konsernijohtajalle (2016: sekä yhdelle konsernin johtoryhmän jäsenelle) vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Konsernijohtajan toimitushteen irtisanomisaika on 6 kuukautta, minkä aikana hän saa täyden palkan. Mikäli työnantaja irtisanoi toimitushteen, konsernijohtaja voi olla oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erorahaan.

Muun konsernijohtajan työsuhte-etuudet		
Palkat, palkkiot ja luontoisedut	1 833	2 093
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	321	431
Työsuhteen päättymisen jälkeiset edut		85
Osakeperusteiset maksut	624	563
Yhteensä	2 779	3 172
Konsernin johtoryhmän työsuhte-etuudet yhteensä	4 035	4 315

Lyhyen aikavälin kannustimen -Cramo Bonuksen perusteella ansaittava mahdollinen palkkio sisältää Suomessa rahaosuuden sekä suorituksen ryhmäeläkevakuutukseen. Muissa konserniyhtiöissä palkkio suoritetaan kokonaan rahaosuutena. Palkat ja palkkiot -esittämistapaa on muutettu siten, että se sisältää myös palkkion ryhmäeläkevakuutusosuuden. Oikaisun seurauksena vertailukauden konsernin johtoryhmän työsuhte-etuudet kasvoivat 107 tuhatta euroa. Työsuhteen päättymisen jälkeisinä etuuksina on käsitelty vapaaehtoiset eläkejärjestelyt, jotka kaikki ovat maksupohjaisia eläkejärjestelyjä.

Osakeperusteiset maksut ovat konsernijohtajalle ja muulle johtoryhmälle myönnettyjen osakeohjelmien IFRS 2 mukaisia kulukirjauksia. Osakeperusteiset maksut on esitetty liitetiedossa 30.

Cramo Oyj:n avainhenkilöiden osakepohjaisessa kannustinjärjestelmässä on ansaintajaksina kalenterivuodet alkaen vuodesta 2012. Palkkiot vuodelta 2014 maksettiin 16.1.2017 (2013: 15.1.2016). Konsernin johtoryhmälle osakkeita jaettiin maksuttomana suunnattuna osakeantina yhteensä 4 606 (13 605), minkä lisäksi palkkioita maksettiin käteisenä yhteensä 119,6 (268,3) tuhatta euroa.

Cramo Oyj:n koko henkilöstön osakepohjainen One Cramo -säästöohjelma alkoi vuonna 2012. Lisäosakkeet toiselta säästökautelta 2013–2014 maksettiin 16.5.2017 (ensimmäinen säästökausi 2012–2013: 16.5.2016). Konsernin johtoryhmälle osakkeita jaettiin maksuttomana suunnattuna osakeantina yhteensä 334 (462) kappaletta, minkä lisäksi palkkioita maksettiin käteisenä yhteensä 10,0 (9,8) tuhatta euroa.

1 000 €	2017	2016
Hallituksen jäsenten etuudet		
Hallituksen jäsenet:		
Veli-Matti Reinikkala, puheenjohtaja	73	
Erkki Stenberg, varapuheenjohtaja	48	48
Perttu Louhiluoto	41	35
Peter Nilsson	39	39
Joakim Rubin	48	48
Raimo Seppänen	39	39
Caroline Sundewall	43	43
Aikaisemmat hallituksen jäsenet:		
Helene Biström	1	74
Eino Halonen		1
Leif Boström		1
Yhteensä	332	328

Hallituksen palkkioista 0 (90) tuhatta euroa on maksettu Cramon osakkeina.

Lähipiiriin kuuluvien kanssa suoritettavat liiketoimet

Tatu Hauhio, johtaja, Suomi ja Itä-Eurooppa ja Cramo Finland Oy:n toimitusjohtaja on osakkaana Kiinteistö Oy Hosionrinteessä, jolle on maksettu kiinteistövuokria 1 747 (1 733) tuhatta euroa perustuen markkinaehtoiseen vuokratasoon.

Dirk Schlitzkusin, johtaja, Keski-Eurooppa ja Cramo AG:n toimitusjohtaja ja konserniyritys Cramo Adapteo GmbH:n välisen palvelusopimukseen mukaan Cramo Adapteo GmbH on maksanut Dirk Schlitzkusille korvausta lakipalveluista 75 (75) tuhatta euroa.

Lähipiiriin kuuluville annettavat lainat

1 000 €	2017	2016
Lainat yhteisyrityksille¹		
1.1.	12 926	15 478
Takaisinmaksut	-2 773	-2 340
Kertyneet korot	310	362
Saadut korot	-310	-573
31.12.	10 153	12 926

¹ Fortrent Oy.

32. KONSERNIYRITYKSET

Konserni muodostuu Cramo Oyj:stä sekä seuraavista tytäryhtiöistä.

Subsidiaries	Kotipaikka	Omistusosuus %	
		Emoyhtiö	Konserni
Cramo AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo Adapteo AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo AG	Feldkirchen	Saksa	100
Cramo Adapteo GmbH	Frankfurt	Saksa	100
Cramo Adapteo A/S	Greve	Tanska	100
Cramo AS	Oslo	Norja	100
Cramo AS Estonia	Tallinna	Viro	100
Cramo Finance NV	Antwerpen	Belgia	99
Cramo Finland Oy	Vantaa	Suomi	100
Cramo New Holding AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo SK s.r.o.	Bratislava	Slovakia	100
Cramo s.r.o.	Praha	Tsekin tasavalta	100
Cramo UAB	Vilna	Liettua	100
Construction Vehicles Karvina s.r.o.	Karvina	Tsekin tasavalta	100
Suomen Tähtivuokraus Oy	Vantaa	Suomi	100
Cramo GmbH	Wien	Itävalta	100
Cramo GMBH & Co KG	Wien	Itävalta	100
Cramo Korlatolt Felelősegu Tarsasag	Budapest	Unkari	100
Cramo Services AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo Sp.zo.o	Varsova	Puola	100
Ehitustöörüst OÜ	Tallinna	Viro	100
Mupol Förvaltnings AB	Tukholma	Ruotsi	100

Konsernilla on omistus seuraavissa yhteisyrityksissä. Katso lisää liitteestä 7 Yhteisyritykset.
Konserniin ei kuulu osakkuusyhtiöitä.

Yhteisyritykset	Kotipaikka	Omistusosuus %	
		Emoyhtiö	Konserni
Fellesutleie AS	Oslo	Norja	50
Fortrent Oy	Vantaa	Suomi	50

33. RAPORTOINTIKAUDEN PÄÄTTYMISPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Katsauskauden jälkeen, 16.1.2018, Cramo ilmoitti ostavansa KBS Infra GmbH:n ja sen tytäryhtiöiden koko osakekannan. Saksalainen KBS Infra on johtava työmaalogistiikkayritys, jonka arvioitu liikevaihto vuonna 2017 oli noin 35 miljoonaa euroa. Yrityksen pääkonttori sijaitsee Mainzissa, Frankfurt am Mainin lähellä. KBS Infra toimii maanlaajuisesti neljän toimipisteensä kautta ja työllistää 180 henkeä. Kauppa tulee Shape & Share -strategian mukaisesti vahvistamaan yhtiön asemaa Keski-Euroopan markkinoilla sekä laajentamaan liiketoimintamallia lisäarvoa tuottaviin palveluihin.

Cramo Oyj:n osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdotti 30.1.2018 seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle, joka on suunniteltu pidettäväksi 28.3.2018, että hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistetaan seitsemän (7) varsinaista jäsentä. Nimitystoimikunta ehdotti, että hallitukseen valitaan uudelleen hallituksen jäseniksi varsinaisen yhtiökokouksen 2019 loppuun saakka suostumustensa mukaisesti nykyisistä jäsenistä Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson, Joakim Rubin, Veli-Matti Reinikkala, Raimo Seppänen ja Caroline Sundewall, sekä uutena jäsenenä AnnaCarin Grandin. Hallituksen nykyinen varsinainen jäsen Erkki Stenberg on ilmoittanut, ettei hän ole käytettävissä uudelleenvalintaa varten. AnnaCarin Grandin (syntynyt 1967) johtaa tällä hetkellä Coor Service Managementin Ruotsin toimintoja nimikkeellä President of Sweden ja hän on toiminut konsernissa lukuisissa ylemmän johdon tehtävissä vuodesta 2001 alkaen, mukaan lukien seuraavissa tehtävissä: Executive Vice President (2014–

2016), Senior Account Manager (2014), President of Norway (2011–2014) ja Business Unit President, (2004–2010). AnnaCarin Grandin on suorittanut B.Sc. in Business Administration -tutkinnon Tukholman yliopistossa ja Gävle University Collegessa.

Nimitystoimikunta ehdotti myös 30.1.2018, että palkkio maksettaisiin käteisenä ja että hallitus vahvistaisi hallituksen jäsenten osakeomistusta koskevan ohjeen. Ohjeen mukaan niiden hallituksen jäsenten, jotka eivät omista Cramon osakkeita sellaista määrää, joka vastaa vähintään yhden vuoden hallituspalkkioiden euromäärää (ennen veroja), pois lukien mahdolliset valioikuntapalkkiot, tulisi neljä (4) vuotta kestävä ajanjakson kuluessa hallitusjäsenyyden alkamisesta hankkia Cramon osakkeita vähintään edellä esitetty määrä. Nimitystoimikunta tulee osana omaa prosessiaan vuosittain seuraamaan hallituksen jäsenten osakeomistuksen määrää sekä arvioimaan, että osakeomistus on ohjeen edellyttämällä tasolla. Tämän lisäksi ehdotettiin suoritettavaksi 1 000 euron suuruinen kokouspalkkio kaikille jäsenille kustakin tarkastusvaliokunnan ja palkitsemisvaliokunnan kokouksesta, johon he osallistuvat. Kustakin M&A-valiokunnan osallistumisesta, joka odotetaan perustettavan vuoden 2018 aikana, kokouksesta maksettaisiin 500 euron kokouspalkkio. Lisäksi nimitystoimikunta ehdotti, että tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi valittavalle hallituksen jäsenelle suoritettaisiin 5 000 euron vuosipalkkio. Kohtuulliset matkakustannukset korvataan laskun mukaan.

34. TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT:

Oman pääoman tuotto (%)

$$= \frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin tilikauden aikana)}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotto (%)

$$= \frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma - korottomat velat (keskim. tilikauden aikana)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste (%)

$$= \frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$$

Korollinen nettovelka

$$= \text{Korolliset velat} - \text{rahavarat}$$

Nettovelkaantumisaste (%)

$$= \frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma yhteensä}} \times 100$$

Henkilöstö keskimäärin

= Tilikauden kalenterikuukausien lopussa palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärän keskiarvo, oikaistuna osa-aikaisten henkilöiden lukumäärällä

VAIHTOEHTOISET TUNNUSLUVUT:

EBITA-liikevoitto

= Liikevoittoa + yrityshankinnoista aiheutuneet aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT:

Tulos/osake

$$= \frac{\text{Tilikauden tulos (emoyhtiön omistajille kuuluva osuus)}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilikaudella keskimäärin}}$$

Oma pääoma/osake

$$= \frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$$

Osinko/osake

$$= \frac{\text{Tilikaudelta jaettava osinko}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$$

Osinko/voitto (%)

$$= \frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tulos/osake}} \times 100$$

Efektiivinen osinkotuotto (%)

$$= \frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantikorjattu päätöskurssi tilikauden lopussa}} \times 100$$

Hinta/voitto -suhde (P/E)

$$= \frac{\text{Osakeantikorjattu päätöskurssi tilikauden lopussa}}{\text{Tulos/osake}}$$

Osakekannan markkina-arvo

= Tilikauden lopun osakkeiden lukumäärä kerrottuna osakkeen päätöskurssilla tilikauden lopussa

35. OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

	2017		2016	
	Kpl	1 000 €	Kpl	1 000 €
Osakkeet	44 690 554	24 835	44 690 554	24 835

Kaikki osakkeet on merkitty, rekisteröity ja kokonaan maksettu. Jokainen osake oikeuttaa yhtiökokouksessa äänestämään yhdellä äänellä.

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2017 Osakkeiden lukumäärä	Osuus kaikista osakkeista, %		Osuus kaikista osakkeista, %	
	Osakkaita	Osakkeista, %	Osakkeita	Osakkeista, %
1-100	4 144	34,08	222 096	0,50
101-1 000	6 285	51,69	2 378 623	5,32
1 001-10 000	1 566	12,88	3 977 956	8,90
10 001-100 000	137	1,13	3 809 689	8,52
100 001-500 000	21	0,17	4 376 873	9,79
500 001-	7	0,06	29 917 148	66,94
Yhteensä arvo-osuusjärjestelmään siirtyneet	12 160	100,00	44 682 385	99,98
Arvo-osuusjärjestelmään siirtymättömät			8 169	0,02
Yhteensä			44 690 554	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.12.2017 Osakkeiden sektorijakauma	Osuus kaikista osakkeista, %		Äänimäärä kpl	Osuus kaikista äänistä, %
	Osakkeita	Osakkeista, %		
Yritykset	2 233 615	5,00	2 233 615	5,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	29 655 007	66,36	29 655 007	66,36
Julkisyhteisöt	1 500 088	3,36	1 500 088	3,36
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3 501 700	7,84	3 501 700	7,84
Kotitaloudet	6 823 480	15,27	6 823 480	15,27
Ulkomaiset omistajat	968 495	2,17	968 495	2,17
Yhteensä arvo-osuusjärjestelmään siirtyneet	44 682 385	99,98	44 682 385	99,98
Arvo-osuusjärjestelmään siirtymättömät	8 169	0,02	8 169	0,02
Yhteensä	44 690 554	100,00	44 690 554	100,00

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistusosuus

Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistivat 31.12.2017 henkilökohtaisesti tai määräysvalta-yhtiöidensä kautta yhteensä 36 804 Cramo Oyj:n osaketta.

Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

Cramo Oyj noudattaa 1.1.2016 voimaan astunutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Cramo noudattaa sisäpiiritiedon hallinnassa markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (Market Abuse Regulation, MAR) vaatimuksia, Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjeita sekä Cramon hallituksen hyväksymää sisäpiiriohjetta.

Osakkeenomistajat

Yhtiöllä oli 31.12.2017 osakerekisterin mukaan 12 160 osakkeenomistajaa.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017	Osakkeiden määrä	%	Äänimäärä kpl	%
Zeres Capital ¹	4 696 730	10,51	4 696 730	10,51
Massachusetts Mutual Life Insurance Company, MassMutual Holding LLC and MM Asset Management Holding LLC ²	2 847 171	6,37	2 847 171	6,37
Rakennusmestarien Säätiö	2 129 422	4,76	2 129 422	4,76
OP Suomi Arvorahasto	1 460 529	3,27	1 460 529	3,27
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	909 040	2,03	909 040	2,03
ODIN Finland	610 066	1,37	610 066	1,37
Nordea Pohjoismaat -sijoitusrahasto	569 293	1,27	569 293	1,27
OP-Suomi Pienyhtiöt	438 772	0,98	438 772	0,98
Nordea Pro Kotimaa -sijoitusrahasto	418 953	0,94	418 953	0,94
Evli Suomi Pienyhtiöt -sijoitusrahasto	402 795	0,90	402 795	0,90
Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK ry	301 220	0,67	301 220	0,67
Varma keskinäinen eläkevakuutusyhtiö	268 387	0,60	268 387	0,60
SR Danske Suomi	259 922	0,58	259 922	0,58
Lähtapiola keskinäinen vakuutusyhtiö	219 759	0,49	219 759	0,49
Cramo Oyj	203 730	0,46	203 730	0,46
Helsingin Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK ry	173 973	0,39	173 973	0,39
Sijoitusrahasto Nordea Suomi	165 163	0,37	165 163	0,37
Lindström Kim Berndt Gustaf	156 975	0,35	156 975	0,35
Säästöpankki Kotimaa -sijoitusrahasto	154 648	0,35	154 648	0,35
Sijoitusrahasto EVLI Suomi Select	148 100	0,33	148 100	0,33
ESR Danske Invest Suomen Parhaat	136 813	0,31	136 813	0,31
Laakkonen Mikko	135 300	0,30	135 300	0,30
Försäkrings AB Pensions-Alandia	132 657	0,30	132 657	0,30
Mandatum Life unit-linked	130 966	0,29	130 966	0,29
Maa- ja vesitekniiikan tuki ry	130 000	0,29	130 000	0,29
EQ Pohjoismaat pienyhtiö	112 605	0,25	112 605	0,25
Muut	10 194 556	22,81	10 194 556	22,81
Hallintarekisteröidyt	17 174 840	38,43	17 174 840	38,43
Yhteensä arvo-osuusjärjestelmään siirtyneet	44 682 385	99,98	44 682 385	99,98
Arvo-osuusjärjestelmään siirtymättömät	8 169	0,02	8 169	0,02
Yhteensä	44 690 554	100,00	44 690 554	100,00

1 30.3.2015 vastaanotetun arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 pykälän mukaisen ilmoituksen mukaan. Ei tarkempaa tietoa nykyisestä omistuksesta.

2 16.11.2017 vastaanotetun arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 pykälän mukaisen ilmoituksen mukaan. Ei tarkempaa tietoa nykyisestä omistuksesta.

Emoyhtiön tase (FAS)

1 000 €	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	2	243	436
Aineelliset hyödykkeet	2	392	396
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	2	396 058	397 488
Muut sijoitukset	2	119	119
Pitkäaikaiset saamiset	3	349 260	365 157
Pysyvät vastaavat yhteensä		746 072	763 595
Vaihtuvat vastaavat			
Lyhytaikaiset saamiset	4	51 668	58 438
Rahat ja pankkisaamiset		442	4 176
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		52 109	62 614
VASTAAVAA YHTEENSÄ		798 181	826 209
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma		24 835	24 835
Ylikurssirahasto		3 331	3 331
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		142 498	142 218
Edellisten tilikausien voitto		7 765	19 215
Tilikauden voitto		40 605	22 184
Oma pääoma yhteensä	5	219 033	211 783
Tilinpäätössiirtojen kertymä	6	162	170
Pakolliset varaukset	7	1 121	1 174
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	8	464 571	520 859
Lyhytaikainen vieras pääoma	8	113 294	92 224
Vieras pääoma yhteensä		577 864	613 083
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		798 181	826 209

Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)

1 000 €	Liite	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto	9	3 019	2 395
Liiketoiminnan muut tuotot	10	3 058	18 714
Henkilöstökulut	11	-3 463	-4 845
Poistot ja arvonalentumiset	12	-229	-239
Liiketoiminnan muut kulut	13	-9 334	-7 032
Liikevoitto		-6 950	8 993
Rahoitustuotot		60 787	52 460
Rahoituskulut		-33 731	-55 633
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	14	27 056	-3 173
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		20 106	5 820
Tilinpäätössiirrot	15	20 231	16 680
Tuloverot edellisiltä tilikausilta	16	297	
Tuloverot		-29	-316
Tilikauden voitto		40 605	22 184

Emoyhtiön rahoituslaskelma (FAS)

1 000 €	Liite	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto ennen veroja		40 328	22 493
Oikaisut:			
Poistot	12	229	239
Rahoitustuotot ja -kulut	14	-27 056	3 173
Muut ei-rahavirtavaikuttavat oikaisut		-2 449	-17 730
Tilinpäätössiirrot	15	-20 222	-16 673
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		-9 169	-8 498
Käyttöpääoman muutos ¹		1 375	-86
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		-7 794	-8 584
Maksetut verot		-57	
Osakeperusteiset maksut		-190	-246
Saadut osingot	14	38 713	33 214
Saadut korot		17 303	12 858
Maksetut korot ja rahoituskulut		-18 332	-31 438
Liiketoiminnan rahavirta		29 644	5 805
Investointien rahavirta			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-33	-4
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		0	
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin		-4 621	-88 702
Tytäryhtiöosakkeiden luovutustulot		3 952	
Pitkäaikaisista lainoista saadut maksut		7 949	92 155
Lyhytaikaisten lainasaamisten muutos		34 546	-42 756
Investointien rahavirta		41 793	-39 307
Rahoituksen rahavirta			
Osakemerkinnät			376
Pitkäaikaisten lainojen muutos		-35 000	
Pitkäaikaisten lainojen nostot			61 110
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-23 478	-9 047
Maksetut osingot	5	-33 348	-28 880
Saadut konserniavustukset		16 673	14 678
Rahoituksen rahavirta		-75 154	38 237
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 1.1.		4 176	9
Kurssiero		-18	-568
Rahavarat 31.12.		442	4 176
¹ Käyttöpääoman muutos			
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)		175	-193
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)		1 200	107
Yhteensä		1 375	-86

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot (FAS)

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Käyttöomaisuuden arvostus ja poistot

Käyttöomaisuus aktivoidaan välittömään hankintamenuon, johon luetaan valmistuksen kiinteät menot ja arvostetaan suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kunnossapito- ja korjausmenot kirjataan tilikauden kuluksi.

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan konsernissa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöön mukaisina tasapoistoina alkuperäisistä hankintamenuista.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	20 vuotta
Koneet ja kalusto	3–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	10 vuotta
Aineettomat hyödykkeet	5 vuotta

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaan valuutan määräiset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi tilinpäätöspäivän valuuttakurssin mukaisesti. Kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti. Ulkomaan valuutan määräiset liiketapahtumat muunnetaan euroiksi tapahtuma-ajankohdan valuuttakurssin mukaisesti.

Tilinpäätössiirrot

Saadut konserniavustukset sekä suunnitelman mukaisten poistojen ja Suomen verolainsäädäntöön pohjautuvien poistojen kertynyt ero esitetään tilinpäätössiirroissa.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Yhtiön taseeseen ei merkitä laskennallisia verovelkoja ja -saamisia. Yhtiön kannalta olennaiset laskennalliset verosaamiset ja -velat ilmoitetaan liitetiedoissa.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Liikevaihto koostuu tytäryhtiöille myydyistä hallintopalveluista ja se kirjataan tuotoksi suoriteperusteisesti. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään välilliset verot sekä myyntiin liittyvät alennukset ja hyvitykset.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan mm. vuokratuotot, saadut avustukset ja fuusiovoitto. Liiketoiminnan muut tuotot sisältävät myös osakeperusteisten maksujen hallinnointikuluja ja uusien osakkeiden merkintähintoja, jotka ovat edelleen veloitettu tytäryhtiöiltä. Liiketoiminnan muut tuotot kirjataan tuotoksi suoriteperiaatteen mukaan.

Eläkejärjestelyt

Eläkemenu kirjataan kuluksi kertymisvuonna. Kattamattomia eläkevastuita ei ole. Eläkkeet on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Toimitusjohtajan eläkeikä oli vuonna 2016 sopimuksen mukaan 65 vuotta. Toimitusjohtajasopimus siirtyi 1.12.2016 Cramo Services Ab:lle, joten em. sopimusehto ei ole enää Cramo Oyj:ssä voimassa.

Rahoitusinstrumenttien arvostus

Rahoitusinstrumentit on arvostettu KPL 5:2§:n mukaan hankintamenuon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloverot

Tilikauden ja aikaisempien tilikausien tuloverot esitetään tuloslaskelman veroissa.

2. PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEELLISET HYÖDYKKEET 1 000 €	Maa-alueet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintamenu 1.1.2017	339	295	190	824
Lisäykset		22		22
Hankintamenu 31.12.2017	339	317	190	846
Kertyneet poistot 1.1.2017		-258	-171	-428
Tilikauden poistot		-25		-25
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	339	34	19	392
Hankintamenu 1.1.2016	339	291	190	819
Lisäykset		4		4
Hankintamenu 31.12.2016	339	295	190	824
Kertyneet poistot 1.1.2016		-223	-171	-394
Tilikauden poistot		-35		-35
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	339	37	19	396

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Aineet- tomat hyödyk- keet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä
1 000€			
Hankintameno 1.1.2017	667	565	1 232
Lisäykset	11		11
Hankintameno 31.12.2017	678	565	1 243
Kertyneet poistot 1.1.2017	-381	-415	-796
Tilikauden poistot	-117	-87	-204
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	179	63	243
Hankintameno 1.1.2016	667	565	1 232
Hankintameno 31.12.2016	667	565	1 232
Kertyneet poistot 1.1.2016	-265	-327	-592
Tilikauden poistot	-116	-88	-204
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	285	150	436

SIJOITUKSET	Osuudet saman konsernin yhtyksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Sijoitukset yhteensä
1 000 €			
Hankintameno 1.1.2017	397 488	119	397 607
Lisäykset	4 621		4 621
Vähennykset	-1 690	0	-1 690
Arvonalentumiset ¹	-4 362		-4 362
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	396 058	119	396 177
Hankintameno 1.1.2016	354 397	119	354 516
Lisäykset	87 963		87 963
Vähennykset	-13 775		-13 775
Arvonalentumiset ²	-31 097		-31 097
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	397 488	119	397 607

1 Saksan tytäryhtiön osakkeista on tehty 4,4 miljoonan euron suuruinen arvonalentuminen. Konsernijohto on arvioinut, että liiketoiminnan kerryttämien tulevien rahavirtojen nykyarvo on alempi kuin tytäryhtiöosakkeiden kirjanpitoarvo ennen arvonalentumista.

2 Vertailukauden tietoihin sisältyy Latvian tytäryhtiön osakkeista tehty 16,8 miljoonan euron suuruinen arvonalentuminen. Konsernijohto on arvioinut, että liiketoiminnan kerryttämien tulevien rahavirtojen nykyarvo on alempi kuin tytäryhtiöosakkeiden kirjanpitoarvo ennen arvonalentumista. Lisäksi vertailukauden tietoihin sisältyy Suomen Tähti-uokraus Oy:n osakkeista tehty 14,3 miljoonan euron suuruinen arvonalentuminen. Konsernijohto on arvioinut, että Venäjän ruplan heikkeneminen on pysyväisluonteista.

Cramo Oyj:n tytäryhtiöosakkeet ja osakkeiden omistuksen jakautuminen ks. konsernin liitetieto 32.

KERTYNYT POISTOERO	2017	2016
1 000 €		
Koneet ja kalusto		
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	170	177
Poistoeron muutos 1.1–31.12.	-8	-7
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	162	170

Kertyneisiin poistoihin sisältyy fuusioituneiden yhtiöiden kertyneet poistot.

3. PITKÄAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2017	2016
Saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	335 646	347 049
Muilta		
Lainasaamiset ¹	10 153	12 926
Siirtosaamiset	3 461	5 182
Yhteensä	349 260	365 157

1 Lainasaaminen yhteisyritys Fortrent Oy:ltä. Yhteisyrityksestä kerrottu konsernin liitetiedossa 7.

4. LYHYTAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2017	2016
Saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	47 258	54 153
Myyntisaamiset	24	490
Siirtosaamiset	381	318
Muilta		
Myyntisaamiset	16	10
Muut saamiset	528	107
Siirtosaamiset	3 460	3 361
Yhteensä	51 668	58 438
Siirtosaamiset		
Saman konsernin yrityksiltä		
Korkosaamiset saman konsernin yrityksiltä	381	318
Muilta		
Lainojen järjestelypalkkiot	1 721	1 810
Tuloverosaamiset ¹	1 534	1 522
Kulujaksotukset	205	30
Yhteensä	3 841	3 678

1 Cramo Oyj:n Suomen verohallinnolta saatujen jälkiverotuspäätösten mukaan yhtiön Belgian rahoitusyhtiön korkotuotot vuosilta 2009–2013 on verotettu osittain Suomessa. Cramo Oyj on valittanut Suomen hallinto-oikeuteen vuosia 2009–2012 koskevaan verotuspäätökseen liittyvästä noin miljoonan euron veronkorotuksesta. Vuonna 2017 Cramo Oyj täydensi valitusta Suomen hallinto-oikeuteen koskien vuosia 2011–2013. Valituksen täydennyksessä Cramo Oyj vaatii kumottavaksi korkotuottojen verotuksen Suomessa. Cramo Oyj on viennyt asian koskien vuosia 2009–2010 Belgian ja Suomen väliseen verosopimusmenettelyyn (MAP-prosessi) siltä osin kuin Cramo on verotettu kahteen kertaan.

5. OMA PÄÄOMA

1 000 €	2017	2016
Osakepääoma 1.1. / 31.12.	24 835	24 835
Ylikurssirahasto 1.1. / 31.12.	3 331	3 331
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	142 218	141 616
Omien osakkeiden luovutus	280	602
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	142 498	142 218
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	41 399	48 702
Omien osakkeiden luovutus	-280	-602
Osingonjako	-33 354	-28 885
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	7 765	19 215
Tilikauden voitto	40 605	22 184
Oma pääoma yhteensä	219 033	211 783
Jakokelpoiset varat		
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	7 765	19 215
Tilikauden voitto	40 605	22 184
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	142 498	142 218
Yhteensä	190 868	183 617

OSAKE- PÄÄOMA	2017		2016	
	No.	EUR	No.	EUR
Osakkeet	44 690 554	24 834 753,09	44 690 554	24 834 753,09

Optio-oikeudet ja osakeohjelmat

Tiedot yhtiön voimassa olevista osakepalkkiojärjestelmistä on nähtävissä konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 30.

6. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

1 000 €	2017	2016
Kertynyt poistoero	162	170

7. PAKOLLISET VARAUKSET

1 000 €	2017	2016
Muut pakolliset varaukset	1 121	1 174

Muut pakolliset varaukset käsittävät osakeohjelmista tilikausina 2018–2020 rahana maksettavan palkkion.

8. VIERAS PÄÄOMA

1 000 €	2017	2016
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	150 000	166 270
Lainat rahoituslaitoksilta	150 000	185 000
Velat konserniyrityksille	164 571	169 589
Yhteensä	464 571	520 859
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat saman konsernin yrityksille		
Velat konserniyrityksille	18 555	42 033
Ostovelat	2 587	1 152
Siirtovelat	143	124
Yhteensä	21 285	43 309
Muille		
Joukkovelkakirjalainat	16 270	
Lainat rahoituslaitoksilta	9 494	10 607
Ostovelat	782	495
Siirtovelat	5 294	2 388
Yritystodistukset	59 943	34 970
Tulovervelka	29	354
Muut lyhytaikaiset velat	196	101
Yhteensä	92 009	48 915
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	113 294	92 224
Vieras pääoma yhteensä	577 864	613 083

SIIRTOVELAT

Saman konsernin yrityksille

Korkokulujen jaksotukset	143	124
--------------------------	-----	-----

Muille

Korkokulujen jaksotukset	4 707	1 188
Henkilöstökulujen jaksotukset	588	1 200
Yhteensä	5 294	2 388

Siirtovelat yhteensä

	5 437	2 512
--	-------	-------

PITKÄAIKASEEN VIERAASEEN PÄÄOMAAN KUULUVAT VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA

Joukkovelkakirjalainat		150 000
------------------------	--	---------

YHTIÖN LIIKKEESEEN LASKEMIEN JOUKKOVELKAKIRJALAINOJEN KESKEISET EHDOT JA YHTEENLASKETTU MÄÄRÄ

Joukkovelkakirjalaina 2012/2018; 4,50 %	16 270	16 270
Joukkovelkakirjalaina 2016/2022; 2,375 %	150 000	150 000
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	166 270	166 270

Cramo ja Euroopan investointipankki (EIP) allekirjoittivat joulukuussa 50 miljoonan euron pitkäaikaisen lainasopimuksen, joka tukee Cramon Euroopan kasvustrategiaa ja sitoutumista kiertotalouteen. Laina tullaan nostamaan vuoden 2018 aikana ja käytetään Cramon vuokrauskaluston uudistamiseen ja laajentamiseen. Lainan teki mahdolliseksi Euroopan strategisten investointien rahasto (European Fund for Strategic Investments, ESIR).

9. LIIKEVAIHTO MAANTIETEELLISTEN ALUEIDEN MUKAAN

1 000 €	2017	2016
Hallintopalvelut		
Suomi	699	541
Ruotsi	1 538	1 168
Norja	183	198
Saksa	248	156
Muut maat	351	333
Yhteensä	3 019	2 395

10. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 €	2017	2016
Toimitilojen vuokratuotot	24	24
Tytäryhtiöiden osakkeiden myynti, SIA Cramo ja Zao Cramo	2 587	
Cramo Holding BV, purkuvoitto		18 202
Muut	447	488
Yhteensä	3 058	18 714

11. HENKILÖSTÖKULUT

1 000 €	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-2 937	-3 700
Eläkekulut	-447	-1 007
Muut henkilösivukulut	-79	-138
Yhteensä	-3 463	-4 845

Henkilöstö keskimäärin

Toimihenkilöitä	31	26
-----------------	----	----

Johdon työsuhde-etuudet¹

Palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja ²		-837
Johtoryhmä	-326	-589
Hallituksen jäsenet	-332	-328

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet ³		
Johtoryhmä	-125	-143

Työsuhteen päättymisen jälkeiset edut ⁴		
Toimitusjohtaja		-155
Yhteensä	-782	-2 051

1 Johdon työsuhde-etuudet, ks. konsernin liitetieto 31 Lähipiiritapahtumat.

2 Cramo Oyj:n toimitusjohtajana toimii Leif Gustafsson. Hänen toimitusjohtajasopimus oli Cramo Oyj:n kanssa 1.1.–30.11.2016 ja sopimus siirtyi Cramo Services AB:lle 1.12.2016. Cramo Services AB on veloittanut Cramo Oyj:ltä 881,4 (56,8) tuhatta euroa toimitusjohtajan palkkoja ja palkkioita luontoisetuineen ajalta 1.1.–31.12.2017 (1.12.2016–31.12.2016). Kulut on esitetty liiketoiminnan muissa kuluissa.

3 Siirtokelpoisista tiloista vastaava johtaja Petri Moksén lopetti tehtävässään 4.4.2017. Vuonna 2016 talous- ja rahoitusjohtaja Martti Ala-Härkönen lopetti tehtävässään 11.8.2016.

4 Työsuhteen jälkeisinä etuuksina on käsitelty vapaaehtoiset eläkejärjestelyt, jotka kaikki ovat maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. Cramo Services AB on veloittanut Cramo Oyj:ltä 156,6 (12,7) tuhatta euroa toimitusjohtajan vapaaehtoiseen eläkejärjestelyyn liittyviä kuluja ajalta 1.1.–31.12.2017 (1.12.–31.12.2016). Kulut on esitetty liiketoiminnan kuluissa.

12. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 €	2017	2016
Suunnitelman mukaiset poistot aineettomista hyödykkeistä	-204	-204
Suunnitelman mukaiset poistot aineellisista hyödykkeistä	-25	-35
Yhteensä	-229	-239

13. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1 000 €	2017	2016
Toimitilojen kulut	-322	-312
Sijoittajasuhteet	-479	-593
Asiantuntijapalvelut	-1 578	-1 959
Konsernin palveluveloitukset ¹	-5 393	-2 403
Muut hallinnon kulut	-1 561	-1 765
Yhteensä	-9 334	-7 032

TILINTARKASTAJIEN PALKKIOT

	2017	2016
Tilintarkastusyhteisö, KPMG Oy Ab		
Tilintarkastus	-75	-63
Veroneuvonta	-36	-10
Muut palvelut	-169	-59
Yhteensä	-280	-131

1 Konsernin palveluveloitukset sisältää 1 038,0 (69,5) tuhatta euroa toimitusjohtajan työsuhde-etuuksia.

14. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1 000 €	2017	2016
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	38 713	33 214
Muilta		0
Osinkotuotot yhteensä	38 713	33 214

Korkotuotot

Saman konsernin yrityksiltä	7 598	9 026
Muilta	309	357
Korkotuotot yhteensä	7 907	9 383

Korkokulut

Saman konsernin yrityksille	-3 382	-3 377
Muille	-10 520	-10 291
Korkokulut yhteensä	-13 902	-13 668

Muut rahoituskulut

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista ¹	-4 362	-31 097
Muut rahoituskulut	-1 649	-1 569
Muut rahoituskulut yhteensä	-6 011	-32 666

Kurssierot

Saman konsernin yrityksille	-1 145	3 403
Muille	1 493	-2 839
Kurssierot yhteensä	349	564

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

	27 056	-3 173
--	---------------	---------------

1 Ks. liitetieto 2 Pysyvät vastaavat.

15. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

1 000 €	2017	2016
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+):		
Koneet ja kalusto	8	7
Saadut konserniavustukset	20 222	16 673
Yhteensä	20 231	16 680

16. TULOVEROT

1 000 €	2017	2016
Tilikauden varsinaisesta toiminnasta	3 776	3 650
Tilinpäätössiirroista, konserniavustus	-4 044	-3 335
Yhteensä	-268	316

17. VAKUUEDET JA VASTUUSITOUUMUKSET

1 000 €	2017	2016
ANNETUT VAKUUEDET		
Konserniyhtytysten puolesta annetut vakuudet		
Annetut takaukset	8 752	7 721
VASTUUSITOUUMUKSET JA MUUT VASTUUT		
Leasingvastuut		
Leasingvastuut seuraavana vuonna	111	131
Leasingvastuut myöhemmin	156	131
Leasingsopimukset ovat 3-4 vuoden sopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.		
Vuokravastuut		
Vuokravastuut seuraavana vuonna	612	1 842
Vuokravastuut myöhemmin		614
Toimitilojen vuokravastuut ovat 10 vuoden sopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.		
Investointisitouumukset		
Investointisitouumukset seuraavana vuonna	13 167	6 651
Investointisitouumukset myöhemmin	13 167	24 942

18. KORKO- JA VALUUTTAJOHDANNAISET

1 000 €	2017		2016	
	Nimellis-arvo	Käypä arvo	Nimellis-arvo	Käypä arvo
KORKO-JOHDANNAISET				
Koronvaihtosopimukset	130 000	-7 817	130 000	-10 451
Negatiivinen käypä arvo		-7 817		-10 451
VALUUTTA-JOHDANNAISET				
Valuuttatermiinit	110 972	108	116 225	633
Positiivinen käypä arvo		711		813
Negatiivinen käypä arvo		-603		-180

Emoyhtiön tilikauden päättyessä voimassa olleet johdannaisopimukset erääntyvät tilikausien 2018-2023 aikana.

Yhtiö altistuu liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille: markkinariskille (sisältäen valuuttariskin ja rahavirran korkoriskin), luottoriskille ja likviditeettiriskille. Yhtiön riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen, rahavirtoihin ja taseeseen sekä varmistaa riittävä maksuvalmius. Yhtiö käyttää johdannaisinstrumentteja ainoastaan suojaustarkoituksessa; valuutta- ja korkoriskin suojaamiseen. Johdannaisten käyvät arvot esitetään taseen ulkopuolisina erinä.

Yhtiön korkoriski liittyy ensisijaisesti pitkäaikaiseen lainasalkkuun. Yhtiö on pääasiallisesti altistunut rahavirran korkoriskille, joka syntyy vaihtuvakorkoisista veloista. Tätä tasapainottavat osaltaan kiinteäkorkoiset joukkovelkakirjalainat. Yhtiö hallinnoi rahavirran korkoriskiä myös koronvaihtosopimuksilla, joita käyttämällä saadaan tavoitteen mukaisesti vaihtuvakorkoinen laina vaihdettua kiinteäkorkoiseksi, tai päinvastoin.

Yhtiö toimii kansainvälisesti ja on siten altistunut myös valuuttakurssivaihteluista aiheutuville riskeille. Yhtiön merkittävimmät valuuttapositiot muodostuvat Ruotsin kruunu -määräisistä eristä. Valuuttakurssiriski syntyy pääasiassa nettosijoituksista ulkomaisiin tytäryhtiöihin (muuntoeroriski) sekä taseen valuuttamääräisistä eristä. Tilikausien 2017 ja 2016 aikana yhtiöllä ei ole ollut muuntoeroriskien kohdistuvia suojauksia. Konsernin sisäisen rahoituksen sekä muista taseen valuuttamääräisistä eristä syntyvää valuuttakurssiriskiä suojataan ensisijaisesti valuuttatermiineillä.

Valuutta- ja korkojohdannaisten realisoituneet tulokset on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaisten nimellisarvot sekä käyvät arvot esitetään liitetietona oheisessa taulukossa. Tilinpäätöshetken johdannaisspositio vastaa hyvin tilikauden aikana ylläpidettyä positiota. Lisätietoa Cramon rahoitusriskienhallinnasta on nähtävissä konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 10.

19. LASKENNALLISET VEROT

1 000 €	2017	2016
Laskennallinen verosaaminen negatiivisesta poistoerosta	4	4
Laskennallinen verosaaminen pakollisista varauksista	224	235
	228	239
Laskennallinen verovelka poistoerosta	-32	-34
	-32	-34
Yhteensä	196	205

Laskennallisia verosaamisia ja -velkoja ei ole kirjattu taseeseen.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

Allekirjoitukset

Vantaalla, 8. helmikuuta 2018

Veli-Matti Reinikkala

Erkki Stenberg

Perttu Louhiluoto

Peter Nilsson

Joakim Rubin

Raimo Seppänen

Caroline Sundewall

Leif Gustafsson
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus Cramo Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

LAUSUNTO

Olemme tilintarkastaneet Cramo Oyj:n (y-tunnus 0196435-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5.

artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 23.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

OLENNAISUUS

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätöksen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laiteessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

AINEELLISET HYÖDYKKEET
(KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN
LIITETIEDOT 1, 3 JA 24)

- Vuokrausliiketoiminnan koneet ja siirtokelpoiset tilat (Kalusto) muodostavat noin 66 % konsernin taseen loppusummasta.
- Konsernin liiketoiminta on vahvasti riippuvainen kaluston kunnosta ja saatavuudesta.
- Kaluston poistoaikoihin ja vuosittaiseen arvonalentumisen arviointiin liittyvät johdon arviot voivat olla virheellisiä ja kaluston tasearvo siten virheellinen.

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA
KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

- Olemme testanneet kaluston hallinnan valvontaympäristöön liittyviä keskeisiä kontroleja. Tämän lisäksi olemme suorittaneet aineistotarkastustoimenpiteitä muun muassa data-analyysin keinoin.
- Tarkastustoimenpiteiden painopisteenä ovat olleet erityisesti seuraavat osa-alueet: kaluston hankinnat, käytöasteet, myyntitulokset kalustosta luovuttaessa, poistoajat sekä kaluston jäännösarvot. Olemme myös osallistuneet kaluston inventaareihin.
- Olemme arvioineet johdon laatimia kaluston arvonalentumislaskelmia ja niissä käytettyjä keskeisiä muuttujia, sekä näiden vaikutuksia mahdollisten arvonalentumisten määrittämiseksi.
- Olemme lisäksi arvioineet aineellisia hyödykkeitä, kalusto mukaan lukien, koskevien konsernin tilinpäätöstietojen asianmukaisuutta.

LIIKEARVON JA MUUN AINEETTOMAN
OMAISUUDEN ARVOSTAMINEN
(KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN
LIITETIEDOT 1, 4, 5 JA 6)

- Konserni on viime vuosina laajentanut toimintaansa yrityshankintojen kautta, minkä seurauksena konsernin taseeseen sisältyvien liikearvon ja muiden yrityshankintoihin liittyvien aineettomien hyödykkeiden määrä on merkittävä. 31.12.2017 konsernitaseen liikearvo oli 145,6 miljoonaa euroa yrityshankintoihin liittyvien aineettomien

hyödykkeiden ollessa 51,6 miljoonaa euroa.

- Cramo määrittää rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuen niiden käyttöarvoon. Käyttöarvo määritetään perustuen ennustettuihin diskontattuihin rahavirtoihin. Niiden taustalla olevien keskeisten oletusten määrittäminen edellyttää johdon harkintaa, joka koskee mm. kannattavuutta, diskonttauskorkeaa ja pitkän aikavälin kasvutekijää.
- Testauksessa käytettäviin ennusteisiin liittyvistä johdon harkintaan perustuvista ratkaisuista ja tasearvojen merkittävydestä johtuen liikearvon ja muun aineettoman omaisuuden arvostaminen on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällytetty konsernin arvonalentumistestauslaskelmissa käytettyjen periaatteiden sekä laskelmien johdonmukaisuuden testaaminen.
- Olemme arvioineet ja analysoineet laskelmissa käytettyjä keskeisiä oletuksia, kuten kannattavuutta, diskonttauskorkeaa sekä pitkän aikavälin kasvutekijää.
- Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n arvonmäärittämisasiantuntijoita, jotka ovat arvioineet laskelmien tekniistä oikeellisuutta sekä verranneet käytettyjä oletuksia markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.
- Olemme myös arvioineet testauksessa käytettyjen menetelmien ja keskeisten oletusten asianmukaisuutta ja johdonmukaisuutta eri vuosien välillä.
- Olemme lisäksi arvioineet liikearvoa ja muita aineettomia hyödykkeitä sekä arvonalentumistestausta koskevien konsernin tilinpäätöstietojen asianmukaisuutta.

MYYNITUOTTOJEN KIRJAAMINEN (KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 1 JA 2)

- Kone- ja laitevuokraus -liiketoiminnan myynti koostuu useissa toimipisteissä tapahtuvista lukuisista yksittäisistä vuokraustapahtumista.
- Siirtokelpoiset tilat -liiketoiminta tekee pääasiassa pitkäaikaisia asiakassopimuksia, joiden eri sopimusvaiheisiin sovelletaan eri tilinpäätösstandardeja. Sopimusvaiheiden asianmukainen tunnistaminen on tärkeää oikean tulotusajankohdan kannalta.
- Konsernin tärkeimmän myyntijärjestelmän käyttöoikeudet ovat suhteellisen laajat, mikä lisää epäasiallisten tai väärin tapahtumien riskiä.
- Olemme arvioineet sisäistä valvontaympäristöä ja

testanneet kontrollien tehokkuutta sekä suorittaneet aineistotarkastuksen toimenpiteitä arvioidaksemme konsernitilinpäätöksessä tuloutettujen myyntituottojen määrän ja kirjausajankohdan oikeellisuutta.

- Olemme lukeneet keskeiset myyntisopimukset sekä testanneet myyntikirjausten yhdenmukaisuutta suhteessa sopimusehtoihin. Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä olemme arvioineet myynnin jaksottamisen asianmukaisuutta tilikausien välillä testaamalla kirjaustapahtumia, projektilaskemia ja myynnin jaksotuslaskelmia.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällytetty alennus- ja hyvityskäytäntöjen sekä hyvityslaskujen laatimiseen liittyvän prosessin arviointi ja kyseisten kontrollien testaus. Olemme myös testanneet myyntituottojen tileille kirjattuja muistiotositteita keskittyen erityisesti poikkeaviin ja epäsäännöllisiin tapahtumiin.
- Olemme lisäksi arvioineet myyntituottoja koskevien konsernin tilinpäätöstietojen asianmukaisuutta.

EMOYHTIÖN TYTÄRYHTIÖ- OSAKKEIDEN ARVOSTAMINEN (EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 2 JA 14)

- Tytäryhtiöosakkeet muodostavat merkittävän tase-erän emoyhtiön erillistilinpäätöksessä.
- Tytäryhtiöosakkeiden arvonalentumista testataan liikearvon testaamista vastaavalla menetelmällä. Mahdolliset viitteet konsernin liikearvon, muiden yrityshankintoihin liittyvien omaisuuserien tai kaluston arvonalentumisista voivat vaikuttaa myös emoyhtiön tytäryhtiöosakkeiden arvoon.
- Emoyhtiö on kirjannut tilinpäätöksensä tytäryhtiöosakkeista 4,4 miljoonan euron arvonalentumisen.
- Olemme johtaneet emoyhtiön tytäryhtiöosakkeiden arvonalentumislaskelmien käyttöarvot konsernin liikearvon arvonalentumislaskelmien mukaisista arvoista.
- Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n arvonmäärittämisasiantuntijoita, jotka ovat arvioineet laskelmien tekniistä oikeellisuutta sekä verranneet käytettyjä oletuksia markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.
- Olemme arvioineet ja analysoineet laskelmissa käytettyjä keskeisiä oletuksia, kuten kannattavuutta, diskonttauskorkeaa sekä pitkän aikavälin kasvutekijää.
- Olemme lisäksi arvioineet emoyhtiön tytäryhtiöosakkeiden arvostusta koskevien tilinpäätöstietojen asianmukaisuutta.

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT HALLITUKSEN JA TOIMITUS- JOHTAJAN VELVOLLISUUDET

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSESSA

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärin-käytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyysä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia

tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastus-evidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvaatako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme

antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

TILINTARKASTUSTOIMEKSI-ANTOJA KOSKEVAT TIEDOT

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 1.4.2014 alkaen yhtäjaksoisesti neljä vuotta.

MUU INFORMAATIO

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen

tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

MUUT LAUSUNNOT

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 8. helmikuuta 2018

KPMG OY AB

Toni Aaltonen
KHT